

Helsingin keskustavisio

Linjauksia maankäytön ja liikenteen
suunnittelulle kantakaupungissa

Helsinki

29.9.2020

Helsingin keskustavisio

Linjauksia maankäytön ja liikenteen suunnittelulle kantakaupungissa

Sisällysluettelo

Yhteinen visio	4
Tiivistelmä.....	5
En gemensam vision	6
Sammanfattning	7
Alkusanat	8
1. Vision tausta.....	10
1.1 Vision tehtävä	12
1.2 Työn ja prosessin kuvaus	14
1.3 Vision lähtökohdat.....	16
1.3.1. Vision tietopohja yleisesti.....	16
1.3.2 Lähtökohtana olevat suunnitelmat, strategiat ja ohjelmat	16
1.4 Nykytilanne	18
1.4.1. Keskustan erityisrooli.....	18
1.4.2. Maankäytön suunnittelutilanne.....	19
2. Vision muutostrendit.....	20
2.1 Keskusta osana laajempaa muutosta	22
2.2 Toiminnalliset muutokset ja haasteet.....	24
2.3 Sosiaaliset muutokset.....	27
2.4 Haasteet ympäristön tasapainon kannalta.....	27
2.5 Digitalisaatio ja muu teknoginen kehitys.....	28
2.6 Vision rooli muutostrendien tunnistamisessa	30

KESKUSTAVISIO	32
Tiivistelmä.....	35

3. Menestyvä keskusta.....	40
3.1 Muuttuva ja kasvava keskusta	42
3.2 Keskusta houkuttaa elinkeinoelämää	46
3.3. Kotina kantakaupunki	49
3.4. Tasapainoinen ja pitkäikäinen kestää.....	50
3.4.1. Pitkäikäinen ja tasapainoinen	50
3.4.2. Käveltävä kaupunki kytkeytyy raitein.....	52
4. Ainutlaatuinen ja ylpeä juuristaan	54
4.1 Identiteetin rakennuspalikat	56
4.2. Keskusta meren rannalla.....	60
4.3. Kaupunginosien kudelma täydentyy.....	62
5. Kaikkien keskusta	66
5.1. Arki ja juhla	69
5.1.1 Sesonkikaupunki.....	70
5.1.2. Katseen korkeudelta koettu	70
5.2. Keskusta kahlaa elämyksissä ja kulttuurissa.....	71
5.3. Matkailu	72
6. Kohti tulevaa	74
6.1 Uutta potentiaalia muuttuvassa kaupungissa.....	77
6.2 Kehittämisen 20 linjausta	78

Lähdeluettelo ja visiotyön tarkentavaa tausta-aineistoa.....	80
--	----

Tiivistelmä

YHTEINEN VISIO

Keskustavisio on yhdessä kaupunkilaisten, sidosryhmien ja kaupungin eri asiantuntijoiden kanssa luotu yleiskaavaa tarkentava maankäytön ja liikenteen suunnittelun pohjaksi laadittu tulevaisuuskuva Helsingin liikekeskustan ja kantakaupungin alueelle.

Tekijät:

Kerttu Kurki-Issakainen ja keskustavisio-työryhmä:
Eveliina Harsia, Crista Toivola, Marjaana Yläjääski (kaavoitus),
Anna Pätynen (liikenne), Jouni Heinänen (maisema)

Lisäksi vuorovaikutuksessa:

Anu Hämäläinen, Mikko Uro (viestintä ja vuorovaikutus)
ja arkkitehtiopiskelijat Saana Rossi ja Kaapo Lipasti sekä Demos Helsinki

Keskustavisiota on työstetty vuorovaikutuksen pohjalta yhteistyössä maankäytön yleissuunnittelun, kulttuurin ja vapaa-aika toimialan sekä Kaupunginkanslian aluerakentamisen ja elinkeino-osaston asiantuntijoiden kanssa.

Vuorovaikutus on kuvattu erillisessä raportissa:

Millainen on tulevaisuuden kantakaupunki? – Keskustan identiteettiä etsimässä. Keskustavision vuorovaikutuksen kuvaus. (2019)

Ohjausryhmä:

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimialajohtaja Mikko Aho

Maankäyttöjohtaja Rikhard Manninen

Asemakaavapäällikkö Marja Piimies (pj)

Liikenne- ja katusuunnittelupäällikkö Reetta Putkonen

Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupäällikkö Jussi Luomanen

Tonttipäällikkö Sami Haapanen

Viestintäpäällikkö Heikki Mäntymäki

Yksikön päällikkö, maankäytön yleissuunnittelu Eija Kivilaakso

Yksikön päällikkö, asemakaavoitus eteläinen Janne Prokkola

Tiimipäällikkö, kantakaupunki Hanna Pikkarainen

Kaupunginkanslia

Aluerakentamispäällikkö Kari Pudas

Yksikön päällikkö, elinkeino-osasto Ulla Tapaninen syksystä 2018 alkaen

Yksikön päällikkö, Santtu von Bruun, elinkeino-osasto 2018 loppuun

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala

Kulttuurijohtaja Tuula Haavisto kesään 2019 saakka

Graafinen suunnittelu ja taitto

Mainostoimisto Paahtamo Oy

Kansikuva: Aiko Lohtander

Takakannen kuva: Omar El Mrabt, Helsinki Marketing

Helsingin keskusta, sen käyttäjämäärät ja vaikutusalue kasvavat. Pääkaupungin ydin on tulevaisuudessa sekä kansainvälisesti houkutteleva elinkeinoelämän keskus ja Suomen merkittävien työpaikka-alue, että Pohjoismaiden johtava kulttuurikeskittymä.

Sesonkikaupungin meren ympäröimä keskusta tarjoaa elämykselliset puitteet arkeen ja juhlaan. Helsingin keskusta on yhteiseksi koettu kohtauspaikka, joka palvelee omaa reviiriään laajempaa joukkoa. Kantakaupunki kutsuu viihtymään ja elämää löytyy vuoden jokaiselle tunnille.

Käveltävä keskusta kytkeytyy raitein vähähiilisesti sekä lähelle että kauas osaksi kansainvälisten kaupunkien verkostoa. Keskustasijainti tuottaa lisäarvoa toimijoilleen. Elinkeinoelämä löytää monipuolisia mahdollisuuksia, asiakasvirtoja ja osaavaa työvoimaa kantakaupungin saatutettavien yritysverkostojen ääreltä. Rikkaasta tilarakenteesta löytyy yksilöllisiä tiloja, jotka mahdollistavat monipuolista ja uutta luovaa elinkeinotoimintaa sekä kaupunkielämää elävöittäviä toimintoja. Kantakaupungin luonteikkaiden kaupunginosien täydentyvä kokonaisuus vetää puoleensa yhä lisää kävijöitä, yrityksiä ja matkailijoita. Maailman parhaat ruuhkavuodet houkuttelevat kansainvälisen tason huippuosajia asettumaan Helsinkiin, jonka keskustassa asukkaiden, työpaikkojen, palveluiden ja tapahtumien määrä kasvaa. Raikkaan urbaani turvallinen ympäristö toimii ja tarjoaa monipuolisesti vaihtoehtoja.

Kantakaupunki uudistuu tasapainoisesti ja ottaa askeleen kohti merta. Rannat avautuvat kaupunkilaisten käyttöön, muodostavat yhtenäisen kulkureitin ja lähettävät vesille. Ne saavat uusia julkisivuja, jotka täydentävät tasapainoisesti perinteisiä merellisiä maisemia. Uutta kehittämi-

sen potentiaalia löytyy lisäksi alueiden välisistä saumakohtista, keskeisten reittien varsilta ja maan alta. Myös olemassa olevat korttelit jalostuvat ja liikekeskusta tiivistyy. Uusi rakentaminen on taidokkaasti sovitettu osaksi ympäristöään.

Kulttuuri ja matkailun palvelut levittäytyvät yhä laajemmalle aina saaria myöten. Keskusta houkuttelee jalkautumaan, toiminnot kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa ja liikkuminen on sujuvaa.

Helsingin keskusta erottuu edukseen hyödyntämällä omia ominaispiirteitään ja vahvuuksiaan. Se kasvaa ja uudistuu mahdollistaen modernit elämäntavat historiallista rakennettaan ja kerrostumiaan säilyttäen. Kantakaupungin urbaani vetovoima koostuu tiiviin rakenteen toiminnallisesta monipuolisuudesta ja laadusta, elävästä katutasosta kivijalkoineen, julkisista tiloista, kaikille avoimista aukioista ja puistoista sekä viihtyisistä rannoista. Keskustan identiteetti ja ainutlaatuisuus muodostuvat hallitun kaupunkirakenteen jatkumosta. Siihen kuuluvat urbaanin korttelikaupungin matala siluetti, jonka ylle koovat sirot maamerkit, omaleimaiset kaupunginosat ajallisine kerrostumineen, katseenkorkeudelta koettu rikkaus, vihreys, meri ja kalliot sekä sisäänrakennettu laatu.

Muutostrendeihin sekä ilmastoriskeihin osataan varautua ennakoidusti. Helsingin kantakaupungin ja sen osien elinkaaret ovat pitkiä. Olemassa olevaa rakennetta pyritään käyttämään mahdollisimman tehokkaasti. Keskustan rakenne tukee ja priorisoi ympäristöystävällisiä elämäntapoja. Keskusta on avoin kaikille, toimiva, turvallinen, puhdas ja älykkäästi säädetty perillä olon paikka.

Centrumvisionens riktlinjer för planering av markanvändningen och trafiken i stadskärnan

EN GEMENSAM VISION

Centrumvisionen är en framtidsbild över Helsingfors affärscentrum och stadskärna som preciserar generalplanen och har utarbetats tillsammans med stadens invånare, olika intressegrupper och stadens olika experter som grund för planeringen av markanvändningen och trafiken.

Sammanfattning

Helsingfors centrum, dess influensområde och antalet nyttjare växer. I framtiden är huvudstadens kärna både ett internationellt sett attraktivt centrum för näringslivet, det viktigaste arbetsplatsområdet i Finland och Nordens ledande kulturkluster.

Säsongsstadens centrum, som omringas av vatten, erbjuder upplevelserika ramar för vardag och fest. Helsingfors centrum upplevs som en gemensam mötesplats som betjänar stora grupper också utanför sitt eget revir. Innerstaden är lockande och trivsamt med liv och rörelse under årets alla timmar.

Ett promenadvänligt centrum kopplas koldioxidsnålt via spårväg till nätverket av internationella städer i när och fjärran. Läget i centrum skapar mervärde för sina aktörer. Näringslivet hittar mångsidiga möjligheter, kundströmmar och kunnig arbetskraft i de företagsnätverk som kan nås i innerstaden. I en rik utrymmesstruktur hittar man individuella utrymmen som möjliggör mångsidig och nyskapande näringslivsverksamhet och verksamhet som stimulerar stadslivet. Innerstadens helhet med sina karakteristiska stadsdelar attraherar allt fler besökare, företag och resenärer. Världens bästa rusningsår lockar toppexperter på internationell nivå att slå sig ner i Helsingfors, i vars centrum antalet invånare, arbetsplatser, tjänster och evenemang ökar. Den på ett sunt sätt urbana och trygga omgivningen fungerar och erbjuder mångsidiga alternativ.

Innerstaden förnyas behärskat och tar ett steg ut mot havet. Stränderna öppnas för stadsborna. Längs stränderna skapas enhetliga promenadstråk och från stränderna kan man ta sig ut på havet. Stränder får nya fasader, som på ett balanserat sätt kompletterar det traditionella marina landskapet. Ny utvecklingspotential finns

dessutom vid fogarna mellan olika områden, längs centrala stråk och under jord. Även befintliga kvarter förädlas och stadens affärscentrum förtätas. Ny bebyggelse har anpassats till sin omgivning på ett skickligt sätt.

Tjänsterna inom kultur och turism sprider sig över allt större områden, ända ut till skärgårdsöarna. Centrum lockar till förankring, funktioner kopplas tätt till varandra och det är smidigt att röra sig i centrum. Helsingfors centrum framstår till sin fördel genom att utnyttja sina särdrag och styrkor. Centrum växer och förnyas och möjliggör moderna livsstilar samtidigt som dess historiska struktur och dess olika skikt bevaras. Innerstadens urbana dragningskraft består av den täta strukturens funktionella diversitet och kvalitet, en levande gatunivå med specialaffärer, offentliga rum, torg och parker som är öppna för alla samt av trivsamma stränder. Identiteten och den unika karaktären i centrum skapas av kontinuiteten i en ordnad stadsstruktur. Till identiteten hör den urbana kvarterstadens låga siluett med sirliga landmärken som höjer sig över kvarteren, de karakteristiska stadsdelarna med sina tidsypiska skikt, mångfalden som kan upplevas på ögonhöjd, grönska, hav och klippor samt en inbyggd kvalitet.

Trendförändringar och klimatrisker beaktas på förhand. Helsingfors innerstad och dess delar har långa livscyklar. Man strävar till att utnyttja den befintliga strukturen så effektivt som möjligt. Centrumstrukturen stöder och prioriterar miljövänliga livsstilar. Centrum är till för alla och är en fungerande, trygg, ren och smart reglerad plats att vistas på.

Yhteinen polku tulevaan

Keskustavisio on Helsingin kantakaupungin maankäytön ja liikenteen suunnittelun pohjaksi tehty yleiskaavaa tarkentava kokonaiskuva. Se kuvaa suunnittelun keinoin tavoiteltavaa tulevaisuutta. Visio perustuu vuorovaikutukseen, yleiskaavaan, kaupunkistrategiaan sekä valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Visio, sen ohjeellisena noudatettavat linjaukset sekä tehty vuorovaikutus kuvaavat kokonaisuutta koskevia tavoitteita maankäytön suunnittelussa. Yksittäisiä hankkeita tarkastellaan tapauskohtaisesti osana tarkempaa suunnitteluprosessia.

Kantakaupungissa on meneillään ja tulossa lukuisia, laajoja kaavoitus- ja liikennesuunnitteluhankkeita sekä kymmenittäin pienempiä hankkeita, jotka kaikki muokkaavat kaupunkirakenteen kokonaisuutta. Keskustavisio on työkalu, jolla varmistetaan, että keskustan maankäytön suunnittelua viedään samaan kaupunkistrategian ja yleiskaavan viitoittamaan suuntaan.

Meneillään olevia hankkeita ovat esimerkiksi Eteläsataman suunnittelu, kantakaupungin asemakaavojen ajantasaistaminen ja niitä edeltävät suunnitteluperiaatteet sekä kaupunkistrategiassa erikseen nimetyt asemakaavoitukseen ja liikennesuunnitteluun liittyvät hankkeet, kuten Campus Maria, Teollisuuskadun akseli, Laakson yhteissairaala, Garden Helsinki sekä Suvilahti. Visiotyön aikana on myös selvitetty kävelykeskustan merkittävään laajentamiseen ja maanalaisen kokoojakadun edellytyksiä. Tämän lisäksi keskustassa on lukuisia muita merkittäviä maankäytön ja liikkumisen hankkeita kuten Elielinaukio, Hakaniemenranta, Lapinlahti,

Kruunusillat sekä uudet raideyhteydet. Kaikki kantakaupungin ja sitä ympäröivien alueiden maankäytön ja liikkumisen hankkeet vaikuttavat ympäristönsä toiminnalliseen rooliin ja sitä kautta vaikuttavat keskusta-alueen painopisteiden muuttumiseen. Erillisiä muutoskohteita on syytä peilata kokonaisuuteen.

Keskustavisiassa nostetaan esiin pitkäjänteisen suunnittelun reunaehdot ja edellytyksiä toimivalle ja korkealaatuiselle kaupunkirakenteelle. Visiossa kuvataan Helsingin keskustan valtakunnallista, seudullista ja paikallista roolia osana suunnittelua sekä elinkeinoelämän merkitystä tulevaisuuden keskustassa. Miten varmistetaan agglomeraatioedut, työpaikkojen kasvu ja erikoiskaupan edellytykset. Miten matkailu ja kulttuuri on huomioitu maankäytön suunnittelussa. Millainen on elinvoimainen ja kestävä kaupunkiympäristö ja -rakenne. Mistä löytyy kehittämisen ja lisärakentamisen potentiaalia. Miten kaupunkisuunnittelu edistää tulevaisuuden laadukasta keskusta-asumista. Miten julkiset kaupunkitilat olisivat kaikkien paikkoja? Mikä merkitys kantakaupungin arvoympäristöillä ja rakennusperinnöllä on osana kaupungin houkuttelevuutta sekä miten kantakaupunki olisi kaikille tasa-arvoinen paikka torjuen segraatiota.

Visioprosessin pääpaino on ollut vuorovaikutuksessa keskustan toimijoiden, käyttäjien, elinkeinoelämän, asukkaiden ja asiantuntijoiden kanssa. Tarkoituksena on ollut mahdollistaa yksittäisten hankkeiden mittakaavan ylittävä keskustelu alueen tulevaisuudesta. Vision sateenvarjon alla keskustan erillisten, yhtäaikaaisesti etenevien maankäytön suunnitteluhankkeiden viestintää ja vuorovaikutusta on voitu järjes-

tää keskitetysti. Esimerkiksi kävelykeskustaa ja maanalaista kokoojakatua koskevan selvitystyön vuorovaikutteisesta viestinnästä saadut tulokset on hyödynnetty täysimääräisesti visiotyössä. Visioon kootut linjaukset sekä vuorovaikutusaineisto toimivat lähtötietoina maankäytön ja liikkumisen suunnittelulle jatkossa. Niitä tullaan hyödyntämään erityisesti kantakaupungin uudelleenkaavoituksessa.

Visio ja sen vuorovaikutus toteutettiin ennen kevään 2020 koronaviruspandemiaa. Äkillisesti muuttunut globaali tilanne muutti kaupunkien toimintaa kaikkialla. Keskustat hiljenivät, mutta samalla poikkeusolot nostivat esiin kaupunkikeskustojen sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen merkityksen. Usko siitä, että keskustojen tarjoamat elämykset, palvelut, kohtaamiset sekä yhdessä tekeminen palaavat kaikkien nautittavaksi, on vahva.

Vaikka koronaepidemia voi muuttaa joitakin asioita pysyvästi, on se samalla nähtävä myös osana kaupunkiympäristöjen historiallisten muutosten ketjua. Kaupunkien kohtaamat vakavatkaan kriisit eivät ole toistaiseksi pysäyttäneet globaalia kaupungistumista. Pitkälle tähtäävä kaupunkisuunnittelu katsoo tätä hetkeä pidemmälle ja tunnistaa sen, että hitaita ja nopeita muutosvoimia tulee olemaan jatkossakin.

Koronakriisin arvellaan kiihdyttävän joitakin jo meneillään olevia, visiossakin kuvattuja muutostrendejä, kuten digitalisaatiota sekä monipaikkaista asumista ja työntekoa. Pandemian muita pitkäaikaisvaikutuksia voidaan tarkastella vasta myöhemmin. Kuitenkin on selvää, että laadukkaan, monipuolisen ja turvallisen

urbaanin ympäristön merkitys vetovoimatekijänä korostuu. Pitkän tähtäimen elinvoimaisuus vaatii tiiviin kaupunkiympäristön suunnittelulta johdonmukaisuutta, resilienssiä, joustovaraa ja ennakoitua.

1. Vision tausta

Parcour
nietsokelmees

Jätkeosaaren
Liikennejärjestelmä
kehittäminen!
• Pyöräliikenne
• Joukkoliikenne
• Rekat!!
• Autoliikenne

Aukiolle
istoma paikka
ihmisille
irkeampi
enkkoja

JUNAKISKOJAT
JOITA VIELI
OLEMASSA →
SÄILYTETTÄVÄ
!!!

ENNEN SUOJATIEDÄ
SM MERKITÄVÄ
KATUN/SELYÄSI!

EI AUTO
TUNNELIJA
TUNNELIIN

EI SAA RAKENTAA
NUN TIVISTÄ, ETÄ
EI JÄÄ ISOJA PUUSTOJA

Rannoilla tulee
säilyttää
reitit!

NIKSI O TAKEMMILLA
ENNEMMÄN ÖSTERSUNDEN!

TULEVA ASUNTO EN
VEIKKAUKSAN
VIEREÄ
KATUNREUNAN
SEIKKELI

LÄNSISATAMA
POIS!
SIIRRETTÄVÄ
VUOLAREEN!

RISTEILYTER-
MINAALI
KIIRISTÄKUN-
TOON !!

HÄTÄMA-
ISPÄIK-
ITÄÄN

TIE TULL
JA
AUTOTO
KESKO

LAITTE
kalkun
kainon
tietokone

käsitöiden
>16
ikäisille

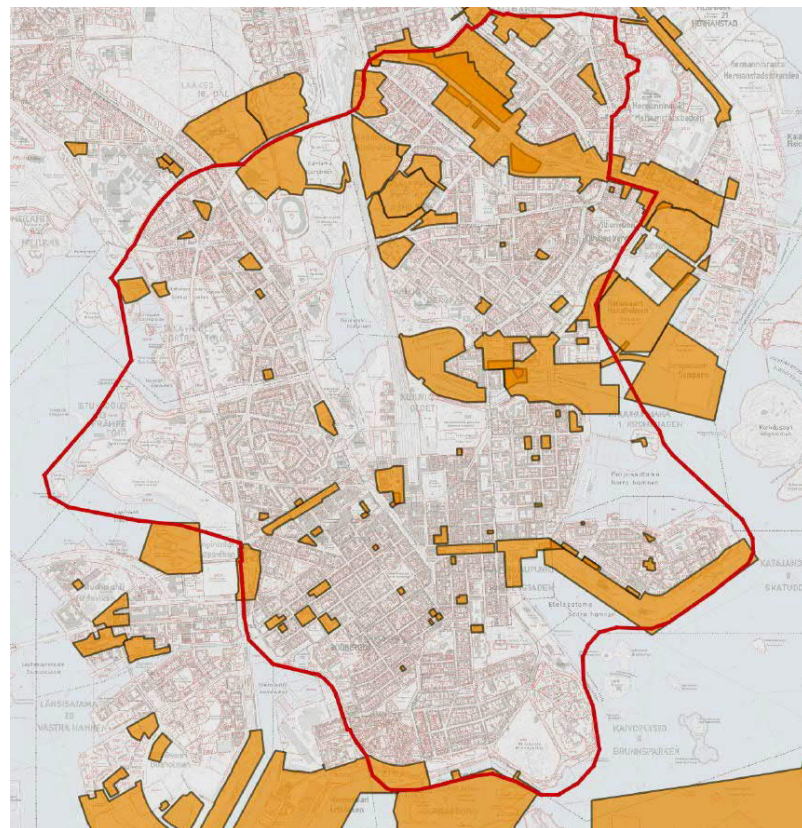
1.1 VISION TEHTÄVÄ

Keskustavisio on maankäytön ja liikenteen suunnittelun pohjaksi laadittu kehityskuva. Sen tavoite on muodostaa kokonaisnäkemys keskustan meneillään olevista kaavoitus- ja liikennesuunnitteluhankkeista ja toimia saateenvarjona tulossa oleville hankkeille. Tavoite on, että keskustan suunnittelua ohjataan yleiskaavan ja kaupunkistrategian sekä kaupungin muiden strategisten ohjelmien yhteisesti viitoittamaan suuntaan.

Visio sekä kokoaa tietoa, että asiantuntijatyönä tuottaa tietoa. Visiossa hahmotellaan Helsingin keskustan ja kantakaupungin maankäytön sekä liikkumisen tulevaisuutta tunnistamalla yhteiset tavoitteet, jotka toimivat alueen kehittämisen lähtökohdina. Alueella on jatkuvasti meneillään satoja pieniä ja suuria hankkeita, jotka yhdessä muokkaavat kaupunkirakenteen kokonaisuutta.

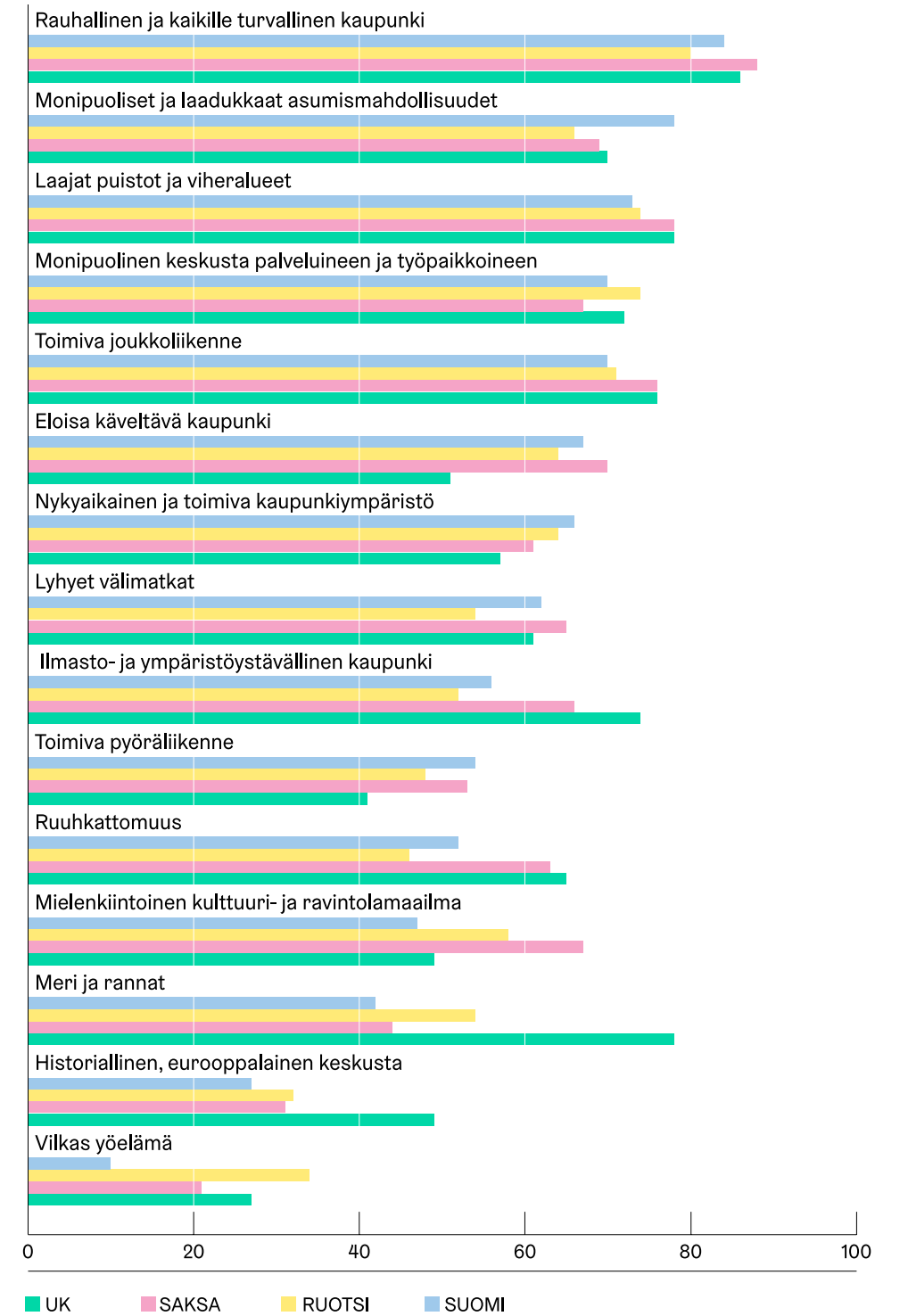
Asemakaavoja vuorovaikutetaan yleensä hankkeiden mittakaavassa. Visiotyö on antanut mahdollisuuden käydä yksittäisiä hankkeita laajempaa keskustelua sidosryhmien kanssa alueen tulevaisuudesta ja kaupunkirakenteen tavoitteellisesta kokonaisuudesta. Suuri painoarvo on asiantuntijayhteistyöllä sekä vuorovaikutuksella kaupunkilaisten ja sidosryhmien kanssa. Tämä vuoropuhelu on tärkeä arvo itsessään. Keskustavisio mahdollistaa vetovoimaisen kaupungin pitkäjänteisen suunnittelun. Visio toimii jatkossa yksittäisten hankkeiden lähtötietona sujuvoittaen maankäytön suunnitteluprosesseja.

Maankäytön vision yksi tehtävä on myös nostaa esiin Helsingin keskustaa ja korostaa sen painoarvoa. Helsingillä, kuten monilla muillakin kaupungeilla on halu visiotöiden avulla edistää keskustansa elinvoimaa ja kasvujäämien kasvua sekä kestävyttä toimintaympäristön muuttuessa.

Joitakin samanaikaisesti vireillä olevia kaavahankkeita kantakaupungissa (2018). Kartalla eivät näy liikku-
misen ja yleisten alueiden kehittämishankkeet. Punaisella rajauksella kantakaupungin vanhojen asemakaavojen ajantasaistamistyö.

Potentiaalisen asuinkaupungin halutut ominaisuudet kaupunkiympäristön osalta.
(kansainvälisen korkeakoulutetulle työvoimalle suunnatun kyselyn tulos 2018. Kyselyssä kartoitettiin myös mielikuvia Helsingistä ja muuttohalukkuutta

Visio painottuu laadullisiin ja toiminnallisiin teemoihin

1.2 TYÖN JA PROSESSIN KUVAUS

Visiota rakennettiin yhdessä kaupunkilaisten, eri alojen asiantuntijoiden, elinkeinoelämän edustajien, yliopisto-opiskelijoiden ja kaupungin maankäytön ja liikenteen, elinkeino- ja aluerakentamis- sekä kulttuuripalvelujen kanssa. Vision vuorovaikutukseen ja sen tapahtumiin osallistui arviolta vajaa 10 000 ihmistä sekä Suomesta että ulkomailta. Osallisten kanssa käytiin läpi keskustan eri alueiden vahvuuksia, identiteettejä, houkuttelevuutta sekä kehitystarpeita. Lisäksi pohdittiin keskustan tulevaisuutta, muutosvoimia sekä niihin liittyviä ratkaisuja. Erityisinä teemoina esiin nousivat saavutettavuus eri kulkumuodoin, vanhojen rakennusten ja kaupunginosien ominaispiirteiden säilyttäminen, ilmastonmuutokseen varautuminen, keskusta yhteisenä paikkana sekä keskustan palvelutaso ja julkisten tilojen sekä puistojen tärkeys. Vuorovaikutus on esitelty tarkemmin erillisessä vuorovaikutusraportissa.

Työssä on hyödynnetty olemassa olevaa selvitys- ja tutkimustietoa, monialaista asiantuntijatyötä sekä vuorovaikutuksen aikana syntynyttä tietoa. Proessin alkuvaiheessa on tutustuttu kansainvälisiin ja kotimaisiin vertailukohteisiin.

Visiossa kuvataan nykytilannetta sekä työryhmissä, asiantuntijataapaamisissa ja sidosryhmissä esiin nostettuja tavoiteltuja tulevaisuuksia Helsingin keskustan osalta. Maankäytön suunnittelun rooli on mahdollistaa näitä tulevaisuuksia varautuen ennalta tunnistamattomiin tulevaisuuksiin ja pyrkien ehkäisemään ei-toivottuja tulevaisuuksia.

Visio koostuu nykytilanteen kuvauksesta, muutosvoimien tunnistamisesta sekä eri asiantuntijavoimin työstyöstä kuvauksesta, josta raportin loppuun on johdettu kehittämislinjaukset keskustan maankäytön ja liikenteen suunnittelun pohjaksi. Työn aikana ei asetettu tarkkaa rajaa keskustalle, vaan se kuvattiin laajenevana kanta-kaupunki mukaan lukien.

Itse visiotekstin aikamuodoksi on valittu preesens. Lukija on jo tavoitellussa tulevaisuudessa, joka sisältää myös hyväksi koettuja, säilytettäviä asioita. Samalla jalostetaan ja kehitetään nykytilaa uuteen tavoiteltavaan suun-

taan. Visio on joustava myös siksi, ettei se rajaisi pois asioita, joista vielä ei voida tietää tai ennustaa mitään.

Visio ei ole sinällään toimenpideohjelma vaan keskustan suunnittelua ohjaava työkalu. Se on tarkoitus päivittää tarvittaessa. Luonteva ajanmukaisuuden arviointi tapahtuu esimerkiksi yleiskaavan toteuttamishojelman yhteydessä valtuustokausittain.

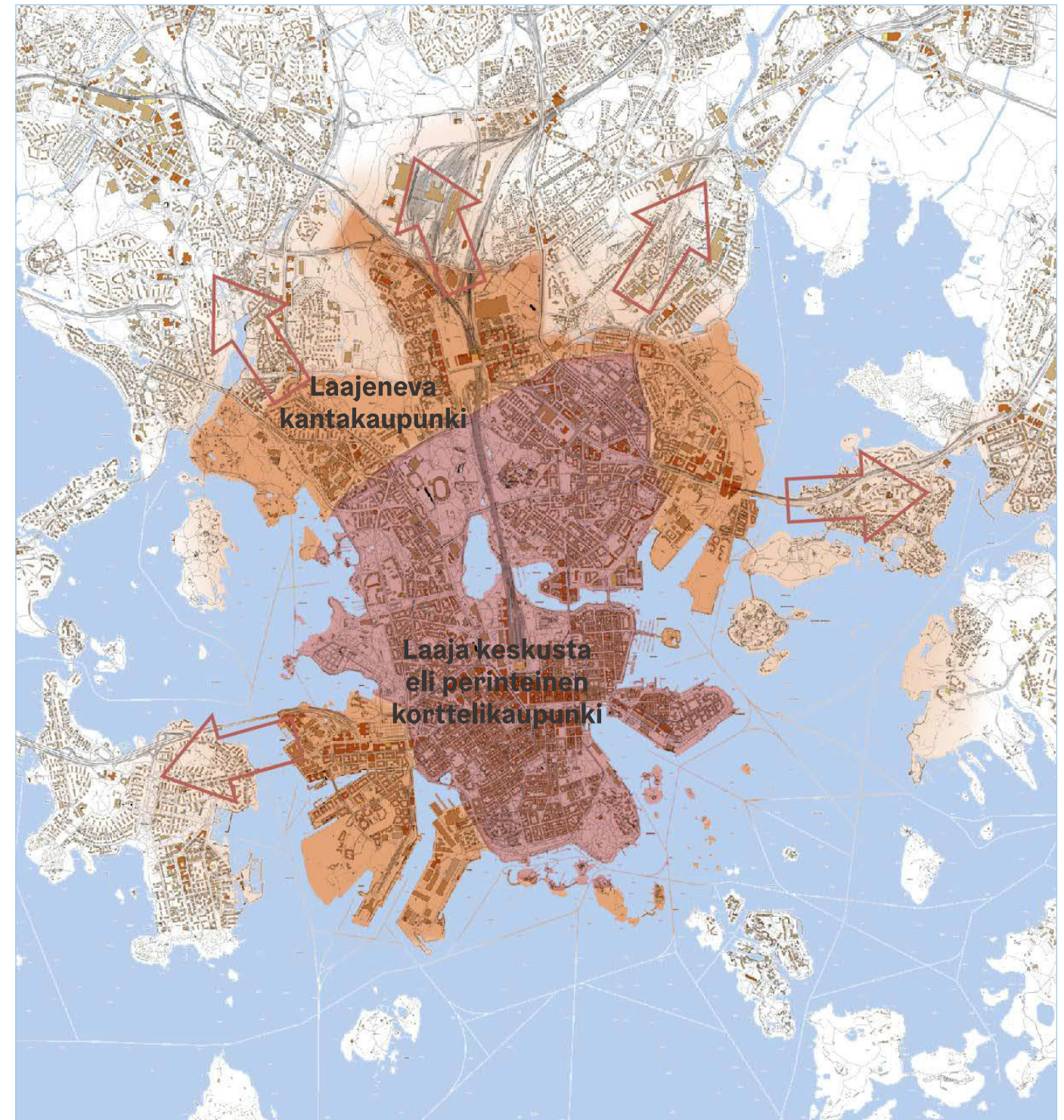
Visio painottuu laadullisiin ja toiminnallisiin teemoihin. Maankäyttöön liittyviä määrällisiä tavoitteita esitetään kaupunkistrategiassa, yleiskaavassa, MAL-työssä jne (työpaikkamäärät suhteessa asukaslukuun, toimitilavaranon riittävyys, asuntojen määrä).

Visio on laadullinen tavoiteasiakirja, jonka linjausten vaikutuksia voidaan arvioida vasta vuosikymmenten kuluessa, kun tarkastellaan kehityksen kokonaissuuntaa. Erillisesti tehtävinä kehityksen seurannan mittareina voisivat olla esimerkiksi keskustan käyttäjämäärien lisääntyminen, työpaikkamäärän kasvu sekä asukas- ja matkailijatytytyväisyyden kehitys teemoittain (palvelut, laatu).

■ Kartta kuvaa keskustavisiossa käytettyä käsitystä laajasta keskustasta sekä laajenevasta kanta-kaupungista. Visiossa kanta-kaupunkia koskevat luvut sisältävät punaisen ja oranssin alueen (keskusta+kanta-kaupunki) ellei lukujen osalta toisin mainita. Kartan vaalean oranssit alueet eivät lähtökohtaisesti sisälly. Suppeampi liikekeskusta rajautuu sisältyä keskustan alueeseen.

* Perinteinen kanta-kaupungin alue: Kruununhaka, Kluuvi, Kaartinkaupunki, Kamppi, Punavuori, Eira, Ullanlinna, Katajanokka, Kaivopuisto, Vilhonvuori, Siltasaari, Linjat, Torkkelinmäki, Harju, Alppila, Etu-Töölö, Taka-Töölö, Vallila, Hermanninmäki

Laajentuvan kanta-kaupungin vyöhyke: Kalasatama, Sompasaari, Hanasaari, Meilahti, Länsi-Pasila, Itä-Pasila, Keski-Pasila, Laakso, Ruoholahti, Lapinlahti, Jätkäsaari, Hernesaari, Hermanninranta, Kyläsaari

1.3 VISION LÄHTÖKOHDAT

1.3.1. Vision tietopohja yleisesti

Vision tietopohja rakentuu yleiskaavan selvitys- ja tutkimustietoon, monialaiseen asiantuntijatyöhön sekä laajaan kaupunkilais- ja sidosryhmävuorovaikutukseen työpajoinen ja keskusteluineen. Sen lisäksi visiossa on suoraan hyödynnetty ajankohtaiset markkinakatsaukset, kaikki meneillään olevien kaavahankkeiden suunnittelu- ja selvitys- sekä vaikutusarviointityö, kaupungin muiden toimialojen asiantuntijoiden ajankohtainen tieto, suunnittelu- ja ohjelmatyö, kuten APOLI ja kulttuurivisio.

Lopussa on lueteltu selvitykset, tutkimukset sekä asiantuntijatahot. Vuorovaikutusraportti on kooste sidosryhmätalouksista ja käydystä vuorovaikutuksesta.

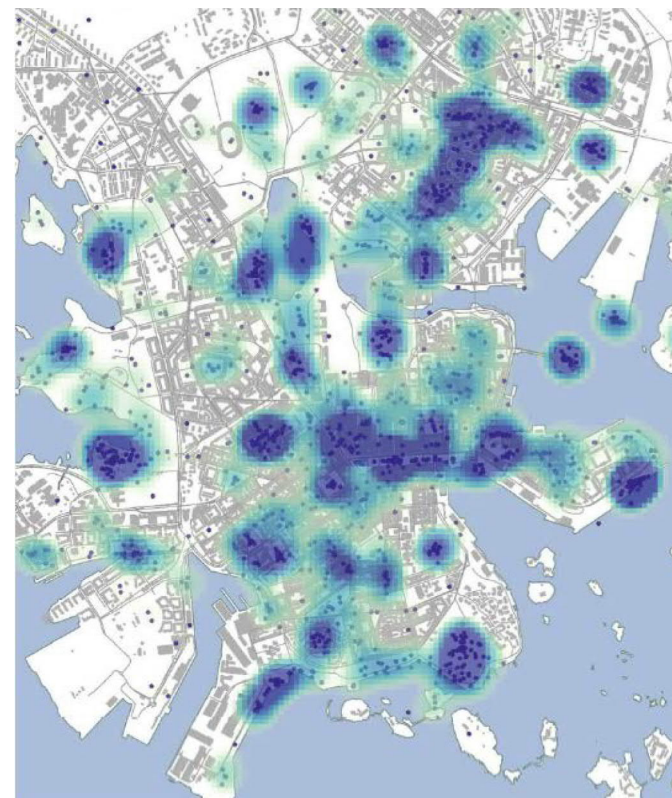
1.3.2 Lähtökohtana olevat suunnitelmat, strategiat ja ohjelmat

Maakunnan ja seudun kehittämisessä on tavoitteena säilyttää Helsingin keskusta jatkossakin valtakunnan toiminnallisesti monipuolisena pääkeskuksena seudun kehittämissä yhä monikeskuisemmaksi. Valmistuilla olevassa Uusimaa-kaava 2050:ssa korostetaan Helsingin keskustan roolia koko maan ja maakunnan tärkeimpänä keskuksena. Helsingin keskustan kehittämisellä on merkitystä koko Suomen vetovoimaisuuden ja taloudellisen kilpailukykyyn kehittymisen kannalta. Helsingin keskustan valtakunnallista roolia tulevaisuudessa korostaa mm. kaavassa esitetty Helsingin ydinkeskustan kautta kulkeva Tallinnan tunnelin linjaus. [linkki maakuntakaava](#)

Maankäytön, asumisen ja liikenteen integroitu MAL 2019 -suunnitelma korostaa Helsingin keskustan roolia paitsi seudun ja valtakunnan merkittävimpänä keskukseksi, myös sen merkitystä paikallisen, seudullisen, valtakunnallisen sekä kansainvälisen matkustajaliikenteen solmukohtana. [linkki MAL](#)

Helsingin kaupunkistrategiassa todetaan, että kestävä kasvu on maailman toimivimman kaupungin keskeisin tehtävä ja vetovoimainen keskusta on Helsingin käyntikortti sekä elinehto. Kaupunki on kaikkia varten. Kansainvälinen ja monimuotoisten tapahtumien ja kulttuurin kaupunki

on eurooppalainen huippuesimerkki segregaatoin ehkäisyssä. Elävää ja kiehtovasti omaperäistä kaupunkia kehitetään alustana kokeiluille ja uutta luovalle elinkeinotoiminnalle. Helsingissä yksityisten työpaikkojen tulee lisääntyä vähintään asukasluvun suhteessa. Helsinki on kokonaisvaltaisesti toimivan, älykkään liikennejärjestelmän edelläkävijä, jonka vähäpäästöisyys etenee ja terveydelle haitalliset päästöt vähenevät selvästi. Keskustan raitiotieverkon toteutus etenee. Strategian mukaisesti ydinkeskustan viihtyisyyttä ja toiminnallisuutta edistävän kävelykeskustan merkittävemmän laajentamisen sekä keskustan läpiajoliikennettä ja satamien raskasta liikennettä katutilassa vähentävän maanalaisen kokoojakadun edellytyksiä on selvitetty. Kaupungin kehittämisessä tulee hyödyntää ja korostaa merellisyyttä sekä designia. Omaleimaisten kaupunginosien tulee kannustaa kohtausmisiin ja arkiaktiivisuuteen. Lisäksi kaupunkistrategia nostaa esiin useita maankäytön kärkihankkeita keskustan ja kantakaupungin osalta. Kaupungin tavoite on olla hiilineutraali vuonna 2035. [linkki kaupunkistrategia](#)

Yleiskaavassa tavoitteena on laajentaa keskustaa ja kantakaupunkia. Kantakaupungille ominaisen, toiminnallisesti monipuolisen ja sekoittuneen rakenteen säilyminen sekä liike- ja toimitilojen riittävä määrä turvataan. Rakennusten maantasokerrokset ja kadulle avautuvat tilat on osoitettava ensisijaisesti liike- tai muuksi toimiltilaksi. Alueen kulttuurihistoriallisia arvoja ja eri aikakausien kerrostumia tulee vaalia, ja maankäyttöön sovitettava yhteen maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen kanssa. Aluetta kehitetään kestävien kulkumuotojen, erityisesti kävelyn ja pyöräilyn, ehdoilla.

Liikennejärjestelmältä keskustan tiivis kaupunkirakenne edellyttää tehokkuutta, jotta pystytään liikuttamaan mahdollisimman paljon ihmisiä ja tavaroita rajatussa

■ Kaupungin huippukohtia ja kehittämisen potentiaalia

Helsingin helmet - missä sijaitsevat Helsingin urbaanit ilot? (kooste verkkokyselyn tuloksista 2017): Helsingin helmien hotspot -alueet perustuen eniten paikannuksia keränneisiin paikkoihin. Valtaosa koko verkkokyselyn vallitsevaa tilannetta (hyväksi koetut paikat) sekä tulevaisuuden potentiaalia koskevista paikannuksista osoitettiin kantakaupunkiin. Kantakaupunki julkisine ulkotiloineen ja monipuolisine toimintoinen palvelee laajaa käyttäjäkuntaa.

tilassa. Tehokkaita ja tilaa säästäviä kulkumuotoja ovat kävely, pyöräliikenne ja joukkoliikenne, joiden toimivuutta ja houkuttelevuutta pitää pystyä parantamaan keskustan kehittyessä. Henkilöautolla on myös tulevaisuudessa tärkeä rooli osana keskustan liikennettä, mutta ajoneuvoliikenteen toimivuus edellyttää, että useimmat valitsevat jonkin toisen kulkutavan. Kestävien kulkutapojen korkealla käyttäjäosuudella varmistetaan viihtyisiä ja toimivia keskusta.

Yleiskaavan keskustaa koskevia aineistoja on käytetty hyväksi visiotyössä. Raportit luetellaan liitteessä xxxxx [linkki yleiskaava](#)

Tämän lisäksi kaupungilla on meneillään useita ohjelmallisia töitä. Visiossa on hyödynnetty näitä alkamassa tai meneillään olevia töitä siinä laajuudessa kuin ne ovat olleet käytettävissä visiota laadittaessa. Visiossa on nostettu esiin joitakin tärkeimpiä näiden ohjelmien tavoitteita, jotta voitaisiin kuvata, mitä niiden toteuttaminen edellyttää maankäytön ja liikenteen suunnittelulta.

KÄYTTÄJÄMÄÄRIÄ KANTAKAUPUNGIN ALUEELLA

- 240 000 työpaikkaa* (2016)
- 180 000 asukasta* (2018)
- 32 000 korkeakouluopiskelijaa (Aalto Yliopiston ja Metropolian oppilaitosten siirtymiset huomioiden), 20 000 toisen asteen oppilasta
- yli 4 milj. yöpyvää matkailijaa vuodessa (koko Hki painottuen kantakaupunkiin). Lisäksi n. 600 000 risteilyvierasta vuosittain.

Niemen rajan ylittää 700 000 matkustajaa/vrk molemmat suunnat ja läpiajo mukaan lukien. Lisäksi saavutaan pyöräillen ja kävellen.

Keskustassa asioivista kuluttajista 73–74% saapuu joukkoliikenteellä, 11–15% henkilöautolla, 8–12% kävellen, 3% pyöräillen

*Perinteinen kantakaupungin alue: Kruununhaka, Kluuvi, Kaartinkaupunki, Kamppi, Punavuori, Eira, Ullanlinna, Katajanokka, Kaivopuisto, Vilhonvuori, Siltasaari, Linjat, Torkkelinmäki, Harju, Alppila, Etu-Töölö, Taka-Töölö, Vallila, Hermanninmäki, Laajentuvan kantakaupungin vyöhyke: Kalasatama, Sompasaari, Hanasaari, Meilahti, Länsi-Pasila, Itä-Pasila, Keski-Pasila, Laakso, Ruoholahti, Lapinlahti, Jätkäsaari, Hernesaari, Hermanninranta, Kyläsaari

1.4 NYKYTILANNE

1.4.1. Keskustan erityisrooli

Helsingin keskusta on valtakunnan pääareena sekä kansainväliset kasvot koko Suomelle. Helsingin keskusta on koko Suomen elinkeinoelämän, hallinnon, talouden, kaupan, kulttuurin ja tieteen polttopiste. Sillä on vahva symboliarvo ja valtakunnallinen erityisrooli. Keskusta antaa pääkaupungille tunnistettavat kasvot. Näkymä mereltä Tuomiokirkkoineen on kansainvälisesti tunnettu, ikoninen maisema Suomesta. Keskustan näkymät ja julkinen tila toimivat näyttämönä niin maailmanluokan tapahtumille, valtakunnallisille mielenosoituksille, kulkueille ja juhlille kuin arkielämällekin. Keskusta pystyy tarjoamaan korkealaatuisen urbaanin vaihtoehdon erityistoiminoille ainoana Suomessa. Liikennejärjestelmään, tilaliseen rakenteeseen ja julkisiin tiloihin on investoitu ja investoidaan jatkossakin, mikä mahdollistaa palveluiden saavutettavuuden.

Perinteinen kantakaupunki on historiallisesti kerrostunut kaupunkirakennetta. Se on ainutlaatuinen kulttuuriperintöarvojen tihentymä Suomessa ja rakentunut toimintoiltaan hyvin monipuoliseksi. Valtakunnallisesti arvokkaita kohteita on merkittävä määrä. Meren, luonnon ja urbaanin ympäristön läheisyys tekevät siitä kansainvälisesti ainutlaatuisen pääkaupungin keskuksen.

Erilaisille toimijoille Helsingin keskusta on sijainniltaan houkutteleva. Se on Suomen parhaiten saavutettava, koko seutua palveleva työ-, asiointi- ja vapaa-ajan paikka. Lisäksi laajeneva kantakaupunki on satojen tuhansien ihmisten arkielämän ympäristöä ja koti lähes 200 000:lle

ihmiselle. Keskusta liittyy toimivan katuverkkonsa ja ytimeen ulottuvan rautatien kautta valtakunnalliseen liikenneverkkoon. Yhteydet lentokentälle kytkevät keskustan kaikille mantereille ja matkustajasatamista lähdetään Viroon, Ruotsiin, Saksaan, Venäjälle ja Latviaan.

Kantakaupungin tiheys ja toimintojen läheisyys näkyvät alueen liikenteessä. Kaikista Helsingin seudulla tehtävistä matkoista lähes joka seitsemäs on kantakaupungin sisäinen matka. Sisäisiä matkoja tehdään päivittäin yli 500 000, joista kestäväillä kulkutavoilla 90 %. Keskustan asukkaat tekevät selkeästi eniten matkoja jalan, mutta myös joukkoliikennettä käytetään usein. Polkupyörä- ja henkilöautomatkojen suosio on saman suuruinen. Autottomien asutokuntien osuus kantakaupungissa on suuri, 60 %, yhden auton asutokuntia on 35 %. Sisäisten matkojen lisäksi kantakaupunkiin suuntautuu matkoja muualta noin 270 000 päivittäin.

“

Keskusta toimii näyttämönä sekä maailmanluokan tapahtumille että arkielämälle

1.4.2. Maankäytön suunnittelutilanne

Kaupungin muutos kiihtyy sekä uusilla että olemassa olevilla alueilla. Uusi yleiskaava (2016) viitoittaa suunnan kasvulle ja kehitykselle. Suurien, aiemmasta käytöstään kuten satamilta, vapautuneiden alueiden suunnittelu on loppusuoralla. Perinteistä kantakaupunkia ympäröivät asuinpainotteiset alueet laajentavat kantakaupunkia vastaten siihen kohdistuvaan kysyntään. Osa aluerakentamisen kohteita on jo toteutunut, osin ne valmistuvat vasta 2030- ja 2040-luvulla. Tulossa on myös uusia merkittäviä kantakaupunkia muokkaavia alueellisia kehityshankkeita kuten esimerkiksi Teollisuuskadun akseli, Pasila, Eteläsataman kokonaisuus, Hakaniemen- ja Sörnäistenrannat, sairaala-alueet sekä Suvilahti.

Rakennetun kantakaupungin sisällä on meneillään jatkuva muutos, joka tapahtuu kohdekohtaisesti täydentyvistä korttelikokonaisuuksista, käyttötarkoituksen muutoksin sekä lisärakentamisen välityksellä. Toimitiloissa rakentaminen on painottunut kaupallisiin tiloihin. Muita toimitiloja on niukasti tarjolla suurimman kysynnän alueilla keskustassa ja sitä ympäröivissä kaupunginosissa. Kysyntään

pyritään vastaamaan sekä säilyttämällä olemassa olevia toimitiloja ja mahdollistamalla niiden monipuolista käyttöä sekä luomalla uutta. Esimerkiksi Marian kasvuyrityskampanuksen kehittäminen vastaa osaltaan tähän kysyntään.

Maankäytön suunnittelussa huomioidaan se, että vi-reillä olevat suunnitelmat eivät sijoitu nykytilanteeseen vaan tulevaan tilanteeseen. Kaikkea kehitystä ei kuitenkaan voi tarkasti ennakoida- kaikki asemakaavoitettu ja suunniteltu ei välttämättä tule toteutumaan sellaisenaan. Rakennetun alueen asemakaavat ovat keskenään erityyppisiä ja -ikäisiä aina 1800-luvulta nykypäivään ja ne ovat osittain sisällöltään vanhentuneita. Niiden ohjausvaikutus nykyisen yleiskaavan mukaisiin tavoitteisiin on heikko. Asemakaavojen laaja päivittäminen on käynnistynyt ja visiotyö sekä sen vuorovaikutus ovat osa sen prosessia.

Myös liikennettä ja yleisiä alueita kehitetään. Länsimetro on parantanut alueiden kytkeytyvyyttä ja Kehäradan välityksellä syntyi raideyhteys lentokentälle. Toimintojen ja palveluiden sijainti, uudet raideyhteydet, liikenteen palvelullistuminen sekä kävelyn ja pyöräilyn edistäminen muuttavat liikkumisen painopisteitä.

2. Vision muutostrendit

Tasapainoisessa kasvussa ominaispiirteet sekä laatu säilyvät ja vahvistuvat

2. VISION MUUTOSTRENDIT

2.1 KESKUSTA OSANA LAAJEMPAA MUUTOSTA

Kaupungit kasvavat, kilpailevat keskenään ja kohtaavat tulevaisuudessa monia haasteita liittyen ilmastonmuutokseen, segregatioon, demografisiin muutoksiin ja kestäväan kasvuun. Helsingin keskustassa muutosten taustalla ovat sekä ulkoiset että sisäiset muutostrendit.

Ilmastonmuutos vaikuttaa sääolojen muuttuessa sekä paikallisesti että globaalisti. Seuraavassa kappaleessa kuvattavien paikallisten ympäristöhaasteiden lisäksi myös maailmanlaajuiset muutokset voivat heijastua Helsinkiin. Mikäli elinolosuhteet muualla heikkenevät ympäristön tasapainon järkkyyessä, ihmiset ja tuotanto saattavat hakeutua vakaammille alueille, esimerkiksi Helsinkiin.

Muutoinkin kansainvälinen liikkuvuus on lisääntynyt ja Helsinki on entistä monikulttuurisempi. Helsingin seudulla asuvan äidinkieleltään vieraskielisen väestön määrä ja osuus väestöstä kasvaa nopeasti. Vuonna 2035 yli neljänneksen helsinkiläisistä on ennustettu olevan vieraskielisiä. Monikulttuurisuus ei liity vain kielikysymyksiin vaan sillä voi olla vaikutuksia työnteon kulttuuriin, asuinpreferensseihin ja vapaa-aikaan ja sitä kautta maankäytön, julkisten tilojen ja rakennusten suunnitteluun sekä itse suunnitteluprosessiin ja vuorovaikuttamiseen.

Urbaniin preferenssin kasvu, ja matkailun kasvu sekä kaupungistuminen luovat kysyntää ja lisäpainetta keskustamaiselle ympäristölle. Monipuolisten toimintojen ja tilojen korkealuokkainen kantakaupunki vetää puoleensa eri-ikäisiä asukkaita ja perheitä, yrityksiä, palvelutuottajia ja matkailijoita. Samoihin tiloihin ja sijanteihin kohdistuu monenlaista kysyntää. Maankäytön suunnittelun tavoitteena on mahdollistaa keskustan ja kantakaupungin tasapainoinen kasvu siten, että sen vetovoiman taustalla olevat ominaispiirteet ja laatu säilyvät ja vahvistuvat.

Keskusta ja sitä ympäröivät alueet ovat muutoksessa. Suomen tulevaisuuden kasvupotentiaalista pääosan on ennustettu sijoittuvan Helsinki-Tampere-Turku kasvukolmion alueelle. Seudun ja kaupungin kasvaessa muu-

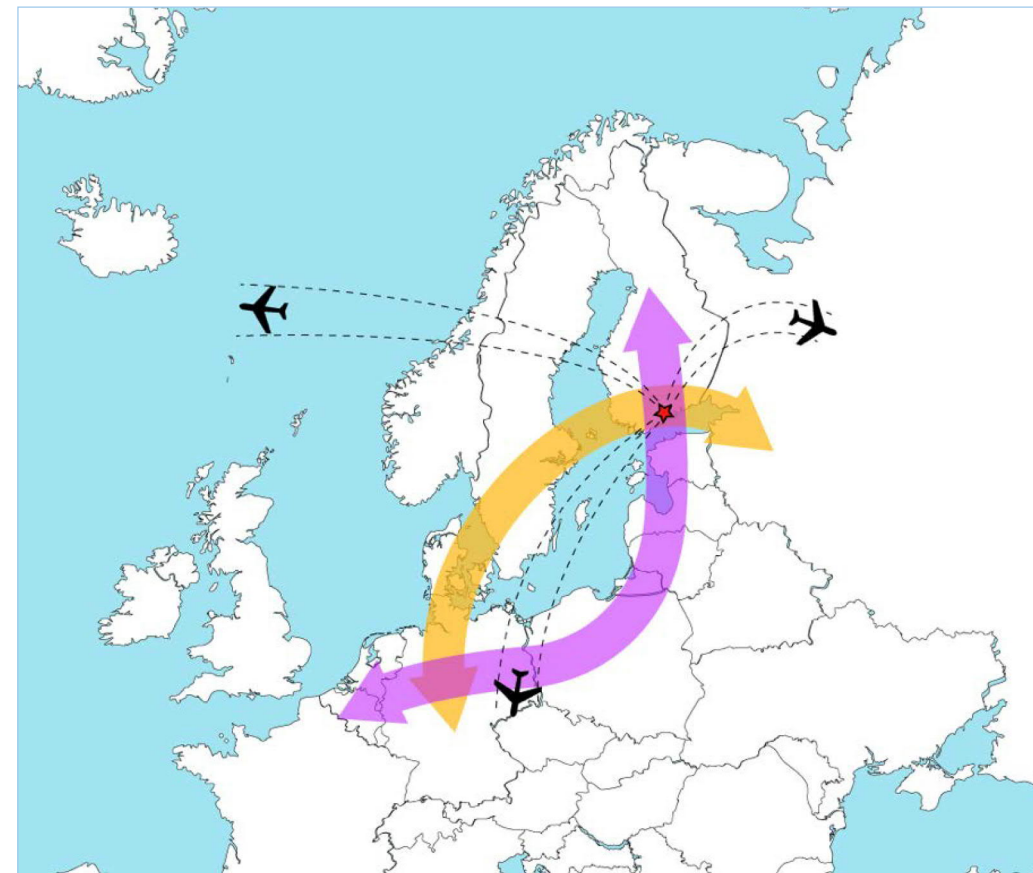
tospaineeet kohdistuvat myös keskustaan muuttaen sen painopisteitä. Keskustalla on paine laajeta sekä ulospäin että sisältä päin kasvaen. Kantakaupunki saa uusia vuosirenkaita ja solmukohtia alueen laajentuessa, täydentyessä sekä uusien yhteyksien rakentuessa ja reittien kehittyessä. Kasvun mahdollistavat satamilta ja muilta toiminnoilta vapautuneet alueet sekä uudet yhteydet, jotka nivovat alueita entistä tiiviimmin yhteen. Puolustusvoimilta vapautuneet saaret mahdollistavat merellisen virkistysalueen laajenemisen keskustan läheisyydessä. Yksittäiset, toisistaan erilliset hankkeet muokkaavat kaupunkirakennetta sisältäpäin.

Keskustan ympärille rakentuu uusia kaupunginosia, jotka kasvattavat kantakaupungin asukasmääriä kymmeniä tuhansilla ihmisillä tarjoten uutta merellistä ja urbaania asumista. Kulkijavirrat muuttuvat rakentamisen ja uusien yhteyksien ansiosta. Kantakaupungin entiset reuna-alueet muuttuvat keskeisimmiksi. Lisäksi asukasmäärät kasvavat olemassa olevan rakenteen sisällä tiivistymisen ja käyttötarkoituksen muutosten myötä, mikä on kasvattanut asukkaiden palvelutarpeita sekä kantakaupungin sisällä, että sen laajenemisalueilla. Erityisesti lasten määrä on kasvanut voimakkaasti useissa kaupunginosissa. Matkailu on lisääntynyt vuosittain niin yöpyvien kuin päivämatkailijoidenkin osalta. Kongressimatkailun kasvu kiihtyy myös. Koronakriisin vaikutuksia ei käsitellä tässä yhteydessä, sillä vision laatimisen aikana ei ollut vielä mahdollista arvioida sen kaupunkirakenteeseen vaikuttavia pitkäaikaisvaikutuksia.

Rakentamisen mittakaava kasvaa uusilla alueilla poiketen perinteisen kantakaupungin tiiviistä, pienirakeisesta mittakaavasta. Ympäri on rakentunut suuria kaupallisia keskittymiä. Perinteinen keskusta-alue on kuitenkin edelleen vahvin erikoiskaupan keskittymä ja Suomen suurin, tuhansien kivijalkakauppojen, kaupan ja toimitilojen aluekokonaisuus.

HUOMIOITAVIA MUUTOSTRENDEJÄ

- Kaupungistuminen, urbaanit preferenssit ja urbaanin asumisen kysynnän kasvu
- Kaupungin kasvu ja keskustan laajeneminen
- Kaupunkien kansainvälinen kilpailu
- Työn, asumisen ja kuluttamisen muutokset, tilankäytön juostavuus, tehostuminen
- Kaupan murros
- Teknologinen ja palvelukehitys
- Alustatalous ja jakamistalous
- Sään ääri-ilmiöihin sopeutuminen ja ilmastonmuutoksen hillintä
- Sosiaaliset muutokset, alueiden eriytyminen, ikääntyminen, nuoret ja lapset, moninaisuus ja monikulttuurisuus
- Kaupunkikulttuurin nousu
- Matkailun kasvu
- Uudet rakentamisalueet ja yhteydet muuttavat keskustan painopistealueita
- Liikenteen digitaaliset palvelut, automaatio, liikkumisen ja autonomistajuuden muutokset
- Kaupunkitilojen käyttötapojen muutospainne
- Kriisien aiheuttamat äkilliset vaikutukset kaupunkielämään ja -talouteen

■ Helsingin kansainvälinen kytkeytyminen vahvistuu. Lähde: Uudenmaan maakuntakaavan (2050) valmisteluaineisto

2.2 TOIMINNALLISET MUUTOKSET JA HAASTEET

Kasvavan kaupungin keskustarakenteessa tilojen käyttöön liittyy monenlaisia intressejä. Kantakaupunki muuttuu ja kehittyä aiempaa nopeammalla tahdilla. Rinnakkaisia hankkeita on paljon ja niiden yhteisvaikutusten arviointi kokonaisuuden näkökulmasta on haaste. Kiinteistösiioittaminen ja -kehittäminen on kiihtynyt ja kansainvälistynyt. Kantakaupungin vanhat korttelit ovat pääasiassa yksityisessä omistuksessa, jolloin yksittäisten muutoshankkeiden ennakointi on haastavampaa ja kaupungin ohjauksen rajat ovat rajallisempia. Työpaikkojen ja palveluiden toiminnallinen kokonaisuus on ratkaistava pääasiassa olemassa olevien tilojen puitteissa, mikä lisää painetta tehdä muutoksia kokonaisuuden näkökulmasta yksittäisten ratkaisujen sijaan. Tiiviissä rakenteessa korjausliikkeitä on vaikea tehdä. Toimitiloja tarvitaan sekä toimistojen, kaupan että palvelujen käyttöön. Tulevaisuudessa kasvavan kaupungin tarpeet moninaistuvat ja ratkottavaksi nousee uusia haasteita. Nykyinen keskusta-alueiden monipuolisten toimitilojen tai yleisten alueiden supistuminen ei ole tavoiteltavaa, sillä se vähentää joustoa erilaisia tarpeita varten.

Tällä hetkellä osa olemassa olevista keskusta-alueista asuin- ja matkailuvaltaistuu, kun toimitiloja konvertoidaan uusiin käyttötarkoituksiin. Vallitsevassa markkinatilanteessa toimistoja, asuntoloita ja entisiä oppilaitoksia on muutettu vapaarahoitteiseksi asunnoiksi, hotelleiksi ja yksityisiksi hoitolaitoksiksi. 2000-luvulla kantakaupungin alueella on muutettu noin 500 000 k-m² toimitiloja asumis- ja majoituskäyttöön.

Monipaikkainen työ lisääntyy. Se ei ole enää yhtä tiiviisti sidoksissa aikaan tai paikkaan kuin aiemmin. Siellä missä toimitilasta on pidetty kiinni ja sitä on uudistettu, monien toimistokäytössä olevien tilojen käyttö on tehostunut ja palvelullistunut. Työ on leviittänyt etätöiden lisäksi muun muassa lyhytaikaisesti vuokrattaviin co-working tiloihin, kahviloihin ja kirjastoihin. Toimitilakysyntää on monentyyppisille tiloille moderneista toimistoista ja arvokiinteistöistä rouheampiin työtiloihin. Keskustassa on paljon palveluvaltaisia ja korkean profiilin yrityksiä, jotka eivät tavoitteellisesti sijoitu monitoimitilan tehokkaan mitoituksen mukaisiin tiloihin. Tilojen sijainnin ohella myös

työtilojen imagolla on merkitystä yrityksille. Paikoin tilasta ollaan kuitenkin valmiita myös tinkimään, jotta saadaan halutulla sijainnilla toimipiste. Tilojen tehostuneesta ja monipuolistuneesta käytöstä huolimatta työntekijöiden määrä ei ole kasvanut asukasluvun tahdissa.

Muutokset 2000-luvulla

Olemassa olevassa kaupunkirakenteessa* :

Työssäkävien muutos v. 2000–2017 yhteensä -100 hlöä ja 0 %

Asukasmäärän muutos v. 2000–2018 yhteensä + 9 600 asukasta ja +8 %

Lisäksi laajenevan kantakaupungin alueille**:

+11 700 asukasta (2000–2018)

+4100 työpaikkaa (2000–2017)

*osa-alueet: Kruununhaka, Kluuvi, Kaartinkaupunki, Kamppi, Punavuori, Eira, Ullanlinna, Katajanokka, Kaivopuisto, Vilhonvuori, Siltasaari, Linjat, Torkkelinmäki, Harju, Alppila, Etu-Töölö, Taka-Töölö ja Vallila

**osa-alueet: Kalasatama, Sompasaari, Hanasaari, Länsi-Pasila, Itä-Pasila, Keski-Pasila, Ruoholahti, Salmisaari, Lapinlahti, Jätkäsaari, Hernesaari, Hermanninranta

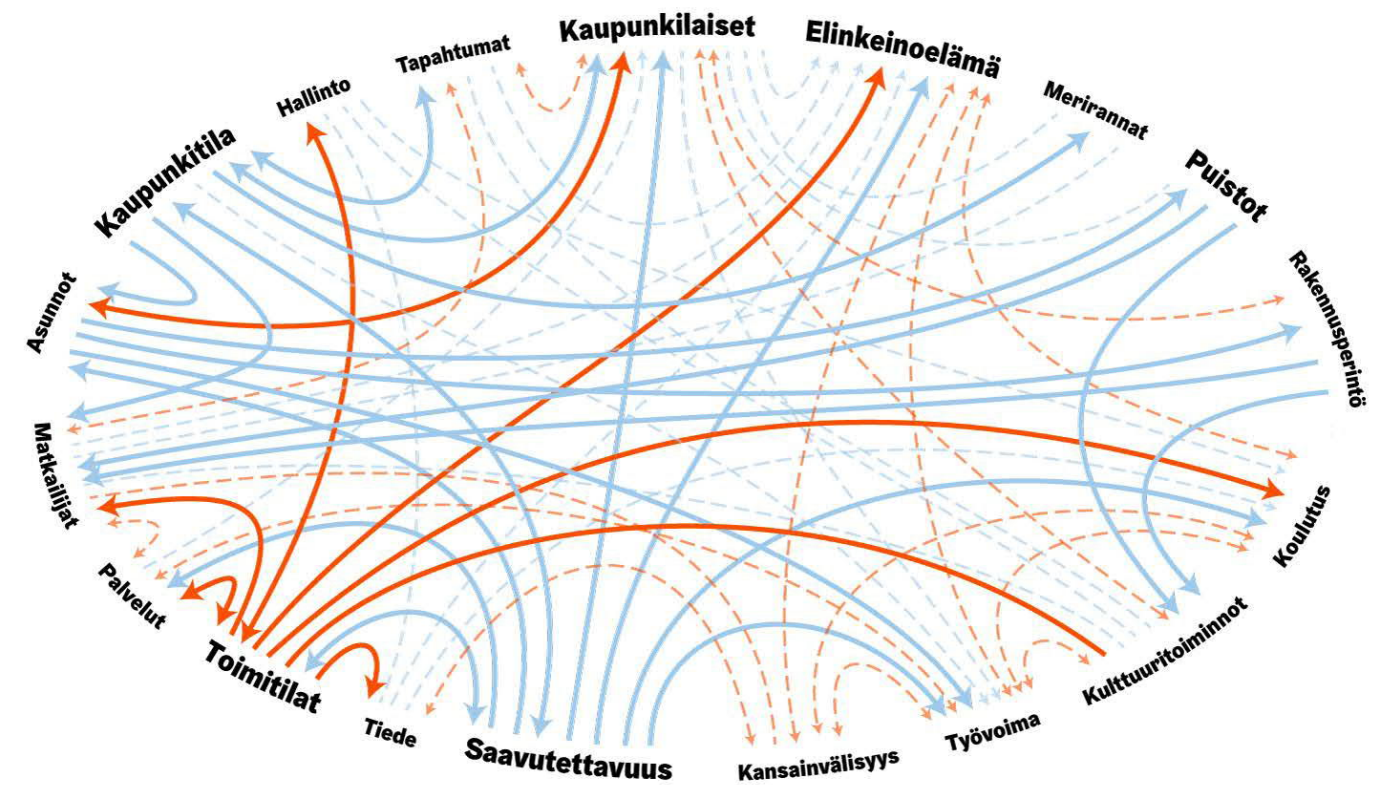
Lähde: Aluesarjat & Tilastokeskus. Huom. Työpaikkaluvut saatavilla usean vuoden viiveellä eikä niiden tarkkuus vastaa väestötietoja

Seudun kasvaessa toimistotilojen huippukysynnän on tulevaisuudessa ennustettu kohdistuvan juuri laajan keskustan alueelle*. Keskusta on toimistotilojen huippukysynnän aluetta ja kantakaupunki pääosin vakiintuneen kysynnän aluetta. Toimistotilojen lisäksi on kysyntää monenlaisille tiloille kivijaloista palvelu- ja tuotantotiloihin. Toimitilan määrä on 2000-luvulla kuitenkin kas-

vanut vain keskustaa kehystävillä alueilla, keskustassa se on supistunut, vaikka jo rakennetuilla alueilla on kysyntää modernisoiduista toimitiloista*. Työpaikkojen ja toimitilojen keskittyminen ydinkeskustaan nostaa vuokria ja saa osan yrityksistä hakeutumaan muualle mikäli sijaintipaikkoja ei ole riittävästi kaikille halukkaille. Monipuolisen toimitilan määrän kutistuminen on negatiivista kehitystä korkean tuottavuuden ja tulevaisuuden kysynnän alueella*.

Työpaikkojen lisäksi myös toisen asteen oppilaitoksia ja nuorten tiloja siirtyy etäämmälle keskustasta. Korvaavia uusia asukkaita on usein vähemmän kuin väistyviä työpaikkoja ja oppilaita yhteensä. Muutokset voivat vähentää alueella asiovien henkilöiden sekä siellä tarjottavien palveluiden kokonaisuutena ja muuttaa niiden profiilia. Muutos toiminnallisesti sekoittuneesta rakenteesta asuinvaltaiseksi alueeksi vaikuttaa mm. lounasravintoloiden kannattavuuteen ja saa yöelämän siirtymään toisaalle.

*Lähde: Catella

Palvelut= Julkiset ja kaupalliset palvelut

Toimitilat = Toimisto- ja tuotantotilat, kaupan liiketilat, palvelutilat, majoitustilat, harrastustilat, jne.

■ Sidonnaisuuskaavio esittää eri ominaisuuksien välisiä riippuvuussuhteita

- Toisiinsa vaikuttavat yhteydet, joihin vaikutetaan maankäytöllä
- Muut yhteydet, joihin vaikutetaan maankäytöllä
- - - Toisiinsa vaikuttavat yhteydet, ei voi vaikuttaa maankäytöllä
- - - Muut yhteydet, joihin ei voi vaikuttaa maankäytöllä

Toisaalta lisääntynyt matkailu tuo uusia kuluttajia keskustaan. Matkailijoiden preferenssit muuttavat ympäristön tarjontaa ja rytmiä.

Kantakaupungin tuntumaan ja ulkopuolelle on rakentunut suuria kauppakeskuksia ja verkkokauppa on lisääntynyt. Vielä ei ole selvää, miten paljon ne vaikuttavat ydinkeskustan kaupalliseen vetovoimaan. Tavoitteena on säilyttää keskustan rooli haluttuna työ-, palvelu- ja asiointipaikana sekä sen laaja ja monipuolinen tarjonta.

Keskustassa liikkumisen kestävätkä kulutapaosuudet ovat kasvaneet. Jotta päästäisiin Hiilineutraali Helsinki 2035 tavoitteisiin, tarvitaan kuitenkin lisätoimia. Satamien liikenne aiheuttaa paikoin haasteita kaupunkiympäristön viihtyvyydelle ja toimivuudelle, johon tutkitaan erilaisia ratkaisukeinoja. Yhtenä ratkaisukeinona on tutkittu maanalaista kokoojakatua. Liikkumisen tulevaisuutta käsitellään tarkemmin visiontyön aikaan tekeillä olevassa Helsingin liikenteen tulevaisuusanalyysissä.

Myös julkisen ulkotilan rooli on muutoskassa. Kaupunkilaisaktiivisuus on lisääntynyt 2000-luvulla. Kaupunkilaiset ovat omaehtoisesti alkaneet ottaa entistä enemmän ulkotiloja tapahtumakäyttöön. Myös muu tapahtumallisuus kaupunkifestivaaleineen on lisääntynyt. Keskustan edustalla olevien saarten avautuminen luo uusia mahdollisuuksia virkistäytymiseen. Kaupunkirakenteen sisällä tilojen puutteesta kärsivien julkisten ja yksityisten palveluiden, kuten koulujen ja päiväkotien lisä- ja väistötilan tarve valuu parakkeina pihaille ja puistoihin. Julkisista puistoista rajataan ulkoilualueita pihattomien päiväkotien käyttöön. Kaduilla joudutaan sovittamaan joukkoliikenteen, autoilun, kävelyn, pyöräilyn ja pysäköinnin sekä huollon tarpeita. Lisäksi trendinä on erilaisten palveluiden siirtyminen kivijalasta katutilaan. Erilliset mainoslaitteet, automaattit, kontit, tekniset laitteet ja pop-upit ovat jakamassa rajallista julkista ulkotilaa. Kulutapojen muutokset, liikenteen sähköistyminen ja palvelullistuminen sekä kotiintuotavien palveluiden vaatima lyhytaikaisen pysäköinnin tarve aiheuttavat myös paineita katutilan käyttöön.

2.3 SOSIAALISET MUUTOKSET

Työpaikkojen ja oppilaitosten korvautuminen vapaarahoitteisilla asunnoilla, asuntojen kaupallinen majoituskäyttö ja eri kohderyhmien sekä tuettujen toimintojen vähentyminen voi yksipuolistaa ja muuttaa keskustan sosioekonomisista tasapainoa. Laajemmilla uudisrakentamisen alueilla syntyy kuitenkin myös uutta tuettua asumista. Oppilaitosten ja nuorten kokoontumistilojen siirtyminen kantakaupungin ulkopuolelle vie nuorten arjen painopistettä muualle. Asuntojen hallintamuotojen sijaan sosiaalista monimuotoisuutta tukevat keinot keskustassa painottuvat avoimiin julkisiin tiloihin ja puistoihin sekä erilaisia ryhmiä palveleviin monipuolisiin palveluihin ja tapahtumiin, jotka kokoavat erilaisia ihmisiä yhteen.

Keskustan käyttäjäjoukon moninaistuminen ja monikulttuurisuus luovat uudenlaisia tarpeita kaupunkirakenteessa ja kaupungin kehitysprosesseihin. Väestön ikääntyminen taas tuo vaatimuksia esteettömyydelle, ympäristön hahmotettavuudelle sekä turvallisuudelle.

■ Kuvassa vasemmalla Yliopiston Tiedekulman rakennus, joka edustaa rakennuksen mittavaa uudistamista kestävästi purkamatta koko rakennusrunkoa. Rakennuksen suunnittelussa on onnistuttu rakennuksen sovittamisessa arvoympäristöön sekä alueen elävöittämisessä.

Heikosti liikkuvien määrän kasvu lisää kotiintuotavien palvelujen ja esteettömien asuntojen tarvetta. Aktiivista elämäntapaa edistävä ympäristö ylläpitää fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia.

Urbaanin kaupunkikulttuurin nousu ja tapahtumallisuuden edistäminen vaativat tiloja erilaisia käyttäjäryhmiä varten. Kantakaupungin kasvaessa myös väliaikaisesti tapahtumakäytössä olleita alueita poistuu ainakin osittain tai niiden rooli muuttuu. Jäljelle jäävien puistojen, aukoiden ja rantojen käyttöpaineet lisääntyvät.

2.4 HAASTEET YMPÄRISTÖN TASAPAINON KANNALTA

Tiiviiksi rakennetun merenrantakeskustan ympäristöhaasteita ovat ennustettu merenpinnan nousu, tulvariskit, lämpösaarekilmä ja tuulisuuuden lisääntyminen ja liikenteen aiheuttamien häiriöiden riskit ihmisten terveydelle, rakenteille ja ympäristölle. Hulevesien kuljettamat haitta-aineet, sekaviemärin ylivuodot sekä päästöt ja roskaaminen kuormittavat Itämeren. Rakentaminen, energiankulutus sekä kulutustottumukset kuormittavat ympäristöä ja kuluttavat luonnonvaroja. Vanhojen rakennusten korvaaminen uusilla aiheuttaa mittavan purkamisen ja rakentamisen aikaisen hiilipiikin. Lisäksi kulttuurihistoriallisesti merkittävässä kohteissa on vaarana, että purkaminen ja muutokset vaarantavat koko Suomen mittakaavassa ainutlaatuisia kulttuuriperintöä.

Perinteisen kantakaupungin ja keskustan ominaispiirre matalana ja tiiviinä korttelikaupunkina kohtasi 2000-luvun alussa muutospainetta. Ehdotetut korkeat rakennukset haastoivat Helsingin tunnusomaisen historiallisen kaupunkikuvan, jossa vain muutamat sirot arvorakennukset nousevat kattojen yläpuolelle. Keskustan siluetti tekee ainutlaatuiseksi se, että Helsinki on yksi Euroopan harvoista avomeren tuntumassa sijaitsevista pääkaupungeista. Merellinen Helsinki on yksi ympäristöministeriön määrittelemistä Suomen kansallismaisemista. Kantakaupunkiin laadittiin v. 2011 edelleen voimassa olevat periaatteet korkealle rakentamiselle. Korkeampaa rakentamista pyritään suuntaamaan kaupunkirakenteellisesti perusteltuihin paikkoihin, verkostokaupungin muihin solmukohtiin, laadukkaasti ja kaupunkikuvaa rikastuttavalla tavalla.

Kuva: Kerttu Kurki-Issakainen

Ajantasainen tieto muokkaa vaihtoehtoja muuttuvien tilanne- kuvien pohjalta

2.5 DIGITALISAATIO JA MUU TEKNOGINEN KEHITYS

Teknologinen kehitys, alustatalous, digitalisaatio, nopeat verkot, tekoäly, robotiikka ja datan lisääntyminen vaikuttavat myös keskustojen ja niiden suunnittelun tulevaisuuteen. Ne mahdollistavat palvelullistumisen, tilojen ja laitteiden yhteiskäytön helpottumisen ja samalla muun muassa liikkumisen ja logistiikan tehostumisen. Uudet teknologiat voivat laajentaa asiointi- ja vaihdanta-alueen kokoa perinteisempien infrastruktuuriratkaisujen rinnalla.

Työnteko, asuminen, vapaa-aika ja matkailu levittäytyvät ja lomittuvat. Työtä tehdään projektiluonteisesti ja hajautetusti niin kotona, kahviloissa, julkisissa tiloissa kuin varsinaisilla työpaikoillakin. Palveluja tuodaan kotiin. Lyhytaikaisen pysäköinnin ja pysähtymisen tarve katutilassa voi kasvaa. Verkkokauppa muuttaa kaupan rakenteita. Keskustassa sijaitsevat kaupat tarjoavat verkko-kauppaa haastavina ja sitä tukevana palveluina elämyksiä ja showroomeja. Vapaa-ajan ja hyvinvoinnin palvelut valtaavat tilaa.

Automatisaatio ja robotisaatio voivat tehostaa järjestelmiä sekä lisätä tuottavuutta ja vapaa-aikaa. Ajantasainen tieto mahdollistaa erilaisia käyttäjäkohtaisia vaihtoehtoja muuttuvan tilannekuvan pohjalta (sää, ruuhka, palvelut). Liikkujat voivat tehdä matkaa koskevat päätöksensä laadukkaana, kaikki kulkuvat kattavan tiedon perusteella ja kuljetus- ja liikkumispalveluita tarjoavat yritykset voivat suunnitella toimintaansa nykyistä tehokkaammin. Liikenteen hallinta perustuu tarkkaan tilan tietoon, ennakkosuunnitelmiin, uusiin ohjauksjärjestelmiin sekä yhteistyöhön kaupallisten tietopalvelujen tarjoajien kanssa (Helsingin älyliikenteen kehittämissuunnitelma). Lisäinformaatio voi vahvistaa perillä olemisen tunnetta ja digitaaliset alustat voivat parantaa erikoispalvelujen ja erilaisten reittien löydettävyyttä. Sosiaalinen media ja erilaiset paikkatietopohjaiset alustat ovat osaltaan mahdollistaneet kaupunkikulutturien monipuolistumisen erilaisten kaupunkilaislähtöisten pop-up tapahtumien ja teematahtumien muodossa (mm. siivouspäivä, ravintolapäivä).

Kaupunkiympäristöön tarvitaan uusia pelisääntöjä esimerkiksi automatisoidun liikenteen ja dronekuljetusten

osalta. Liikkumisen palvelutarjonta kasvaa, mikä haastaa julkishallinnon pitkäjänteisen regulaation vastaamaan markkinoiden huomattavasti lyhyempään aikajänteseen. Lähijakeluinfraskruktuuri ja älylogistiikka vaativat tiloja. Älykkäiden, auton omistajuudesta riippumattomien liikkumispalveluiden myötä pysäköintipaikkojen tarve voi vähentyä. Mikäli kustomoidut liikkumispalvelut ovat joukkoliikennettä houkuttelevampia, liikenteen kokonaismäärä kaupunkiympäristössä voi kuitenkin kasvaa. Helsingin tavoite on edistää liikennejärjestelmän automaatiota ja palveluistumista sellaisilla tavoilla, jotka tukevat joukkoliikenteen käyttöä, kävelyä ja pyöräilyä sekä liikennejärjestelmän tehokkuutta ja turvallisuutta. Robottien hyödyntäminen esimerkiksi huollossa voi edellyttää ympäristöltä uudenlaisia esteettömiä ratkaisuja.

Sähköistymisen vuoksi tarvitaan monenlaista latausinfrastruktuuria. Sähköenergian tarve voi kasvaa. Toisaalta paikallisten uusiutuvien energiamuotojen nopea kehitys luo mahdollisuuksia vähentää kaupunkirakenteen ja toiminnan ympäristökuormaa. Sähkökulutuksen ja tuotannon välinen ajallinen erotus vaatii kulutusjoustoja ja energian varastoinnin ratkaisuja.

Lisätyn todellisuuden avulla voidaan syventää ja monipuolistaa kaupunkikokemusta. Kaupungin digitaalinen kaksonen tutustuttaa ja houkuttaa Helsingin keskustaan jo etänä. Uudet alustapohjaiset liiketoimintamallit ja -tavat ovat kiinteistöalalla murtaneet vakiintuneita arvoketjuja uuteen muotoon (esim. Airbnb tyyppinen toiminta). Tämä haastaa maankäytönsuunnittelun ja lainsäädännön tarkastelemaan uudella tavalla kokonaisuutta. Heijastusvaikutuksia voi olla muun muassa asuinolosuhteiden ja paloturvallisuuden varmistamiseen, matkailuinfrastruktuuriin, asukasmäärien ja tarvittavien palveluiden mitoittamiseen.

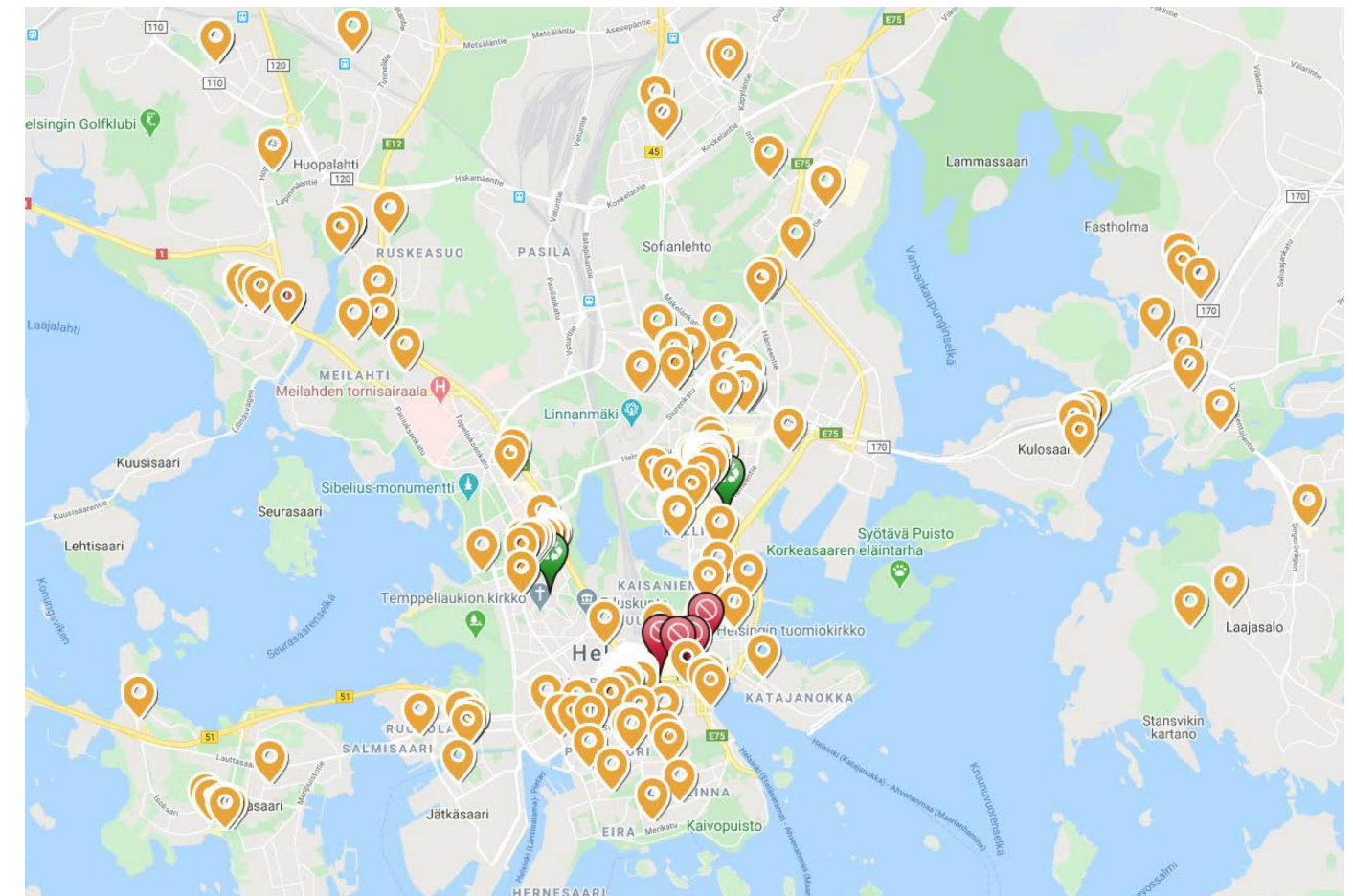
Uudenlaisten järjestelmien ylläpitäminen ja kehittäminen vaativat osaavaa työvoimaa, mikä korostaa oppimisympäristöjen ja houkuttelevien kaupunkiympäristöjen roolia. Keskustasijainteja preferoiville osaamisintensiivisille aloille syntyy uusia työpaikkoja.

Järjestelmätasoiset muutokset vaativat sekä infrastruktuurilta että rakenteilta muutoksia. Tilojen ja rakenteiden avoimen rajapinnan tunnistetiedot voivat hel-

pottaa tulevaisuudessa niiden korjausta ja kierrätystä. Kuluttajalähtöinen kiertotalous vaatii logistisia ratkaisuja ja tilavarauksia lähiympäristössä. Lähiutuotanto, LED-viljely, 3D-tulostus mahdollistavat tuotannon edellytysten paranemisen myös kaupunkiolosuhteissa.

Paikannus, mallintaminen, sensorit, simulointi, seuranta ja paikkatietopohjaisen tiedon keruu sekä uusia tekniikoita hyödyntävän vuorovaikutuksen järjestäminen kasvattavat maankäytön suunnittelun tietopohjaa. Tiedon analysointiin voidaan tulevaisuudessa käyttää tekoälyä apuna. Lisätty todellisuus voi syventää fyysisten näkyvien muutosten ymmärrystä jo suunnitteluvaiheessa.

Tarvittavat tilat on mahdollista järjestää ennakkoinnin avulla osaksi olemassa olevaa kaupunkirakennetta. Kaupunkirakenteen kestävyys ja laajamittaisen purkavan saneerauksen aiheuttaman energia- ja materiaalihukan välttämiseksi hyödynnetään ja kehitetään olemassa olevaa rakennetta ja toimitaan sen reunaehdoilla ja tarjoamalla mahdollisuuksilla. Verkon ja virtuaalimaailmojen algoritmit ja kustomoidut palvelut tuottavat yksilöille profiloituja kokemuksia. Avoin kaupunkirakenne tuo monipuolisuutta ja yllätyksellisyttä kohdennettujen kohtaamisten ja eriytymisen rinnalle.

■ Siivouspäivän karttamerkintöjä Google Maps pohjalle 2019.

Kaupunkilaisten itse toteuttamien Siivouspäivän ja Ravintolapäivän paikannusten painopiste on kantakaupungissa

2.6 VISION ROOLI MUUTOSTRENDIEN TUNNISTAMISESSA

Maankäytön ja liikenteen suunnittelun tehtävä on mahdollistaa monenlaisia tavoitteellisia tulevaisuuksia. Maankäytön suunnittelussa mahdollistetaan kaupungin kasvu ja keskustan laajeneminen, tilojen ja alueiden käyttötarkoitus ja niiden muutokset.

Erilaisten tarpeiden ja kehityssuuntien tunnistaminen ja kokoaminen yhteen mahdollistaa niiden huomioon ottamisen kaavoituksessa. Sillä taataan tarvittavaa joustoa tai voidaan ehkäistä ei-toivottuja kehityskulkuja.

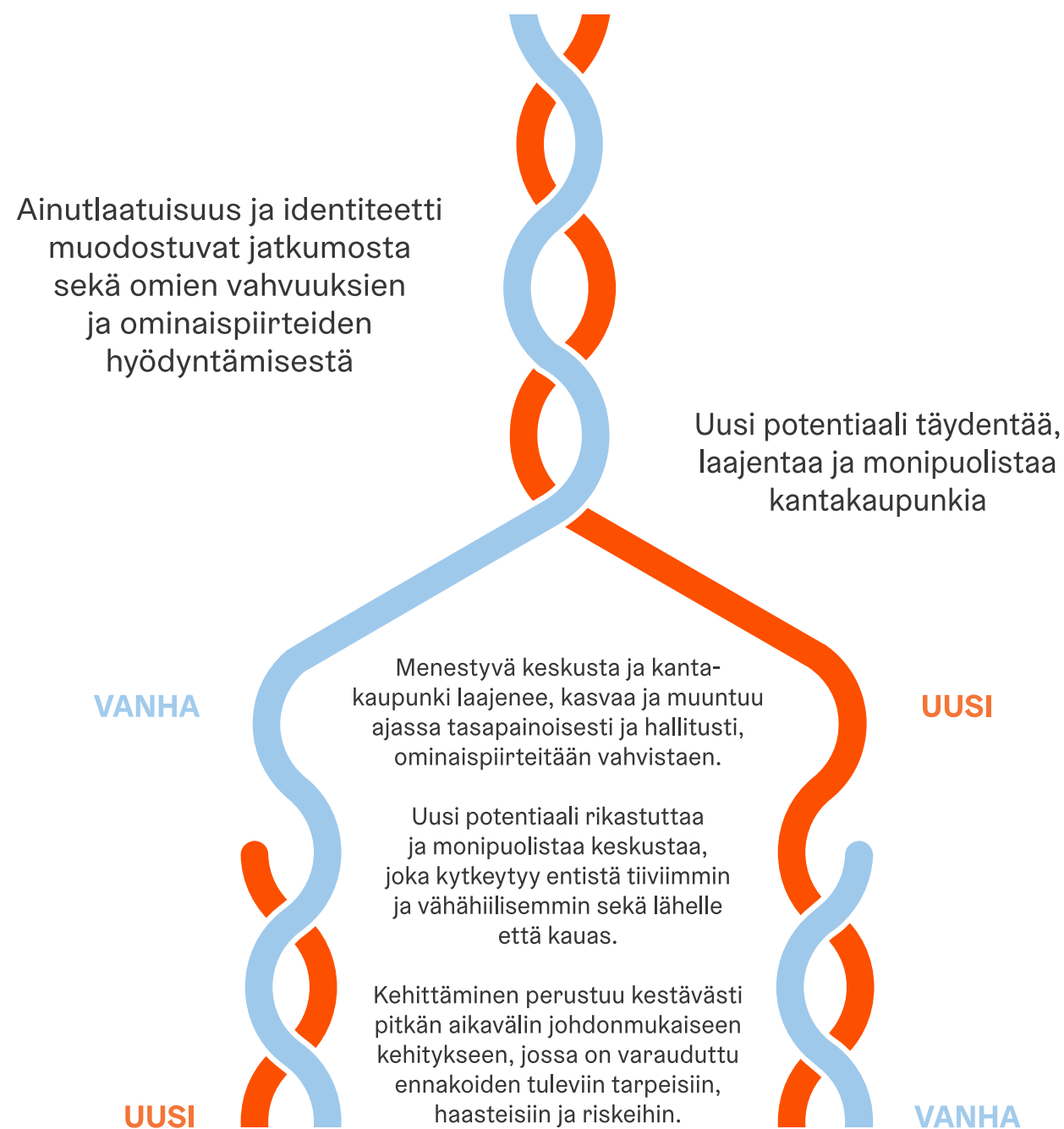
Pitkän aikavälin
myönteisiä
kehityskulkuja
vahvistetaan

KESKUSTAVISIO

Tiivistelmä

VISIO

Toiminnot ja eriluonteiset osa-alueet kytkeytyvät toisiinsa muodostaen vahvan kokonaisuuden

Helsingin keskusta, sen käyttäjämäärät ja vaikutusalue kasvavat. Pääkaupungin ydin on tulevaisuudessa sekä kansainvälisesti houkutteleva elinkeinoelämän keskus ja Suomen merkittävien työpaikka-alue, että Pohjoismaiden johtava kulttuurikeskittymä.

Sesonkikaupungin meren ympäröimä keskusta tarjoaa elämykselliset puitteet arkeen ja juhlaan. Helsingin keskusta on yhteiseksi koettu kohtauspaikka, joka palvelee omaa reviiriään laajempaa joukkoa. Kantakaupunki kutsuu viihtymään ja elämää löytyy vuoden jokaiselle tunnille.

Käveltävä keskusta kytkeytyy raitein vähähiilisesti sekä lähelle että kauas osaksi kansainvälisten kaupunkien verkostoa. Keskustasijainti tuottaa lisäarvoa toimijoilleen. Elinkeinoelämä löytää monipuolisia mahdollisuuksia, asiakasvirtoja ja osaavaa työvoimaa kantakaupungin saavutettavien yritysverkostojen ääreltä. Rikkaasta tilarakenteesta löytyy yksilöllisiä tiloja, jotka mahdollistavat monipuolista ja uutta luovaa elinkeinotoimintaa sekä kaupunkielämää elävöittäviä toimintoja. Kantakaupungin luonteikkaiden kaupunginosien täydentyvä kokonaisuus vetää puoleensa yhä lisää kävijöitä, yrityksiä ja matkailijoita. Maailman parhaat ruuhkavuodet houkuttelevat kansainvälisen tason huipputaajia asettumaan Helsinkiin, jonka keskustassa asukkaiden, työpaikkojen, palveluiden ja tapahtumien määrä kasvaa. Rikkaan urbaani turvallinen ympäristö toimii ja tarjoaa monipuolisesti vaihtoehtoja.

Kantakaupunki uudistuu tasapainoisesti ja ottaa askeleen kohti merta. Rannat avautuvat kaupunkilaisten käyttöön, muodostavat yhtenäisen kulkureitin ja lähettävät vesille. Ne saavat uusia julkisivuja, jotka täydentävät tasapainoisesti perinteisiä merellisiä maisemia. Uutta kehittä-

sen potentiaalia löytyy lisäksi alueiden välisistä saumakohtista, keskeisten reittien varsilta ja maan alta. Myös olemassa olevat korttelit jalostuvat ja liikekeskusta tiivistyy. Uusi rakentaminen on taidokkaasti sovitettu osaksi ympäristöään.

Kulttuuri ja matkailun palvelut levittäytyvät yhä laajemmalle aina saaria myöten. Keskusta houkuttelee jalkautumaan, toiminnot kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa ja liikkuminen on sujuvaa.

Helsingin keskusta erottuu edukseen hyödyntämällä omia ominaispiirteitään ja vahvuuksiaan. Se kasvaa ja uudistuu mahdollistaen modernit elämäntavat historiallista rakennettaan ja kerrostumiaan säilyttäen. Kantakaupungin urbaani vetovoima koostuu tiiviin rakenteen toiminnallisesta monipuolisuudesta ja laadusta, elävää katutasosta kivijalkoineen, julkisista tiloista, kaikille avoimista aukioista ja puistoista sekä viihtyisistä rannoista. Keskustan identiteetti ja ainutlaatuisuus muodostuvat hallitun kaupunkirakenteen jatkumosta. Siihen kuuluvat urbaanin korttelikaupungin matala siluetti, jonka ylle kohoavat sirot maamerkit, omaleimaiset kaupunginosat ajallisine kerrostumineen, katseenkorkeudelta koettu rikkaus, vihreys, meri ja kalliot sekä sisäänrakennettu laatu.

Muutostrendeihin sekä ilmatoriskeihin osataan varautua ennakoidusti. Helsingin kantakaupungin ja sen osien elinkaaret ovat pitkiä. Olemassa olevaa rakennetta pyritään käyttämään mahdollisimman tehokkaasti. Keskustan rakenne tukee ja priorisoi ympäristöystävällisiä elämäntapoja. Keskusta on avoin kaikille, toimiva, turvallinen, puhdas ja älykkäästi säädetty perillä olon paikka.

TULEVAISUUS ALKOI JO EILEN.

HELSINGIN LAAJENEVA KESKUSTA

ILMIÖITÄ JA TAPAHTUMIA

• Näikävuolet 1690-luvulla ja ruttoepidemia 1710 vei puolet Helsingin väestöstä

• Helsingin palo 1808

• Turun palo 1827. Yliopisto Helsinkiin

• Helsinki Hämeenlinna junayhteys 1862

• Sähköllä toimivat raitiovaunut 1900-luvun alussa

• Autoistuminen alkoi 1900-luvun alussa

• Lentoliikenne Katajanokalta 1924

• Asemakaavalaki voimaan 1932

• Helsingin suuri alueliitos 1946

• Maaltamuuton kasvu 1960-luvulta lähtien

• 1960-70-lukujen voimakas asuntorakentaminen, lähiöiden synty, keskustan konttoristuminen

• Suomi osaksi EU:ta 1995

• Vuosaaren satama 2008: rannat vapautuvat rakentamiselle

• Kaupunkipyörät 2000/2016

• Matkailu kasvaa

• Lentokenttäyhteys: Kehärata 2015

• Taide-, tapahtuma- ja kulttuurikeskus

• Metropoliin ja Aallon oppilaitokset siirtyvät

• Sosiaali- ja terveydenalan palveluiden keskittäminen 2017

• Rannat ja saaret avataan kaupunkilaisten käyttöön

• Länsmetro 2017

• Kaupunki-bulevardit

• Uudet pikaraitiotiet, kruunusillat, paikalliset ja valtakunnalliset raidehankkeet

• Helsinki-Talinn-kaksoiskaupunki

• Isoviha 1714-1721

• Pikkuviha 1742-1743

• Suomen sota 1808-1809

• Oolannin sota 1854-1856

• Hevosvetoinen raitiotie 1890

• Sisällissota 1918

• Talvisota 1939-1940

• Jatkosota 1941-1944

RUOTSALAINEN KAUSI

VENÄLÄINEN KAUSI 1809-1917

SUOMALAINEN AIKA 1917

KOHTI KANSAINVÄLISYYTTÄ

TULEVAISUUDEN KESKUSTA

1500-1600 -luvut

1700 -luku

1800-1810 -luvut

1820 -luku

1830-1840 -luvut

1850-1870 -luvut

1880-1920 -luvut

1917-1918 -luvut

1930-1950 -luvut

1970 -luku

1980-1990 -luvut

2000 -luku

2010 -luku

2020 / 2030 / 2040 / 2050 -luvut

Kaupankäyntiä ja satamatoimintaa
- Helsinki perustettiin 1550 Vantaanjoensuulle. Siirtyi nykyiselle paikalleen, Viironniemelle, 1640
- Tapulikaupunki

Helsinki-Viaporin kaksoiskaupunki
- Suomenlinnan merilinnoituksen (Viapori) rakennustyöt alkoivat 1748
- Sotilaskaupunki
- Tehtaiden perustus
- Porvariston asuintalot

Autonomisen suuriruhtinaskunnan pääkaupunki
- Yleis- ja asemakaavoituksen alku 1811
- Korotus pääkaupungiksi 1812
- Kruununhaan-, Kluuvin-, Kaartinkaupungin-, Kampin- ja Punavuoren asemakaavat 1812
- Monumentaalikeskustan kaavoitus jälleerakennuskomitean ja J. A. Ehrenströmin toimesta
- C. L. Engelin suunnittelema monumentaalikeskustan rakennukset

Kulttuuria ja yliopistoelämää
- Yliopisto siirtyi Turusta Helsinkiin 1828
- Yliopiston päärakennus, opetussairaala, kasvitieteellinen puutarha, observatorio ja kirjasto 1828 - 1840
- Yläluokan ja sivistyksen kehitys
- Teatterit
- Lehti- ja painotalot

Elinkeinoelämää ja matkailua
- Virkistys- ja matkailupalveluiden kehitys
- Kaivohuone
- Hotellit
- Huvilat

Saavutettavuus parantuu
- Rautatiet
- Satamat
- Parempi tiestö

1860-1950 -luvut Teollistuminen
- Tuotantorakennukset ja tehtaan piiput
- Teollisuuden edellyttämän infrastruktuurin rakentuminen
- Työväestön asuinalueet
- Kaupungin laajaminen laidoilta

Modernisoitua liikekeskusta
- Ydinkeskusta eriytyi liikekeskustaksi ja korkeat kivikerrostalot muuttivat kaupunkimaisemaa
- Kahvilat, ravintolat, kauppahallit ja tavaratalot
- Katajanokan lentosatama
- Kallion, Sörnäisten, Töölön, Eiran, Vallilan, Alppiharjun, Torkkelinmäen ja Käpylän asemakaavat
- Kaupunkipiisot
- Satamat
- Ensimmäiset yleiskaavat: keskuspuisto sai alkunsa B. Jungin 1911 tekemästä yleissuunnitelmasta

Itsenäisyyden näyttämö
- Sodat johtivat niukkaan talouteen ja säännöstelyyn
- Itsenäistyminen 1917 johti tarpeeseen erottaa Venäjältä ja pohjoismaisuutta korostettiin suunnittelussa
- Valtion hallinto keskittyi keskustan alueelle ja asema hallintokaupunkina vakiintui. Eduskuntatalo 1931
- Uuden yhteiskunnan rakentaminen - Oppivelvollisuuslaki 1921 vauhditti mm. koulujen ja sivistyslaitosten rakentamista

Urheilua ja jälleerakentamista
- Sota-aikana rakentaminen hidastui ja jälkikäteen kärsittiin asutuspulasta
- Arava-rakentaminen
- Malmin lentoasema ja Helsingin lentoasema
- Tapahtuma- ja urheilukilpailusäntä: Kesäolympialaiset 1952
- Urheilurakennukset
- Olympiaterminaali
- Teollisuuden tuotantolaitokset vähenevät keskusta-alueella

Hallintoa ja hyvinvointia
- Hotellit, tapahtuma- ja konferenssikeskukset
- Hyvinvointivaltion kehitys: terveysasemat ja päiväkodit
- Keskusta konttoristuu
- Yksityisautoilun kasvu
- Katajanokan matkustajaterminaali ja Länsisataman konttiterminaali
- Keskuspuisto ja ulkoilureitistöt
- Ajatus kävelykeskustasta herää

Työnteon uusi aika
- Laman ja nousun aikaa
- Tieto- ja viestintäyhteiskunnan kehitys
- Kauppakeskukset ja hotellit
- Metro
- Ruoholahti
- Kaapelitehdas
- Kampin keskus
- VR-makasiinien kansalaistoiminta
- Suomi liittyi EU:n 1995

EU:n vaikutus ja kansainvälisen näkyvyyden
- Festivaalikulttuuri laajenee ja monipuolistuu
- EU:n kulttuuripääkaupunki 2000
- EU:n vaikutus lainsäädäntöön

2008 Keskusta laajenee
- Satamatoiminta siirtyi Vuosaaren 2008 vapauttaen ranta-alueita

Designia, kaupunkikulttuuria ja aktiiviset kaupunkilaiset
- World Design Capital 2012
- Kulttuurin merkityksen voimistuminen
- Länsmetro
- Julkista kulttuurirakentamista ja kansalaisten olohuoneita
- Baana
- Kalasatama
- Jätkäsaari
- Etelä-Hermanni
- Kansalaisaktivismin ja neljännen sektorin kasvu
- Kuntalaisten itseorganisoimat tapahtumat, festivaalit ja aktiviteetit: Korttelijuhlat, ravintolapäivä, kaupunkiviljely yms.
- Saarten avautuminen virkistyskäyttöön
- Meilahden sairaala-alue kasvaa
- Toimitiloja muutetaan asumiseen
- Matkailun kasvu

Kytkeytyvä, kestävä kaupunki
- Keskustan vaikutus- ja työssäkäyntialue laajenee
- Kantakaupunki ja liikekeskusta laajenee
- Käveltävä keskusta, pyöräilyn kasvu ja raidepainotteinen joukkoliikenne
- Älykäs ja hiilineutraali liikennejärjestelmä
- Liikenteen palvelullistuminen, sähköistyminen ja automatisoituminen
- Vesiliikenne
- Hämeentien joukkoliikenneväylä
- Kruunusillat, pikaraitiotiet ja raidehankkeet
- Älykkäästi säädetyt järjestelmät
- Urheilurakentaminen
- Helsinki Biennial Vallisaari 2020
- Keski- ja Pohjois-Pasila
- Telakkaranta
- Hernesaari
- Jätkäsaaren etelä-osa
- Kalasatama
- Hakaniemen ja Sörnäisten rannat
- Eteläsatama ja Katajanokanranta
- Marian kasvuyrityskampus
- Vallilan Teollisuuskadun kehitys
- Sairaala-alueet kehittyvät ja täydentyvät
- Rantojen kehittäminen

KESKUSTAN KEHITYS

HISTORIAALLISET KERROSTUMAT

Viaporin rokokoo- ja linna-arkkitehtuuri 1700-luvulla: Bastionirakentaminen ja rokokoo vaikutteiset rakennukset Suomenlinnassa

Empire – Senaatintorin ympäristö 1800-1840...1870: Yliopiston päärakennus, Tuomiokirkko, Keisarillinen palatsi, Senaatintalo, Ritarihuone, Säätytalo, Vanha kirkko, Kasvitieteellinen puutarha, Lapinlahden sairaala

Kertaustyyliit – kaupunkipalatsien ja huviloiden aika 1840...1870-1895: Grönqvistin talo, Suomen pankki, Säätytalo, Ateneum, Yliopiston geologian laitos, Ritarihuone

Art nouveau, jugend ja kansallisromantiikkaa 1895-1920: Kansallismuseo, Rautatientori, Kallion kirkko, Kansallisteatteri, Katajanokka

1920-luvun pohjoismainen klassismi: Puukäpylä, Eduskuntatalo, Töölön kirkko, Yrjönkadun uimahalli, Taidehalli

Modernismi – funktionalismi 1930-luku: Taka-Töölön asuinalue, Lasipalatsi, Hotelli Tornin, Olympiastadion, SOK:n tuotantolaitokset, Töölön helmi, Keskussotilassairaala (Tikka)

Jälleerakentaminen, romantiikka ja rationalismi 1940-1950-luvut: Sokos-talo, Porthania, Lastenlinnan sairaala, Kelan pääkonttori, Kulttuuritalo

Teollinen rationalismi 1960-luku: City-kortteli (Makkaratalo), Tempelisautionkirkko

Elementti-rakentaminen ja strukturalismi 1970-luku: Finlandia-talo, Hanasaaren voimalaitos

Post-modernismi 1980-luku: Länsi-Pasila, Pikku Huopalahti, Kauppakeskus-Itäkeskus

1990-2000-luvut: Kansallisopera, Kiasma, Sanomatatalo, Eduskunnan lisärakennus, Kampin kauppakeskus

2010-luku: Musiikkitalo, Kaisa-kirjasto, Allas, Löyly, keskustakirjasto- Oodi, Amos Rex, Töölönlahden eteläosa, Pasilan konepaja, Jätkäsaari, Kalasatama

2020-luku: Telakkaranta, Pasilan alue, Kruunusillat, Garden Helsinki, Maria-kampus, Hernesaari, Hakaniemi, Teollisuuskatu, Urhea kampus

TULEVAISUUS

KESKUSTA VEDEN ÄÄRELLÄ

Rantojen rooli korostuu. Uutta julkista tilaa, toimintoja ja identiteettiä. Meri, saaret ja vesiliikenne osana virkistys- ja matkailukäyttöä.

URBAANI, ELÄVÄ KULTTUURIKESKITTYMÄ

Elämyksellinen perilläolon paikka tapahtumiseen ja kulttuurielämyksineen. Julkisen tilan kukoistus erilaisine kaupunginosineen. Historialliset kerrostumat luovat identiteettiä. Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys.

KASAVA, KYTKEYTYVÄ KANTAKAUPUNKI

Uudet merelliset asuinalueet ja voimistuvat työpaikka-alueet. Käyttäjämäärien kasvu. Keskustan tiiviimpi kytkeytyminen lähelle ja kauas raitein.

KÄVELTÄVÄ, ILMASTOVIISAS KESKUSTA

Hiilineutraali Helsinki 2035; Kestävät elämäntavat, sähköistyvät ja palvelumuotoinen liikkuminen sekä uusiutuvat energiamuodot.

Visio

3. Menestyvä keskusta

3. MENESTYVÄ KESKUSTA

Meren ääreen avautuva Helsingin keskusta kasvaa ja uudistuu kestävästi tulevaisuuden muuttuvissa olosuhteissa. Tukevasti graniittisella jalustallaan seisova kantakaupunki on kansainvälisesti houkutteleva, ainutlaatuisen raikas ja eloisa paikka kokea, asua ja työskennellä. Omaleimaisten kaupunginosien kokonaisuus tarjoaa kestävästi tuotettua hyvinvointia ja elämyksiä. Helsingin keskusta on maailmanlaajuisesti omaa luokkaansa turvallisuudessa sekä modernien kestävien elämäntapojen edistäjänä, mikä houkuttelee yrityksiä, sijoituksia ja kansainvälisen tason osaajia. Keskustan vaikutusalue laajenee saavutettavuuden parantuessa ja sen kävijä- ja käyttäjämäärät lisääntyvät. Pääkaupungin keskuksen vahvuutena on elinkeinoelämän, erikoiskaupan, kulttuurin, tieteen, hallinnon, vapaa-ajan sekä asukkaiden sijoittuminen rajatulle alueelle, mikä luo monenlaista synergiaa. Sijainti käyttäjä- ja palvelurikkaassa arvoympäristössä tuottaa lisäarvoa toimijoille. Tiiviissä rakenteessa toimintoja priorisoidaan seudullisen ja valtakunnallisen erityisroolin näkökulmasta sekä ennakoiden alueen tulevia ja muuttuvia tarpeita. Käveltävän keskustan toiminnot kytkeytyvät yhä tiiviimmin toisiinsa mikä vahvistaa kokonaisuutta.

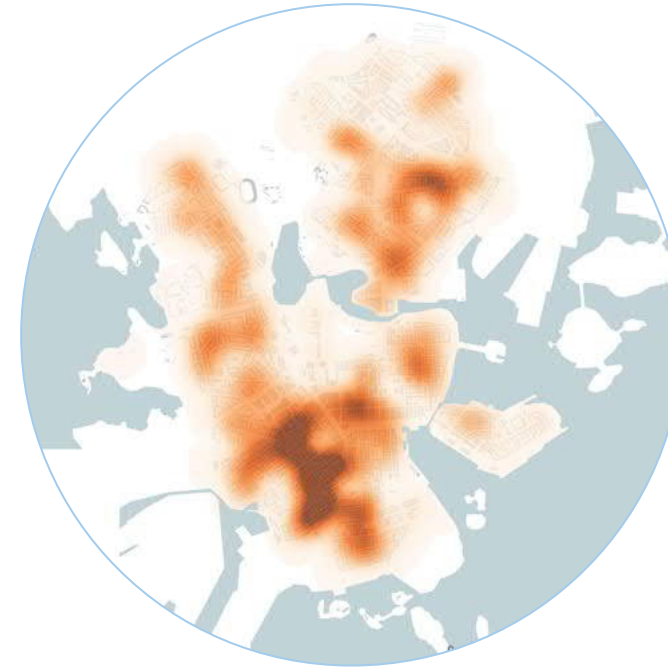
Helsingin keskusta on valtakunnan vahvistuva ydin, jonka urbaani vetovoima syntyy kohtaamisista ja erikoistumisesta, minkä suuret käyttäjämäärät, saavutettavuus ja monipuolinen tilarakenne mahdollistavat. Tulevaisuuden laajeneva keskusta kasvattaa käyttäjämääriään ja vaikutusalueitaan. Uudet raideyhteydet kytkevät keskustan tehokkaasti ja vähähiilisesti lähelle ja kauas. Samaan aikaan se on myös satojen tuhansien ihmisten arkielämän paikka. Jatkovasti uutta tarjoava urbaani keskusta ennalta-arvaamattomine kohtaamisineen tarjoaa dynaamisen vaihtoehdon eriytyneelle etäelämälle. Houkutteleva, ympäri vuoden ja vuorokauden elävä keskusta toimii, kun sen toiminnallinen tasapaino on kunnossa ja monipuolisesta erityisluonteesta pidetään kiinni.

Helsingin keskusta kasvaa ja uudistuu säilyttäen ainutlaatuisuutensa hyödyntämällä ja vahvistamalla ominaispiirteitään. Sen korkealaatuiset puitteet tapahtumiseen ja palveluineen vetävät puoleensa ihmisiä ja se toimii päänäyttämönä erilaisille paikallisille, valtakunnalli-

sille ja kansainvälisille tapahtumille sekä toiminnoille. Kantakaupungin elävä katutaso muodostuu tuhansien kivitajaliikkeiden kokonaisuudesta, jonka tarjonta elää ajassa tuottaen moderneja elämyksellisiä palveluja ja työtiloja laajalle käyttäjäkunnalle. Maantasokerroksen tilat mahdollistavat perinteisen erikoiskaupan ohella ravintolat, hyvinvointi- vapaa-aika ja kulttuuripalvelut sekä –työtilat ja kierto- ja jakamistalouteen liittyvät palvelut.

Monipuolisuutensa ja tapahtumien ohella keskustan historialliset miljööt ovat sen vahva vetovoimatekijä, joka tekee asioinnista elämyksen ja luo lisäarvoa käyttäjilleen. Valtakunnallisesti arvokas rakennusperintö ja kulttuuriympäristöjen tihentymä kertoo tarinaa sekä kaupungin että valtakunnan historiasta. Vanhojen rakennusten laatu ja tilalliset ratkaisut ovat kyenneet vastaamaan eri aikojen muuttuneisiin elämäntapoihin ja käyttötarkoituksiin. Kantakaupungin kasvaessa aiemmin kaupungin laidalla sijainneet kiinteistöt ovat kokeneet uuden elämän keskustatoimintoineen. Samaa laatua ja muuntojoustavuutta tarvitaan myös uudisrakennuksissa.

Suomen ykköskeskuksena kantakaupungilla on erityinen rooli kestävyuden parantamisessa. Sen kehittäminen perustuu pitkän aikavälin johdonmukaiseen kehitykseen, jossa on varauduttu ennakoituihin tarpeisiin ja riskeihin. Työpaikkojen ja palveluiden sijainti joukkoliikenteen huippusaavutettavuuden alueella mahdollistaa koko seudun kestävästä työmatka- ja asiointiliikenteen. Kantakaupungin olemassa olevia tiloja ja rakenteita osataan käyttää tehokkaasti, niiden elinkaaret ovat pitkiä ja jalostamisen aste on korkea. Turvallisuuden ja puhtauden lisäksi kulttuurin täyteinen keskusta tarjoaa maailman parhaat ruuhkavuodet, mikä houkuttelee kansainvälisen huipputasoisen osaajia synnyttäen uusia ideoita ja taloudellista kestävyyttä yritysten parantuneiden toimintaedellytysten kautta.

1. Kantakaupungin kivijalat

Kuvassa näyteikkunallisten kivitajaliiketojen heatmap-tarkastelu. 12 000 pisteen katutaso inventointi (2015-17) tutki määrällisen ja laadullisen tarkastelun lisäksi kadunvarsitilojen käyttöasteita. Monissa kaupunginosissa ei ollut juurikaan tarjolla vapaita kivitajaliiketoja uusille yrittäjille. Keskimääräinen vajaakäyttöaste oli alhainen 3,4%.

Koko kantakaupunki on vahvaa kivitajaliiketojen keskittymää, mikä on osa sen vetovoimaa ja mahdollistaa toiminnallisen monimuotoisuuden sekä elävän katukuvan. Kantakaupungissa on yli 6000 liike- ja toimitilakäytössä olevaa kadunpuolella sijaitsevaa kivitajaliiketoa. Korttelien kivitajaliikat luovat rakenteen erikoiskaupalle ja monenlaisille ajassa muuttuville toiminnoille palveluille, jotka palvelevat niin asukkaita, muita yrityksiä ja kuin alueella asioivia. Tilat sekä niiden luoma palvelurakenne houkuttelee sekä pieniä että suuria yrityksiä eri aloilta keskustaan.

Eryityisesti eteläisen kantakaupungin vahvuus on korttelikaupungin selkeä julkisen ja yksityisen tilan erottelu sekä kadulle avautuvien näyteikkunallisten kivitajaliiketojen tiheys. Yhdistettynä tiiviiseen katuverkkoon se tekee siitä miellyttävää kävely-ympäristöä monipuolisine palveluineen. Muilla alueilla kulkureittien kytkeytyvyyttä ja maantasokerroksen avoimuutta ja monipuolisuutta voidaan paikoin parantaa

2. Kantakaupungin tilarakenne

Katutilan integraatiotarkastelu (2017) kertoo rakenteen kytkeytyvyydestä ja kuljettavuudesta. Malli kuvaa Helsingin kantakaupungin tilarakennetta, miten tilat liittyvät toisiinsa ja muodostavat katutilaverkon. Eryityisesti niemen eteläosan tiivis kytkeytynyt katuverkko luo kävelylle, asiointille ja kohtaamisille otolliset olosuhteet. Tarkastelu näyttää myös olemassa olevaa potentiaalia ja kehittämisen tarpeita.

Erikoistuminen on keskustan vetovoimaa

Kuva: Kerutu Kurki-Hassakainen

joukkoliikenteen huippusaavutettavuuden alueella, varmistetaan ennen kaikkea toimitilojen riittävyys, seudulliset erityistoiminnot ja julkiset kokoontumistilat. Myös muut liikumis- ja käyttäjäintensiiviset toiminnot kuten julkiset ja kaupalliset palvelut sekä vapaa-ajan toiminnot sijoittuvat luontevasti keskustaan, jossa monipuoliset erityistoiminnot ovat kaikkien saatavissa.

Erikoistuminen on keskustan vetovoimaa. Keskusta houkuttaa monenlaisia kohderyhmiä monipuolisuudellaan. Se tarjoaa asiakasvirtoja laajalle skaalalle erikoispalveluja ja toimintoja sekä kuluttamisen uusille kestäville muodoille. Historialliset arvokiinteistöt ja persoonalliset teolliset miljöt kantakaupungissa tarjoavat imagoetua käyttäjilleen, monipuolisia mahdollisuuksia rikkaalle toimijoiden verkostolle sekä elämyksellisen kohteen vierailijoille.

Keskustan tiivistä rakennetta suunnitellaan pitkäjänteisesti. Kokonaisuudessa pyritään hallittuun tasapainoon, jossa pystytään ennakoimaan tulevat tarpeet ja ennaltaehkäisemään sosiaaliset, toiminnalliset, rakenteelliset/laadulliset ja ilmastolliset riskit. Haasteiden ratkaiseminen tekee Helsingin keskustasta vakaan ja vetovoimaisen työ- ja asuinpaikan sekä sijoitus- ja matkailukohteen. Läheisyys ja moninaisuus luovat synergiaa ja lisäävät tuottavuutta. Parhaita ydinsijainteja on kuitenkin vain rajattu määrä ja alueen kehittämisessä korostuu olemassa olevan tilallisen potentiaalin jakaminen eri käyttäjien ja käyttötarkoitusten suhteen, kaikkien kriittiset toiminnalliset edellytykset turvaten.

Uusia asuntoja rakentuu nyt ja tulevaisuudessa perinteisen kantakaupungin ympärille ja rantojen ääreen. Myös olemassa olevan rakenteen sisältä löytyy lisärakentamisen paikkoja. Nykyisille ja uusille asukkaille ja kävijöille on tarjolla runsaasti erilaisia palveluja. Uudet rantareitit, viihtyisät ulkotilat ja puistot sekä kulttuurielämykset vahvistavat aktiivisen urbaanin arjen kokemusta. Uudisrakennuskohteissa hyödynnetään keskustan urbaanin laadun elementtejä kivijalkoineen. 2000-luvun uudisalueiden älykkäät esteettömät asunnot ja muuntojoustavat toimitilarakennukset monipuolistavat kantakaupungin tilallista tarjontaa. Myös vanhat korttelit uudistuvat eri vaiheissa elinkaartaan. Uuteen käyttöön vapautuvat tilat jalostuvat yrittämisen, koulutuksen, matkailun ja vapaa-ajan paikoiksi.

3.1 MUUTTUVA JA KASVAVA KESKUSTA

Kantakaupunki laajenee ja tiivistyy. Helsingin kasvusta suuri osa kytkeytyy kantakaupunkiin lisäten sen urbaanin elämän piirissä olevia käyttäjiä, ja siellä on tulevaisuudessa nykyistä enemmän asukkaita, työpaikkoja, palveluja, julkista tilaa, oppimisen paikkoja ja vapaa-ajan mahdollisuuksia.

Keskustasta löytyy uutta potentiaalia muun muassa rannoilta sekä uusien ja vanhojen alueiden välisistä saumakohdista, keskeisten reittien varsilta ja joukkoliikenteen solmukohdista sekä maan alta. Kaupunginosat kiinnittyvät tiiviimmin toisiinsa uuden rakentamisen ja kulkuyhteyksien välityksellä. Kantakaupunki säilyy moninaisena, ja muutosten lähtökohta on tuottaa lisäarvoa kaupunkilaisille. Kasvavan seudun yrityksille löytyy toimitiloja, työvoimaa ja asiakasvirtoja kantakaupungista. Työpaikkojen ja yritysten määrä kasvaa erityisesti olemassa olevien yritysverkostojen äärellä, korkean tuottavuuden alueella. Lisäksi syntyy uusia vetovoimaisia yrityskeskittymiä muun muassa laajenevan liikekeskustan alueille, Teollisuuskadun akselille ja Sörnäisten rantatielle. Keskusta työssäkäyntialueena palvelee omaa reviiriään laajempaa joukkoa, ja sen elinkeinoelämän vahva rooli luo hyvinvointia ja hyödyttää koko Suomea. Agglomeraatioetujen sekä kestävien elämäntapojen ja liikkumisen turvaamiseksi keskustassa,

2. Osaava työvoima on yritysten toimintaedellytys

Ympäristön laatu on yksi tärkeä vetovoimatekijä uutta työ- ja asuinpaikkaa harkitessa. Vision kansainvälisessä kyselyssä kysyttiin briteiltä, ruotsalaisilta ja saksalaisilta työkäisiltä korkeakoulutetuilta millaisia ominaisuuksia kaupungissa he painottavat harkitessaan muuttoa. Yleisesti preferoitiin: rauhallisuutta ja turvallisuutta, laadukkaita, monipuolisia asumismahdollisuuksia, laajoja puistoja ja viherväliä, monipuolista keskustaa palveluineen sekä toimivaa joukkoliikennettä. Myös elävää käveltävää sekä ilmastoystävällistä kaupunkia pidettiin houkuttelevana. Britit nostivat myös meren ja rannat vetovoimatekijöiksi, joita ei kuitenkaan liitetty mielikuvaan Helsingistä. Yleisesti Helsinkiin liitettiin heikommin seuraavat ominaisuudet: Historiallinen keskusta ja vilkas kulttuuri, ravintola- ja yöelämä. Tästä poiketen suomalaiset pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuvat yhdistävät juuri nämä ominaisuudet voimakkaasti Helsinkiin. Ulkomaiset vastaajat yhdistivät Helsinkiin erityisesti mm.: nykyaikaisen toimivan kaupunkiympäristön, toimivan joukkoliikenteen, turvallisuuden, käveltävän kaupungin ja ympäristöystävällisyyden.

Ensisijaisesti turvataan kuitenkin kasvavan asukasmäärän palveluiden tilatarpeet sekä mahdollistetaan seutua palvelevat erikoistoiminnot.

Alueiden tulevaisuutta kuvataan tarkemmin sivuilla 62-65 ja 77.

Laajaa joukkoa palvelevien toimintojen saavutettavuus mahdollistuu tehokkaimmin toimivalla, kattavalla ja houkuttelevalla joukkoliikennejärjestelmällä. Joukkoliikenteeseen tehtyjen investointien näkökulmas-

ta on myös kannattavaa hyödyntää keskeisiä sijainteja laajaa käyttäjäjoukkoa palvelevien toimintojen alueena. Kävelyyn, pyöräilyyn ja joukkoliikenteeseen panostamalla henkilöautoilun ja elinkeinoelämän kuljetusten toimivuus turvataan. Uusien teknologioiden ja palveluiden avulla ihmisten ja tavaroiden liikkuminen on entistä helpompaa ja joustavampaa. Kantakaupungin sisällä kävely on houkuttelevin tapa liikkua paikasta toiseen.

Puhtaan veden ja virkistävän kaupunkivihreän äärellä on miellyttävää kulkea.

Tulevaisuuden keskusta liittyy tiiviisti osaksi kansainvälistä ja kotimaista kaupunkien verkostoa. Myös alueen sisällä toiminnot kytkeytyvät entistä tehokkaammin toisiinsa ja sisäinen saavutettavuus paranee. Helsingin uudet sisäiset raideyhteydet ja nopeat kaukojunat laajentavat keskustan vaikutusaluetta, minkä tuomat mahdollisuudet vahvistavat keskustaa. Reitti- ja yhteysmuutokset luovat uusia solmukohtia ja painopistealueita kantakaupunkiin muuttaen alueiden rooleja. Rautatieasema kehittyy laadukkaaksi lentokenttätasoiseksi kansainvälisen matkustajaliikenteen terminaaliksi. Kaikkien kan-

takaupungin asemien maanpäällisen ja maanalaisen ympäristön laatuun, palvelutasoon sekä vaihtoyhteyksiin panostetaan, ja ne toimivat viihtyisinä kohtaamispaikkoina, joista on helppoa suunnata eteenpäin. Maanalaisten tilojen vaatimat kulkuyhteydet ja tekniset tilat ja laitteet integroidaan korttelirakenteeseen. Asemaympäristöjen lisäksi myös muut kantakaupungin sisään tulopaikat ja lähestymissuunnat suunnitellaan huolella.

“
Toimintoja
priorisoidaan
saavutettavuuden
huippukohtissa

3.2 KESKUSTA HOUKUTTAA ELINKEINOELÄMÄÄ

Kantakaupunki on Suomen suurin ja monipuolisin työpaikkakeskittymä, joka vahvistuu edelleen. Keskustassa on kaikkea pienistä pop-up kokeiluista, monipuolisiin kivijalkatoimintoihin, pääkonttoreihin ja tuotantoa suurista laivoista suklaaseen. Keskusta on paikka niin kansainvälisille toimijoille, erikoiskaupalle kuin startup -yrityksillekin. Kantakaupungin asema kaupankäynnin keskuksena vahvistuu keskustan laajetessa, asiakasvirtojen kasvaessa ja saavutettavuuden parantuessa. Eriluonteiset työpaikkakeskittymät muodostavat toisiaan tukevan vahvan kokonaisuuden, jota täydentävät nykyaikaisia toimitiloja tarjoavat uudishankkeet sekä modernisoitavat tilat olemassa olevien yritys-, tiede- ja kulttuuriverkostojen ääreltä.

Helsingin houkutteleva keskusta on kytkeytynyt kansainvälisesti ja tarjoaa elinkeinoelämälle vahvat yritysverkostot ja monipuolisia toimitiloja joukkoliikenteen seudullisen huippusaavutettavuuden piirissä. Keskustan työpaikkamäärät kasvavat, kun olemassa olevista toimitiloista pidetään kiinni ja lisäksi rakennetaan uutta. Kävijät luovat asiakaspohjan keskustan monipuoliselle erikoiskaupan ja palveluiden kysynnälle. Kulttuuri, moninaiset palvelut, tapahtumat, ravintolat ja yöelämä sekä erikoiskauppa paikallisine erikoisuuksineen ja kansainvälisine huippumerkkeineen ovat keskustan houkuttimia. Korkeatasoinen arvoympäristö, erilaisten historiallisten kerrostumien tarjoama elämysellisyys sekä tunnettu keskustasijainti tuovat yritysten brändeille lisäarvoa ja asiakkaita. Keskustan katuelämä kivijalkapalveluineen luo valmiin näyttämön, jonne yritykset haluavat sijoittua ja pystyvät muodostamaan yritysverkostonsa. Moninaiset tilat ja palvelut mahdollistavat työn ja yritysten joustot työ- ja kokoustilojen vuokraamisesta työskentelyyn kahviloissa ja julkisissa tiloissa.

Kantakaupungin luonteikkaat kaupunginosat tarjoavat laajan kirjon mahdollisuuksia erilaisille ja erikoisille yrityksille liikekeskustan arvokiinteistöistä, rouheisiin teollisuusympäristöihin ja uusiin toimitiloihin esimerkiksi Teollisuuskadun varrella. Erityisesti osaamisintensiiviset ja luovat toimijat hakeutuvat keskustan verkostojen, palvelujen ja urbaanin kaupunkielämän pariin. Korkean tuottavuuden yritykset haluavat sijaita keskustassa,

koska elinkeinoelämän, koulutuksen, tieteen, kulttuurin, kaupan ja hallinnon keskittyminen samalle, maantieteellisesti pienelle alueelle synnyttää ainutlaatuisia mahdollisuuksia, uusia ideoita ja kokeiluja.

Pasilan ja Vallilan kautta Kalasatamaan ulottuva vyöhyke tuottaa runsaasti uudisrakentamisen potentiaalia, joka vahvistaa ja monipuolistaa laajenevan kantakaupungin työpaikka-alueita. Uudisrakentamisen paikkoja löytyy myös Ruoholahdesta ja ranta-alueilta. Meilahden puolella kokonaisuuteen linkittyy terveyden- ja hyvinvointialojen keskittymä. Yhdessä korkeatasoisen ja monipuolisen kasvavan liikekeskustan sekä laajenevan työssäkäynti- ja vaikutusalueen kanssa ne muodostavat Pohjoismaiden vetovoimaisimman sijainnin yrityksille. Uusien toimitilojen tulee olla muuntojoustavia, jotta ne voivat vastata tulevaisuuden muuttuviin tarpeisiin. Rakentaminen nivoo alueita toisiinsa ja pikaraitiotiet, Pesararata sekä muut saavutettavuutta parantavat muutokset kytkevät toiminnot tiiviimmin yhteen. Myös ydinkeskusta vahvistuu ja sen painoarvo lisääntyy työpaikka-aluekokonaisuuden monipuolistuessa ja laajetessa. Monipuolisuutta ja eri alojen synergiaa ja verkottumista tukevat keskenään erityyppiset toimitilat kivijaloista toimistohotelleihin ja pien-tuotantotiloista pääkonttoreihin. Vaatimattomammat tilat mahdollistavat pienille ja aloitteleville yrityksille mahdollisuuden sijaita keskustassa. Niiden luoma rikkaus palvelee niin alueen muita yrityksiä, kulttuurielämää kuin asukkaita ja matkailijoitakin.

Huippuosaaajat ovat yritysten toimintaedellytys. Kansainvälisen tason asiantuntijoilla ja halutulla työvoimalla on varaa valita mihin asettuvat ja minkälaisessa ympäristössä työskentelevät. Osaamisintensiivisten alojen yritykset seuraavat osaavaa työvoimaa ja pyrkivät sijoittumaan vetovoimaisiin urbaaneihin ympäristöihin. Yritykset hakeutuvat sellaisen kaupunkien palvelurikkaisiin keskustoihin, jotka tarjoavat työntekijöilleen stimuloivan ja laadukkaan arjen. Helsingin turvallinen, kaunis, toimiva ja puhdas keskusta lisääntyvine palveluineen, yliopistoineen, aktiivisine kulttuurikenttineen, puistoineen sekä merellisine tunnelmineen luo Helsingistä kansainvälisesti houkuttelevan työ- ja asuinpaikan sekä laadukkaan matkailukohteen. Työvoimaa vetävät puoleensa myös osajien verkostot ja arjen helppous, joka pitää sisällään sekoituksen urbaania elämää ja kaupunkiluontoa sekä sujuvan kulkemisen. Vetovoimaa

lisää keskustan kansainvälinen maine maailman turvallisimpana pääkaupunkina, jossa lapsetkin voivat kulkea omatoimisesti keskustassa.

Helsingin keskusta kytkeytyy entistä tiiviimmin Tampereen seudulle, Turkuun, Tallinnaan, Pietariin ja Tukholmaan. Uudet nopeat raideyhteydet muualle

Suomeen sekä Eurooppaan mahdollistavat kestävä työssäkäyntialueen laajentamisen sekä vähähiilisen matkailun. Valtakunnan parhaat joukkoliikenneyhteydet, uusien liikkumisen palveluiden ja teknologioiden käyttöön-otto sekä alueiden ja toimintojen parempi kytkeytyminen toisiinsa parantavat keskustan saavutettavuutta ja liikumisen kokemusta.

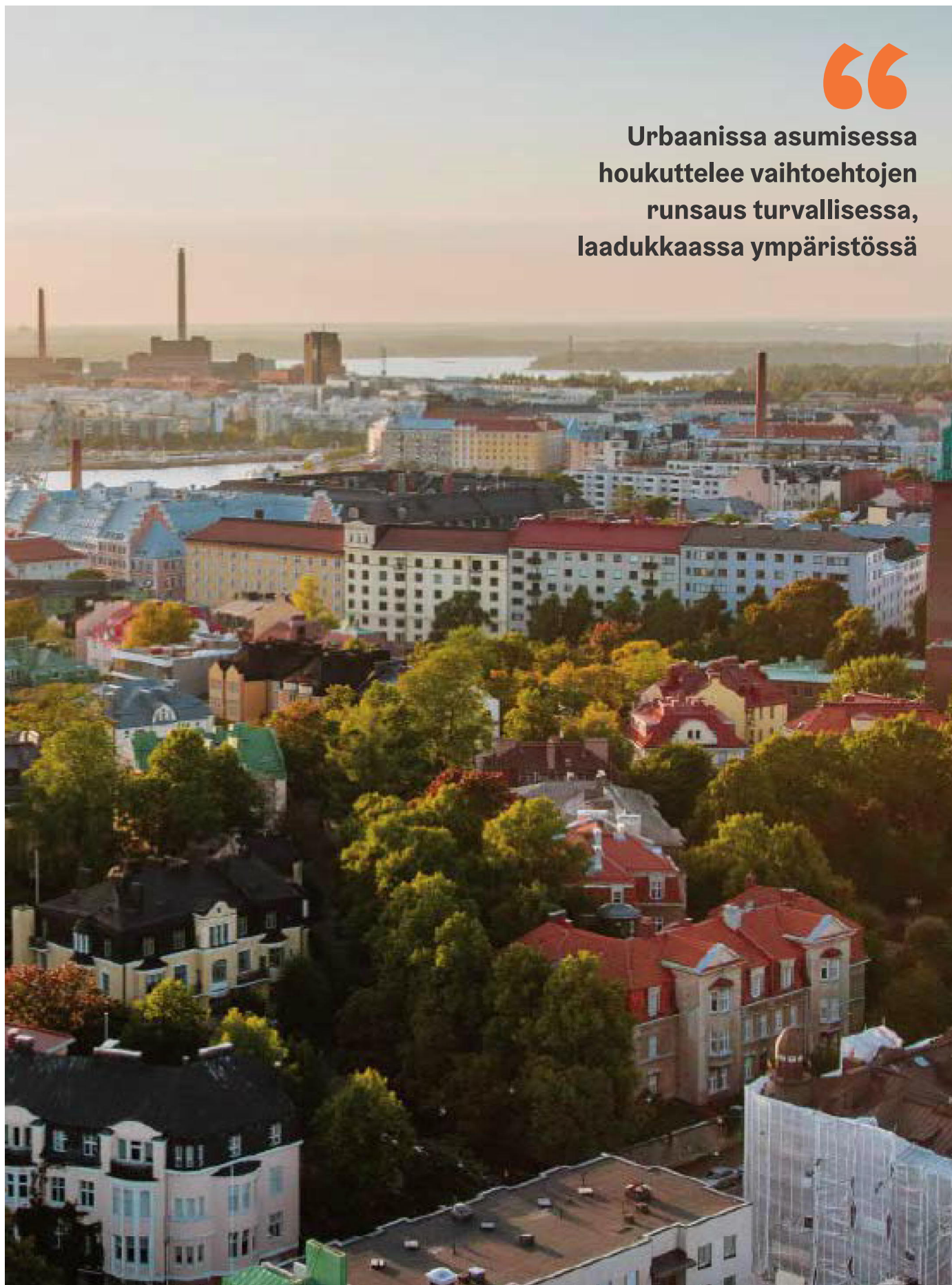

■ Elinkeinoelämän monipuolinen, toisiaan tukeva ja kytkeytyvä verkosto

Eriluonteiset työpaikka- ja toimitilakokonaisuudet muodostavat yhdessä kansainvälisesti houkuttelevan ja Suomen vahvimman elinkeinoelämän, työpaikkojen ja palvelujen keskittymän

Urbaanissa asumisessa
houkuttelee vaihtoehtojen
runsas turvallisessa,
laadukkaassa ympäristössä

Kuva: Jussi Heilsten, Helsinki Marketing

Kuva: Antti Pulkkinen

3.3. KOTINA KANTAKAUPUNKI

Ytimen ympärille kietoutuvat kantakaupungin tunnelmalliset kaupunginosat tarjoavat koteja kasvavalle joukolle. Helsingin keskusta-asumisen parhaita puolia on palveluiden ja vaihtoehtojen runsas turvallisessa, laadukkaassa ympäristössä. Erilaiset urbaanin asumisen muodot houkuttelevat monenlaisia asukkaita rikastuttaen kaupunkielämää. Puistot ovat kaupunkilaisten olohuoneita ja korttelipihat kukoistavat. Toreilla ja kivijalkaliikkeissä kohdataan asioinnin ohessa. Tarpeellinen löytyy läheltä ja kulkeminen on miellyttävää ja sujuvaa.

Helsingin kantakaupungista löytyy Suomen mittakaavassa ainutlaatuista urbaania arjen ja asumisen ympäristöä ja historiaa. Sen elementtejä ovat laadukkaasti jäsennellyt tiiviys, arjen nivoutuminen osaksi kaupunkiympäristöä, palvelujen rikkaus kävelyetäisyydellä sekä eriluonteiset kaupunginosat. Kantakaupungin asukasmäärä tulee kasvamaan noin sadallatuhanella 2000-luvun alun tilanteesta uusien asuinalueiden rakentuessa, ympäröivien alueiden kytkeytyessä yhä tiiviimmin osaksi kantakaupunkia sekä tiivistymisen myötä.

Korttelikaupungin vanhat monimuotoiset rakennukset tarjoavat laatua korkeista huonetiloista näyttäviin porrashuoneisiin. Eri aikakausien rakennustyyppien vaihtelevuus mahdollistaa kaikkea läpitalon asunnoista

sekä huoneiden tilasarjoista, pihasiipiin ja ullakkoasuntoihin. Uudet alueet ja kohteet täydentävät asumisen kirjoa merellisine ympäristöineen, oleskeluparvekkein, esteettömine ratkaisuineen sekä laadukkaine yhteistiloineen, joiden käyttöä digitaaliset palvelualustat tehostavat ja monipuolistavat. Vaihtoehtojen paljous, paikan historia ja urbaani helppous houkuttelevat monenlaisia asukkaita toimitusjohtajista taiteilijoihin ja perheistä opiskelijoista sekä senioreihin. Kantakaupungin ainutlaatuisuus koostuu juuri ihmisten ja toimintojen rikkaudesta. Kävellessä ja pyörällä pääsee hetkessä kouluun, päiväkotiin, konserttiin, yliopistolle, töihin tai harrastamaan. Päivittäiset ostokset voi tehdä lähellä. Lapset ja ikääntyvät pystyvät liikkumaan itsenäisesti ja turvallisesti lähiympäristössään. Helsinkiläisestä aidosta kaupunkiarjen tunnelmasta nauttivat myös matkailijat.

Jäsennellyssä korttelirakenteessa yksityisen ja julkisen tilan ero on selkeä. Arki kohtaamisineen levittäytyy pihalle, puistoihin, kaduille, kahviloihin ja kirjastoihin, jotka koetaan yhteisiksi. Kulkeminen on helppoa ja joukkoliikenteen palvelutaso vähentää autoriippuvuutta. Kantakaupunki säilyy houkuttelevana, kun sen erityisominaisuuksista, tasapainosta ja laadusta pidetään kiinni. Tulevien asukkaiden palvelutarpeet otetaan ennakkoiden huomioon ja kaupunkirakenne on sopeutumiskykyinen muuttuvissa toiminnallisissa ja ilmasto-olosuhteissa.

3.4. TASAPAINOINEN JA PITKÄIKÄINEN KESTÄÄ

Hiilineutraalin kaupungin vetovoimainen keskusta kannustaa kestäviin elämäntapoihin. Laadukkaan rakennetun ympäristön elinkaari on pitkä ja sen pitkäjänteinen kehittäminen sekä ylläpitäminen on resurssiviisasta. Liikkumista ohjataan kestäviin kulkumuotoihin. Katutilan käyttöä priorisoidaan sekä liikkumisen sujuvuuden, toiminnallisen kokonaisuuden että kaupunkielämään kuuluvan viihtyisän oleskelun näkökulmasta. Keskusta on sosiaalisesti monimuotoinen tarjoamalla julkisen seudullisen kohtaamispaikan sekä laajan kirjon palveluita ja asumista.

Tulevaisuuden keskustassa on hyvä hengittää, turvallista kulkea ja puistoista sekä puhtaasta Itämerestä voi nauttia monin tavoin. Kävelyyn houkuttelevassa keskustassa on tarjolla monipuolisia mahdollisuuksia kestävään arkeen, työhön ja vapaa-aikaan. Toiminnallinen kokonaisuus, kiertotalouden periaatteet, liikkumisen ohjaaminen kestäviin ja tehokkaisiin kulkumuotoihin sekä liikenteen sähköistyminen alentavat päästöjä resurssiviisaasti.

Tuleviin muutostrendeihin sekä ilmasto- ja ympäristömuutoksiin varaudutaan ennalta, mikä tekee alueesta vakaan ja houkuttelevan. Keskusta tarjoaa parhaan sijainnin kestäväälle liiketoiminnalle. Keskustalle ominainen vähähiilinen liikkuminen, palvelut ja uudet ympäristösertifioidut sekä resurssiviisaasti modernisoidut toimitilat ovat yritysten imagoetu.

3.4.1. Pitkäikäinen ja tasapainoinen

Hiilijalanjäljen pienentämisessä ja resurssiviisaudessa pääpaino on kaupunkirakenteen fyysisissä ja toiminnallisissa ominaisuuksissa ylläpitää tasapainoa ja edistää kestävää kasvua. Viisas kaupunki ennakoii - keskustassa liikkuminen, valaistus ja energiajärjestelmät on älykäästi säädetty. Tiivis rakennettu ympäristö on erityisen herkkä muutoksille. Keskustan resilienssiä parannetaan eri kohteisiin soveltuvien keinoin. Ympäristöhaasteiden ja sään ääri-ilmiöiden aiheuttamat riskit on kartoitettu osa-alueittain (tulvariskit, päästöt, ylikuumentuminen, hulevedet jne) ja kohdekohtaiset toimenpiteet räätälöidään niiden mukaan.

Toimintojen sijoittelulla on merkitystä ja laatu on kestävyttä. Päivittäin tarvittavat palvelut sijaitsevat keskustassa kävelyetäisyydellä ja työmatkaliikenne tukeutuu pääosin joukkoliikenteeseen. Tiloja ja infrastruktuuria käytetään tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Elinkaarien pidentäminen sekä aluetasolla että yksittäisissä kohteissa on lähtökohta kehitykselle. Muutoksissa panostetaan jalostamiseen (upcycling). Pysyvien tilojen ja rakenteiden hyödyntäminen ja niiden laadukkuus, korjattavuus, monikäyttöisyys tarjoavat kestävä vaihtoehdon purkavalle saneeraukselle ja tilapäisille ratkaisuille sekä niiden aiheuttamalle hiilipiikille. Kasvavassa ja muuttuvassa kaupungissa riittävä, monipuolinen ja muuntojoustava toimitilakanta mahdollistaa ajassa muuttuvien toimintojen ja palvelujen sijoittumisen niihin erilaisten tarpeiden ja kysynnän vaihteluiden mukaan.

Keskusta on entistä avoimempi, esteettömämpi ja turvallisempi paikka viihtyä ja asioida. Kaupunkivihreä varmistaa miellyttävät olosuhteet keskustassa. Keskustan puistojen määrästä ja laadusta pidetään kiinni. Kaupunkivihreä tarkoittaa puistojen ohella myös katupuita ja kortteleiden istutuksia. Niiden rooli ilmasto-olosuhteiden tasaajana muuttuu yhä tärkeämmäksi. Kaupunkivihreä ja läpäisevät pinnat tasaavat lämpötiloja ja tuulisuutta sekä sitovat sadevesiä ehkäisten tulvimista, mikä on kriittistä tiivissä rakenteessa, jossa inhimilliset ja taloudelliset menetykset ovat suuret mikäli tasapaino horjuu. Viherkattoja voidaan hyödyntää ilmasto-olosuhteiden parantamiseen ja hulevesien viivyttämiseen soveltavasti uudisrakentamisen alueilla. Vihreys parantaa myös viihtyvyyttä, luo hyvinvointia ja tarjoaa elämyksiä. Puistot toimivat kaupunkilaisten olohuoneina ja niiden käyttöpaine kasvaa kävijämäärien myötä. Kasvavan kantakaupungin ja muuttuvien ilmasto-olosuhteiden vuoksi kaupunkivihreän määrää tulisi pyrkiä lisäämään.

Puhtaan teknologian innovaatiot osoittavat sitoutumista tulevaisuuteen, mikä houkuttelee myös elinkeinoelämää. Kaukolämpövoimalaitosten energiainfrastruktuuria hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan uusiutuvan energian tai hybridimallien käyttöön. Erityisesti uudisrakentamisen kohteissa paikalliset uusiutuvan energian järjestelmät voivat tukea keskitettyä energiajärjestelmää. Energian kulutuspiikkejä tasataan älykkäiden kulutusohjausjärjestelmien ja muun muassa lämpövarastoinnin avulla.

**Riskit on ennakoiden
kartoitettu ja kohdekohtaiset
toimenpiteet räätälöidään
niiden mukaan**

Kuva: Kerttu Kurki-Issakainen

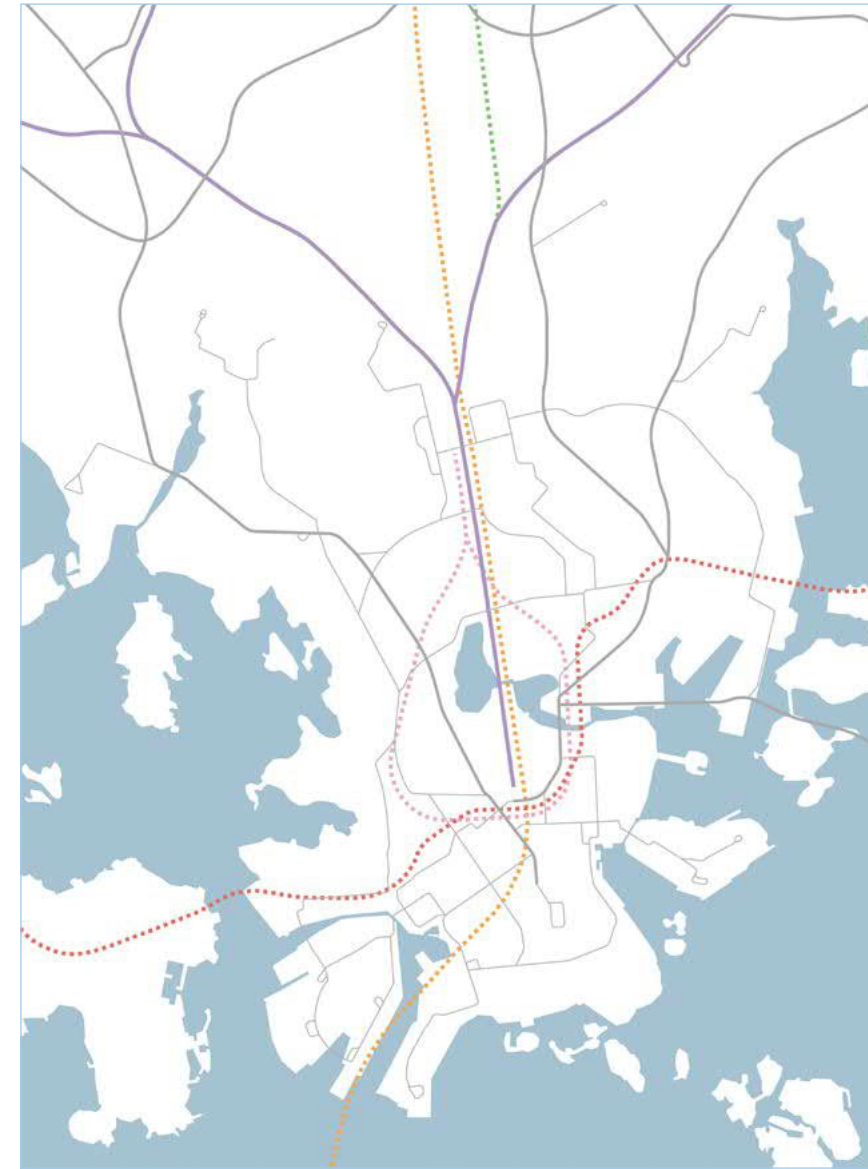
Kuva: Kerittu Kurki-Hissakainen

3.4.2. Käveltävä kaupunki kytkeytyy raitein

Valtakunnan parhaat joukkoliikenneyhteydet, laajeneva raideverkko, käveltävyys, ajantasainen tieto, uusien liikemisen palveluiden ja teknologioiden käyttöönotto sekä alueiden ja toimintojen parempi kytkeytyminen toisiinsa parantavat keskustan kestävästä saavutettavuutta ja sujuvoittavat liikkumisen kokemusta.

Käyttäjääntensiivisten ja liikkumisen tarvetta aiheuttavien toimintojen kuten työpaikkojen, palveluiden, vapaa-ajan ja seudullisten erityistoimintojen sijoittuminen laajan keskustan alueelle vähentää liikkumisen aiheuttamia päästöjä liikkumisen ohjautuessa kestäviin kulkumuotoihin ja asiointimatkojen yhdistyessä monipuolisen kaupunkirakenteen ansioista. Liikenteen sähköistyminen ja vähäpäästöisyys parantavat keskustan ympäristöolosuhteita. Kulkumuodot on sovitettu tiiviin ympäristön haasteisiin ja pelisäännöt ovat selkeät. Erilaisia vaihtoehtoisia kulkumuotoja ja reittejä on paljon.

Keskustaan saavutaan ennen kaikkea raitein ja kantakaupungin sisäinen liikkuminen pohjaa pääosin pyöräilyyn, kävelyyn ja muihin kevyisiin liikkumismuotoihin sekä raiteisiin. Raitioliikenneverkon laajentuessa keskustaan suuntautuva bussiliikenne korvautuu raitioliikenteellä, jolla on korkea palvelutaso, suuri kapasiteetti ja ajoneuvoliikenteen ruuhkista riippumaton kulku. Samalla osassa keskustan bussiterminalaissa vapautuu tilaa muuhun käyttöön. Keskustan alueella autoliikenne sujuu hallitusti katuverkolla. Siellä mahdollistetaan tarpeen vaatima henkilöauto- ja tavaraliikenne siten, ettei autojen määrä kasva katutilassa. Henkilöautoilun toimivuus keskustassa edellyttää, että useimmat valitsevat jonkin toisen kulkutavan. Tämän tukemiseksi katutilaan on rakennettava lisää joukkoliikenteen ja pyöräliikenteen verkkoa. Katutilaa priorisoidaan sekä liikkumisen sujuvuuden, kestävyuden että kaupunkielämään kuuluvan viihtyisän oleskelun kannalta. Tilaa jaetaan jalankulkua, pyöräliikennettä, joukkoliikennettä ja urbaania katuelämää painottaen sekä sähkölataus ja lyhytaikainen pysä-

Raiteet liikkuttavat tulevaisuuden kantakaupungissa

Kuva esittää mahdollista tulevaa raiteliikenteen kokonaisuutta, joka kytkee kantakaupunkia ja sen osia nykyistä tehokkaammin.

Harmaalla raitiolinjat, violetilla rautatiet, tumman oranssilla metro, vaaleanpunaisella Pissararata, vaalean oranssilla Tallinnatunneli ja vihreällä lentorata.

Maanpäällisten raideyhteyksien lisäksi mahdollistetaan maanalaisia raideyhteyksiä mm. Pasilan ja Meilahden välille, Kampin ja Meilahden väliin sekä Kampin, Katajanokan ja Korkeasaaren välille.

köinti mahdollistaen. Liikkumisen, huollon ja logistiikan vaatiman tilankäytön tehostuminen, älyliikenne ja liikenteen palvelullistuminen voivat mahdollistaa uusia urbaaneja oleskelupaikkoja, vehreyttä ja ilmasto-olosuhteiden hallintaa.

Niemen eri puolet yhdistetään paremmin toisiinsa poikittaisia kulkuyhteyksiä parantaen. Kaupunkiympäristö houkuttelee kaiken ikäisiä kävelemään ja korkeatasoinen maanalainen reitistö palveluineen tarjoaa säältä suojattuja oikoreittejä sekä palveluja. Sujuvat pyöräliikenteen järjestelyt sekä toimivat pysäköinti- ja säilytysmahdollisuudet lisäävät pyöräilyn houkuttelevuutta.

Asemien korkealaatuisuus ja sujuvat vaihtoyhteydet tekevät raiteilla matkustamisesta vetovoimaisen vaihtoehdon ja uudet sisäänkäynnit parantavat ympäröivien alueiden saavutettavuutta mm. Ruoholahdessa, Helsingin Yliopistolla Kaisaniemessä ja Sörnäisissä. Rautatieaseman ympäristö kehittyi sekä laajenevana

matkustajaterminaalina tasokkaine maanalaisine tiloineen ja palveluineen, että ytimen vilkkaimpana korkealaatuisena kävely-ympäristönä ja julkisena tilana, mikä korostaa perillä olemisen tunnetta. Kotimaiset ja kansainväliset raideyhteydet mahdollistavat vähähiilisen matkailun sekä Helsinkiin että Helsingistä.

Keskusta on perilläolon paikka

4. Ainutlaatuinen ja ylpeä juuristaan

**Kaupungin muoto
keskustasiluetti**

Säilytetään Helsingille ominainen matala keskustasiluetti siroine maamerkkeineen. Toisenlaista mittakaavaa löytyy uusilta alueilta. Ikoniset näkymät maamerkkeineen säilytetään.

**Kaupungin sisältö
rakennuksissa ihmiset, ideat,
yksityinen ja julkinen**

Keskusta on oltava toiminnallisesti monipuolinen hallitusti. Toiminnallinen tasapaino tarjoaa uutta asumista laajenevan kantakaupungin alueelta. Varmistetaan alueiden tilallinen muuntojoustavuus myös tulevien asukkaiden palvelutarpeisiin. Ytimen ja huippusaavutettavuuden paikkoja priorisoidaan käyttäjä- ja matkaintensiivisten toimintojen tarpeisiin.

**Kaupungin kohtaamiset
maantasossa, silmäkorkeudella**

Silmäkorkeudelta rikas, avoin, ja muuttuva. Katutaso, kivijalat, piha-rakennukset. Tapahtumat, taide ja kulttuuri, elämykset, kohtaamiset, kävelykeskusta, raiteet, puistot, katutilan priorisointi.

**Piilevä kaupunki, pinnan alla
yhteydet, elämykset, palvelut**

Keskusta laajenee maan alle: korkeatasoinen, helppokulkuinen ja elämyksellinen. Oikoreitit, palvelut, uudet sisäänkäynnit, maanalaiset asemat

Kuvat: Feng ja Ouyang, Riku Pihlanto, Jussi Hellsten, Matti Pyykkö, Kerttu Kurki-Issakainen ja Alex Bao

“

Eri aikakausien kerrostumat ovat osa keskustan vetovoimaa

Kuva: Mikael Rantalainen

4. AINUTLAATUINEN JA YLPEÄ JUURISTAAN

Helsingin keskustan kalliainen, mereen työntyvä niemi ja pääkaupungin kahdensadan vuoden aikana muodostunut korttelirakenne on ainutlaatuinen ja kiinteä kokonaisuus, jonka kattojen yläpuolelle kohoavat ikoniset maamerkit. Sen rikas kulttuuriperintö on kantakaupungin vahvuus, keskeinen osa identiteettiä ja vetovoimatekijä. Keskusta tarjoaa moderneja elämäntapoja sekä vanhoja kerrostumiaan säilyttäen että luomalla uutta. Historiallisten kortteleiden rinnalla, uusi kokonaisuuteen sovitettu rakentaminen ja vanhojen kohteiden muutokset tulevat muodostamaan houkuttelevan, ympäristöään aktivoivan kerrostuman, joka on tulevaisuuden kulttuuriympäristöä. Keskustaa kehitetään jatkuvasti laatu edellä, omaleimaisuutta ja tasapainoista kokonaisuutta vahvistaen. Kehittäminen on pitkäjänteistä ja huomioi tulevat tarpeet. Muotoilua ja arkkitehtuuria hyödynnetään niin arjen ympäristössä kuin maamerkkikohteissakin.

Keskustan houkuttelevuus ja pitovoima, jolla se erottuu globaalissa kilpailussa, kumpuaa sen omista erityispiirteistä ja vahvuuksista. Keskusta kokoo yhteen kaupunkilaiset, hallinnon, yliopiston, elinkeinoelämän eri toimijat, järjestöt, kulttuurin sekä matkailijat. Suomen mittakaavassa ainutlaatuinen tiivis historiallinen kaupunkiympäristö veden äärellä puhuttelee niin asukkaita, matkailijoita, yrityksiä kuin työntekijöitäkin. Omaleimaiset kaupunginosat ja eri aikakausien ajalliset kerrostumat ovat identiteetin rakennuspalikoita ja vetovoima- sekä erottautumistekijöitä. Sijainti keskeisellä arvoalueella ja yksilölliset tilat luovat lisäarvoa toimijoilleen.

Kaupunkikuvaan syntyy harkitusti uutta korkealaatuista arkkitehtuuria, joka kumpuaa paikan ominaispiirteistä ja on taitavasti sovitettu ympäristönsä. Kantakaupungista löytyy uutta potentiaalia satamilta vapautuneilta alueilta, monien keskeisten reittien varsilta sekä alueiden välis-

tä saumakohdista. Keskusta saa uusia merellisiä julkisivuja, jotka täydentävät tunnistettavaa kansallismaisemaa tasapainoisesti. Suljetut rannat avautuvat entistä laajemmin kaupunkilaisten käyttöön ja virkistäytyminen levittäytyy merelle ja saariin.

Juuriaan kunnioittava kulttuurikeskittymä elämyksineen ja toimintoineen lisää käyttäjiensä hyvinvointia. Keskusta inspiroi. Erilaiset aluekokonaisuudet muodostavat mielenkiintoisen kokonaisuuden omia vahvuuksiaan hyödyntäen ja toisiinsa kytkeytyen. Uudet alueet täydentävät ja monipuolistavat olemassa olevien tarjontaa. Perinteiset kaupunginosat vanhoine rakennuksineen taas tarjoavat ainutlaatuista tunnelmaa kiinnostavine yksityiskohtineen. Vapautuvia tiloja ja alueita hyödynnetään kokonaisuutta tukevasta näkökulmasta.

4.1 IDENTITEETIN RAKENNUSPALIKAT

Keskustalla on tunnistettavat kasvot. Keskustan ja kantakaupungin identiteetin rakennuspalikoita ovat kaupungin ajalliset kerrostumat, keskustan matala siluetti, omaleimaiset kaupunginosat, avoimet julkiset sisä- ja ulkotilat, elävä katutaso kivijalkoineen ja inhimillinen mittakaava, vihreys, meri ja kalliot sekä sisäänrakennettu laatu.

Arvokas merkityksellisyys, menneisyyden näkyvät juuret ja keskustan kauneus syntyvät kokonaisuudesta, joka muodostuu yksityiskohdista ja materiaaleista kaupunginosakokonaisuuksiin ja hallittuun suurmaisemaan. Myös monenlaiset tekniset-, ja mainoslaitteet, infrastruktuuri, valaistus, äänimaailma sekä tilojen väliaikainen käyttö vaikuttavat oleellisesti kokemukseen ympäristöstä – ne suunnitellaan huolellisesti. Niille on pelisääntönsä ja paikkansa.

Rantojen ympäröimä kantakaupunki kiertyy Töölönlahden vehreän kulttuurikeskittymän ympärille.

Kuva: Kerttu Kurki-Issakainen

Keskustassa vuorottelevat rakennettu ja rakentumaton puistoineen. Erilaiset puistot, aukiot ja torit ovat tärkeä osa kaupunkikuvaa sekä sen fyysistä että sosiaalista rakennetta. Niistä pidetään kiinni. Helsingin keskustalle ovat tyypillisiä sekä suuret aukiot että rantapuistot sekä pienet korttelipuistot. Ne luovat puitteet sesonkien mukaan vaihtelevalle kaupunkielämälle ja avoimille tapahtumille, jotka houkuttelevat ihmisiä keskustaan.

Keskustassa elämä levittäytyy kotien ja työpaikkojen ulkopuolelle, mikä lisää sen vetovoimaa. Kivijalkaliiketoista pidetään jatkossakin kiinni. Katseen korkeudella keskusta on avoin, yhteinen ja vaihteleva. Kaduilla tapahtuu spontaaneja kohtaamisia. Kivijalkaliikkeitä tekevät katusatosta huokoisen ja luovat tilalliset edellytykset rikkaalle palveluiden ja toimijoiden kudelmalle, jotka elävät ajassa tarjoten vaihtelevia tiloja oman aikakautensa tarpeisiin. Aikakausien kerrostumat yksityiskohtineen rikastuttavat kaupunkielämystä. Kulttuuri ja taide nostavat arjen yläpuolelle ja integroituvat laadukkaaseen ympäristöön.

Suomen arvokkaasta rakennusperinnöstä merkittävä osa sijaitsee kantakaupungissa. Eheät kokonaisuudet ja yksittäiset kohteet kertovat tarinaa sekä kaupungin että valtakunnan historiasta. Ominaispiirteet tunnistetaan ja kehittäminen perustuu niiden vahvistamiseen rakennettua kulttuuriympäristöä vaalien ja suojellen. Eri aikakausien omaleimaiset kaupunginosat, empirekeskusta, ruutukaavakorttelit, Pohjois-Euroopan laajin yhtenäinen jugendalue Katajanokalla, pohjoismainen klassismi, teollinen arkkitehtuuri, modernismin merkkiteokset, Alvar Aallon suunnittelemat kohteet, 2000-luvun uusi arkkitehtuuri ja erilaiset ranta-alueet sekä historialliset puistot ja aukiot, puistokadut ja niiden vastapainona helsinkiläiset

■ Urbaanin kaupunkiympäristön kauneus, monipuolisuus ja turvallisuus vetävät puoleensa huippuosaajia ja kansainvälisiä yrityksiä, sijoituksia, matkailijoita, asukkaita ja kävijöitä.

selkeät puuttomat katutilat sekä kasvitieteelliset puutarhat ovat kansallista kulttuuriperintöä ja vetovoimatekijöitä. Tulevaisuudessa vahva perinne arjen muotoilussa otetaan entistä enemmän käyttöön myös tiiviin keskustan suunnittelussa. Rantojen ja maanalaisen maailman suunnittelu mahdollistaa uudet korkeatasoiset julkiset ja puolijulkiset tilat. Maanalaisiin tiloihin ja toimintoihin liittyvät maanpäälliset tarpeet kulkuyhteyksineen ja ilmanvaihtoineen integroidaan kortteleihin ja rakennuksiin.

Kantakaupungin vehreät puistokadut ovat olleet tyypillisiä kulkuportteja keskustaan ja tärkeä osa sen identiteettiä. Kaupunkibulevardit jatkavat tulevaisuudessa samaa teemaa uusin variaatioin. Katujen lisäksi myös muut kantakaupungin sisääntulopaikat, reitit, asemat ja satamaympäristöt suunnitellaan korkeatasoisiksi, mikä korostaa saapumista määränpään ja perillä olon tunnetta.

Nykyisestä käytöstä poistuvat varikot, entiset julkiset ja muut uuteen käyttöön vapautuneet rakennukset elävöittävät ja tukevat ympäristöään muodostamalla tulevaisuudessa uusia keitaita, jotka monipuolistavat ympäristöään sekä mahdollistavat tuleville ja vanhoille asukkaille tarvittavat lähipalvelut sekä uusille yrittäjille ja toimijoille houkuttelevia persoonallisia tiloja keskeisiltä sijainneilta. Osa tarjoaa myös matkailun palveluille elämyksellisiä tiloja. Julkisessa ja puolijulkisessa käytössä historiallisesti arvokkaista arvokkaimmista ja korttelipihoista pääsevät mahdollisimman monet nauttimaan.

Kuva: Lasse Ansaari

Kehittämisen lähtökohtana identiteetti, vahvuudet ja ominaispiirteet

Rooli pääkaupungin keskustana

- Valtakunnan pääkeskus; merkittävien julkisten tilojen ja toimintojen, hallinnon, instituutioiden, erikoissairaanhoidon sekä valtakunnallisen päätöksenteon keskittymä, jota kehitetään sen erityisroolista käsin. Keskusta on sekä paikallinen, kansallinen että kansainvälinen. Keskustassa varmistetaan seudulliset kaupalliset ja julkiset erikoistoiminnot. Ympäristön vahva identiteetti, symboliarvo ja valtakunnallinen merkitys edellyttävät sen korkealaatuisia ja pitkäjänteistä kehittämistä.
- Elinkeinoelämän pääkeskus ja Suomen suurin työpaikka-alue kasvaa ja vahvistuu: yritysverkostot, kauppa, asiakasvirrat, erikoiskauppa, osaamintensiiviset ja luovat alat, kansainvälisyys
- Vahva kulttuurikeskittymä: kaupunkikulttuuri tapahtumineen, museot, taidegalleriat, musiikki, arkkitehtuuri, design, ooppera, baletti, teatterit, tapahtuma- ja keikkapaikat, festivaalit, urheilun paikat ja toiminnot, ruokakulttuuri, sirkus, kirjastot
- Tiede ja osaaminen: yliopistot, oppilaitokset, koulutuspalvelut, startup-keskittymät, kokeilut, yhteistyö, osaamintensiiviset alat, luovat alat
- Elävä monipuolinen urbaani kaupunki palveluineen: Kaikille avoin julkinen tila, tiiviys, urbaani asuminen, työpaikat, palvelut, lyhyet etäisyydet, kivijalat, sekoittuneet toiminnot, monipuoliset palvelut, erilaiset liikkumismuodot, yöelämä, erilaisia palveluja erilaisille kohderyhmille. Aktiivinen ulospäin suuntautunut arki

Kaupunkikuva ja rakenne

- Hallittu kokonaisuus ja mittakaava, matala siluetti maamerkkeineen, elävä kivijalkojen katu-taso, valtakunnallisesti arvokas rakennusperinnön ja kulttuuriympäristöjen tihentymä, mereen päättyvät kadut, ikoniset näkymät ja kansallismaisemat, kestävät rakennukset ja materiaalit, tiiveys, omaleimaiset eri aikakausien kaupunginosat, valtakunnan historia, uudet ja vanhat arkkitehtuurin helmet, kokonaisuudet ja puistot
- Vihreys; erilaiset puistot, puistokadut, katu-puut, avokalliot, korttelipihat, kasvitieteelliset puutarhat, luonnonläheinen viher- ja sinialueita yhdistävä Töölönlahden vehreä kulttuurikeskittymä keskellä kaupunkia
- Erilaisten rakennustypologioiden muodostama joustava tilarakenne

Liikkuminen ja Saavutettavuus

- Liikkumisen paikallinen, seudullinen ja kansainvälinen solmukohta, jonka pääpaino on joukkoliikenteessä ja kestävässä kulutavoissa. Joukkoliikenteen huippusaavutettavuus, tehokkuus, palvelutaso ja monet vaihtoehdot, pyöräliikenne, käveltävyys, esteettömyys, suorat raideyhteydet ytimeen, liikkumisen erilaiset vaihtoehdot, toimintojen läheisyys ja kestävä kuljettaminen

Tunnelma

Merellisyyys, erilaiset ranta-alueet, saaret, satamat

Kansainvälisyys ja dynaamisuus yhdistettynä paikan juuriin ja identiteettiin

Ihmiset! Toiminta, ideat, moninaisuus

”Kaurismäkeläinen” rouheus ja tyyneys

Sesongit, vuodenajat, valo ja pimeät, viileys

Turvallisuus, toimivuus, puhtaus, tasa-arvoisuus, moninaisuus

Rytmi ja äänimaisema ihmisvilinästä hiljaisuuteen

4.2. KESKUSTA MEREN RANNALLA

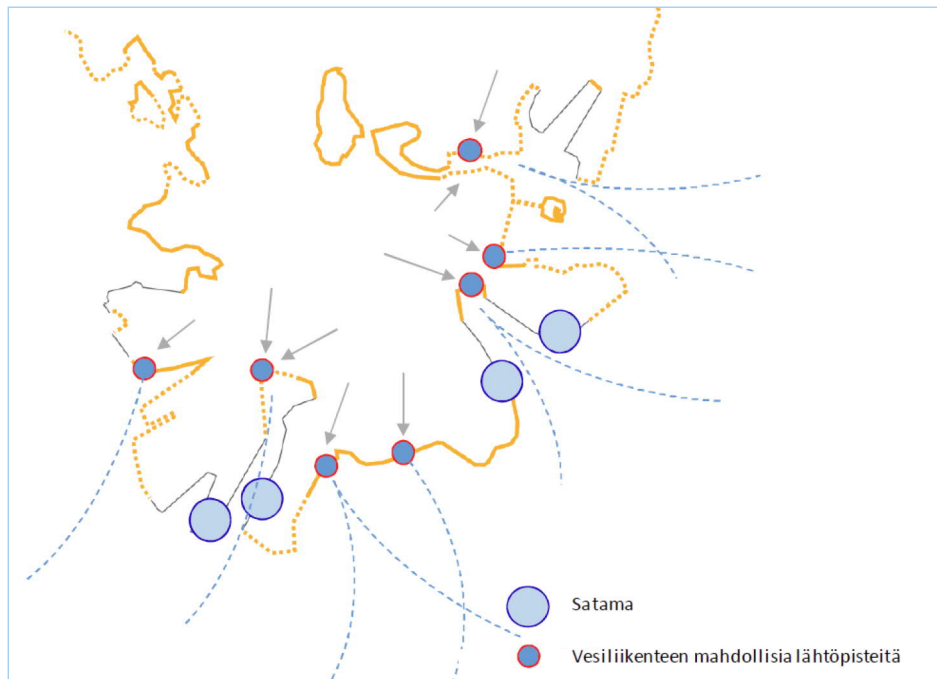
Tulevaisuudessa keskusta ottaa askeleen kohti rantaa. Veden ympäröimä kantakaupunki seikkailee saaristossa, kylpee rannoilla, ihailee maisemia rantakahviloissa ja vesillä sekä jaloittelee jäällä. Urbanin kaupungin ja meren tiivistyvä suhde voimistuu, kun keskusta kurrottuu veden äärelle. Korttelikaupunki avautuu rannoille, jotka heräävät henkiin, vetävät puoleensa ja lähettävät vesille.

Sijainti meren ympäröimällä niemellä on muovannut keskustan identiteettiä 1600-luvulta lähtien. Seuraavina vuosisatoina saarten sotilaskäyttö, telakat ja satamatoiminta muokkasivat ympäröivien alueiden tunnelmaa ja toivat kansainvälisiä vaikutteita. Toiminnan muuttuessa ja osittain siirtyessä muualle keskusta astuu aikaan, jossa rannat ja saaret ovat yhteisiä. Keskusta saa uusia merellisiä julkisivuja ja perinteistä kantakaupunkia katsotaan tuoreista suunnista satamilta vapautuneilta alueilta ja ympäröivistä saarista.

Tulevaisuuden keskustassa kokoonnutaan veden ja maisemien äärelle, jota reunustavat uudet tyylikkää, oles-

keluun kutsuvat kaupunkirannat. Rannat on suunniteltu yhtenäiseksi kulkureitistöksi, jonka erilaiset osat tarjoavat monipuolisia viihtymisen paikkoja, uutta korttelikerrostumaa huippusijainneilla, palveluita ja kulttuuria. Vesiliikenne palvelee monipuolisesti ja veneharrastajille löytyy uusia satamapaikkoja. Kalasataman, Hakaniemen, Sörnäisten rannan, Katajanokan, Eteläsataman, Hernesaaren, Telakkarannan ja Jätkäsaaren kehittämisen myötä rakentuva yhtenäinen rantareitti saa niin kaupunkilaiset kuin matkailijatkin jalkautumaan. Avoimien julkisten ranta-alueiden moninkertaistuminen luo uusia tapoja viettää aikaa sekä vahvistaa Helsingin merellistä identiteettiä. Uudet ranta-alueet ja sieltä avautuvat yhteydet mahdollistavat keskustan merellisyyden kokemuksen aivan uudella tavalla.

Kantakaupungin satamat ja telakka ovat osa Helsingin merellistä olemusta. Satamien lähiympäristön maankäyttö tiivistyy ja muuttuu avoimemmaksi kaupunkilaisille. Ranta-alueet nivoutuvat luontevasti olemassa oleviin katuverkkoihin, ja rannoille ja satamiin on kaikkialta hahmotettavat korkeatasoiset kulkureitit, joita myös risteilymatkustajat mielellään käyttävät joukkoliikenteen ohella. Uudet sillat ja vesireitit liittävätkin alueita toisiinsa.

■ Kantakaupungin rannat vetävät puoleensa

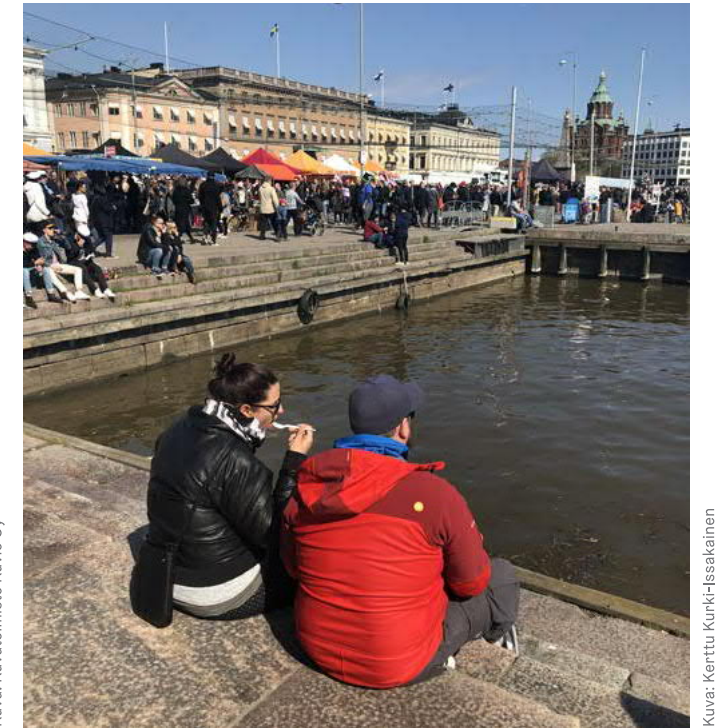
Nykyisin osa rannoista on kaupunkilaisten ahkerassa käytössä ja paikoin löytyy jatkokehittämisen potentiaalia (yhtenäiset ja katkonaiset keltaiset viivat). Tulevaisuudessa kaupunkilaisten käyttöön avautuu uusia alueita, muodostaen yhtenäisen rantareitistön. Lisäksi vesiliikenne tarjoaa uusia reittejä ja elämyksiä. Uudistuvat rannat kytkeytyvät luontevasti kaupunkirakenteeseen ja luovat uutta julkista tilaa. Syntyy myös palveluja, työpaikkoja ja uusia merellisiä koteja. Satamat yhdistävät Itämeren kaupungit toisiinsa.

Kuva: Kerttu Kurki-Issakainen

Kuva: Kuvatoimisto Kuvio Oy

Kuva: Kerttu Kurki-Issakainen

Kuva: Uusi Kaupunki kollektiivi

Uutta potentiaalia löytyy satamilta vapautuneilta alueilta, monien keskeisten reittien varsilta sekä alueiden välisistä saumakohdista

4.3. KAUPUNGINOSIEN KUDELMA TÄYDENTYY

Liikekeskusta laajenee

Liikekeskusta on tulevaisuudessakin Suomen merkittävin liike-elämän keskus, työpaikkojen, palveluiden, hallinnon ja kulttuurin keskittymä, johon yritykset haluavat sijoittua ja ihmiset tulla. Liikekeskusta kasvaa sekä sisältä päin tiivistyen että laajentuen Hakaniemen, Eteläsataman, Kaartinkaupungin, Kampin ja Töölön

suuntiin. Rautatieasema ja sen ympäristö alueen sydämessä tiivistyy korkealaatuiseksi toimitilaa ja palveluja yhdistäväksi kohtaamispaikaksi kansainvälisen rautateterminaalin ylle. Liikekeskusta on entistä kävelypainotteisempi. Kortteleiden läpi avataan lisää uusia reittejä ja tiivistyvät sisäpihat sekä maantasokerros tarjoavat uusia mahdollisuuksia kehittää kiinteistöjä. Maanalainen keskusta kehittyy uusine reitteineen sekä palveluineen, ja keskustan huoltotunneli palvelee liikekeskustan yrityksiä ja liikkeitä. Julkisen ulkotilan käyttö on intensiivistä ja kävelijöiden määrät suuria. Katutila ja julkiset alueet on osoitettu ihmisille. Palvelut sijaitsevat kortteleissa. Kortteleiden lisärakentaminen tapahtuu kortteleiden sisällä. Liikekeskustan alueella ei sallita korkeaa rakentamista. Liikekeskustassa tunnustetaan historiallisen kaupunkirakenteen arvo liiketoiminnan vetovoimatekijänä.

Töölönlahti ja keskustan tapahtumasydän

Töölönlahti on keskustan avoin, vihreä kulttuurisydän, jonka luonnonläheinen tunnelma tarjoaa vastapainoa urbaanille rakenteelle. Sen yhteyksiä Keskuspuistoon ja merialueille vahvistetaan. Rautatien, Kaisaniemenpuiston, Narinkkatorin, Kauppatorin ja Hakaniementorin yhdessä Töölönlahden ja sen Kansalaisaukion sekä Mäntymäen kentän kanssa muodostavat keskustan julkisen yhteisen tapahtumapaikkojen kokonaisuuden, tapahtumasydämen. Se mahdollistaa monenlaisten suurten ja pienten yleisötapahtumien järjestämisen mielenosoituksesta sirkukseen ja urheilujuhlista juhlatilaisuuksiin. Alueella on kattava verkosto erilaisille ulkoilmatapahtumille sopivia paikkoja, joissa on valmis tapahtumainfrastruktuuri. Alueiden erilaiset profiilit pelisääntöineen sujuvoittavat tilojen varaamista ja tapahtumien järjestämistä. Perille on kätevää saapua joukkoliikenteellä koko Suomesta. Kantakaupungin tiivistyessä ja käyttäjämäärien kasvessa, uusia korvaavia ja täydentäviä paikkoja suurille tapahtumille tarvitaan. Yksi tällainen juhlien areena voi olla esimerkiksi Mäntymäen kenttä.

■ Kaupungin ydin on helposti lähestyttävä, yhteinen tapahtumasydän. Poikittaiset vihreät kulkuyhteydet yhdistävät uusia ja vanhoja kaupunginosia sekä rantoja.

Eteläiset kaupunginosat kukoistavat

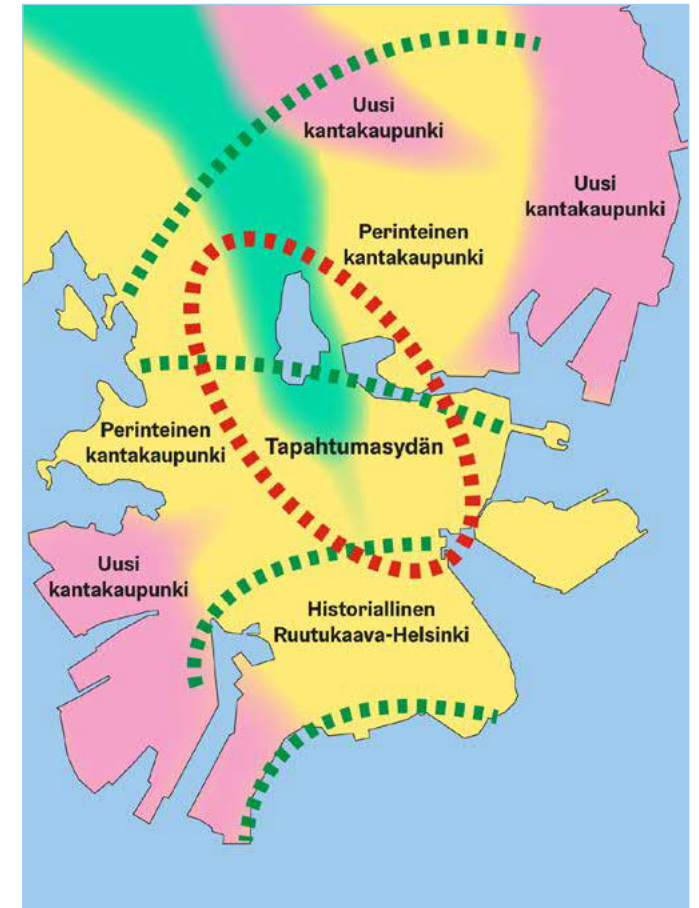
Kantakaupunkia halkovien reittien leikkauskohdassa on tulevaisuudessa kukoistukseensa puhjennut Eteläsatama toreineen, uusine kulttuuritoimintoineen, palveluineen sekä oleskelupaikkoineen. Rannan upeat näkymät merelle ja kohti historiallista keskustaa tarjoavat elämyksellisiä pysähtymisen ja kokoontumisen paikkoja.

Eteläinen ruutukaava-alue on erityisesti tunnettu miellyttävästä kävely-ympäristöstään, jota rytmittävät erikoistuneet kivijalkaliikkeet, Design Districtin tarjonta ja monipuoliset ravintolapalvelut. Kortteleiden piharakennukset, kivijalkatilat ja asuinrakennusten kerroksissa sijaitsevat työhuoneet tarjoavat tähän monipuoliset edellytykset. Alue on asumista, työpaikkoja ja palveluja yhdistävä eläväinen kokonaisuus, jota vahvistetaan. Eteläisen Helsingin yhteydet Kamppiin ja siitä edelleen Meilahden suuntaan siirtyvät raiteille.

Merelliset asuinalueet synnyttävät uusia vuosirenkaita kantakaupunkiin, jonka myötä vanhat kaupunginosat tulevat sijaitsemaan yhä keskeisellä rakennetulla ja uusien kulkijavirtojen äärellä. Hietalahdentori ranta-alueineen on vilkkaiden kulkureittien varrella Jätkäsaaren ja Hernesaaren rakentuessa ja matkailijoiden siirtyessä kulkemaan uusille rantareiteille. Sen ympäristö muuttuu tiiviimmin keskustaan liittyväksi monipuoliseksi solmukohtaksi torialueen renessanssin, uusien kulkijavirtojen ja henkiin heränneiden korttelikokonaisuuksien myötä. Kokonaisuuteen linkittyy myös Pohjois-Euroopan suurin startup keskittymä Maria kampus, joka houkuttelee ympärilleen siitä hyötyvää muuta yritystoimintaa. Liikekeskustaan kohdistuvan kysynnän ja laajenemisen myötä yritys-, koulutus- ja osaamiskeskittymä levittäytyy kytkien myös Ruoholahden ja Salmisaaren voimistuvat työpaikka-alueet kiinteämmin keskustaan. Lisäksi Länsisataman liikennejärjestelyjen parantuminen ja rantojen suunnittelu yhdistävät Jätkäsaaren ja Hernesaaren tiiviimmin osaksi kantakaupungin kokonaisuutta.

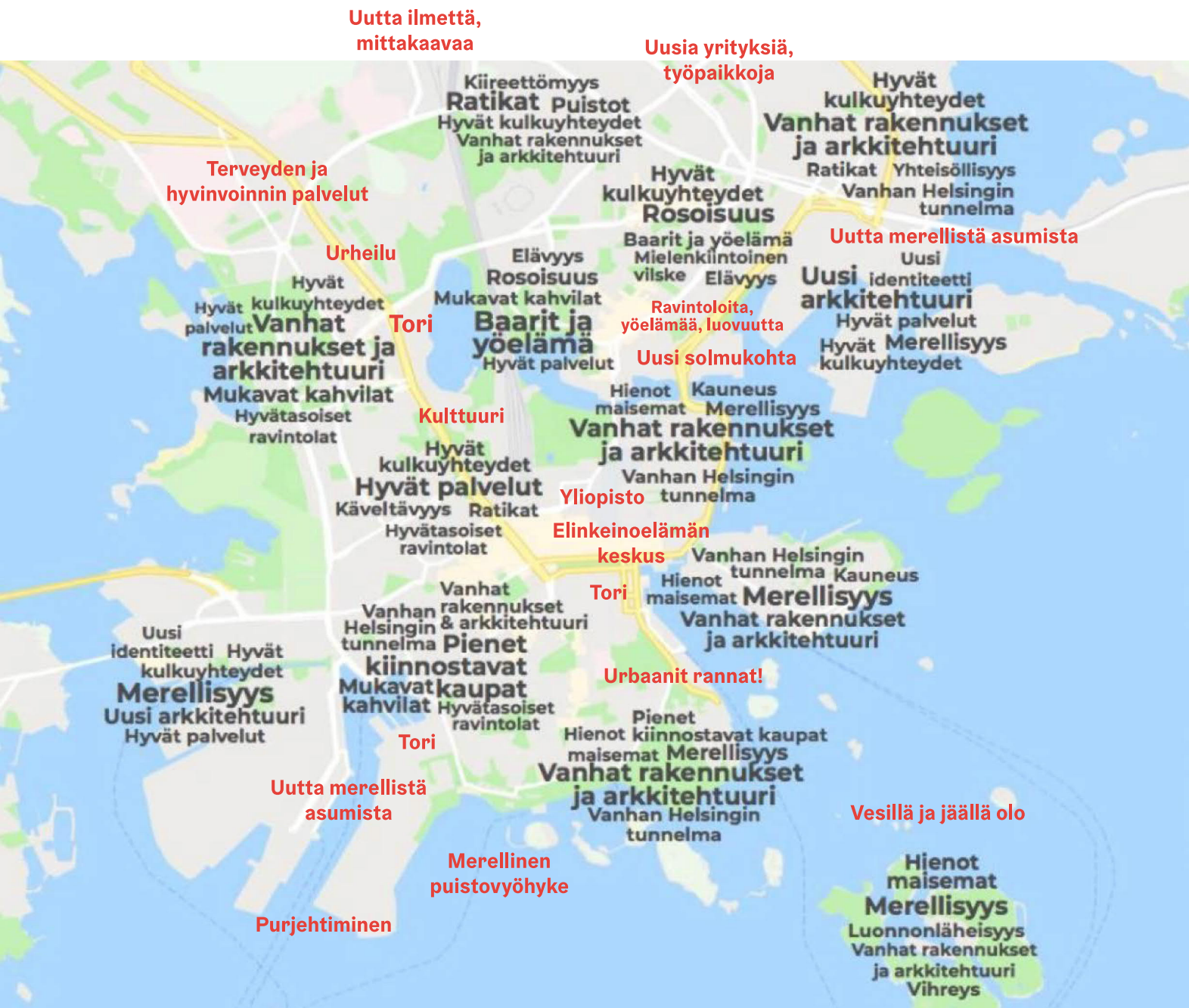
Kruununhaasta itäiseen kantakaupunkiin

Kallion, Sörnäisten, Vilhonvuoren ja Kalasataman väliin syntyy tärkeä toiminnallinen vyöhyke Teurastamolta ja Suvilahdesta Sörnäisten rantatietä pitkin Hakani-

■ Kantakaupunki kehittyä, painottuu ja kytkeytyy uusin tavoin. Tulevaisuudessa sekä liikekeskusta että kantakaupunki laajenevat. Syntyy uusia painopistealueita ja kytköksiä vanhojen reuna-alueiden muuttuessa keskeisimmiksi sekä uusien asemien ja toimintojen välisten yhteyksien vahvistumisen myötä.

menrantaa ja sieltä edelleen Kruununhaan kautta Eteläsatamaan. Rouheaa reittiä yhdistää monenlaisia toimintoja ja tapahtumapaikkoja yhdistäen Kalasataman keskustaan. Sen varrelle sijoittuvat ravintola- ja tapahtuma-alueet, Taideyliopistot, Kulttuurikeskus Kaisa, tanssikoulu, koodauskoulu, uutta toimitilaa luovien alojen yrityksineen, vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksia sekä merellistä asumista ja matkailun palveluja. Kokonaisuus kytkeytyy Hakaniementoriin ja -rantaan, josta tulee Pissararadan aseman ja jo suunniteltujen Kruunusiltojen ja pikaratikoiden myötä merkittävä uusi

■ Kaupunkilaisten koettuja ominaisuuksia ja vahvuuksia
Kartalla kaupunkilaisten nostoja alueen nykyisiä vahvuuksista harmaalla (verkkokysely) Punaisella lisätty muita ja tulevia ominaisuuksia.

keskus sekä tiiviimmin osa liikekeskustaa. Tulevaisuuden Hakaniemestä löytyy uusia veden äärelle avautuvia oleskelupaikkoja, vilkasta toritunnelmaa sekä helsinkiläisille rakas kauppahalli. Kruununhaan puolella reitin varrella ovat Sotamuseolta vapautuva kortteli sekä yliopiston ja tiedemaailman toimijat. Helsingin Yliopiston keskustakampuksen rooli on merkittävä ja se vetää puoleensa kansainvälistä tunnelmaa, tiedeyhteisöjä ja uusia ajatuksia. Sen saavutettavuus Kruununhaassa paranee uuden metrosisäänkäynnin ansiosta.

Työtä ja palveluja Kalasatamasta Meilahteen

Pasilan eteläpuolinen kantakaupunki muuttuu reuna-alueesta keskeiseksi työnteon ja palveluiden vyöhykkeeksi, joka kytkeytyy yhä tiiviimmin sekä ympäröiviin kaupunginosaan että liikekeskustaan. Teollisuuskadun akseli ja Vallilan toimitila-alue muodostavat yhdessä kehittyvän ja tiivistyvän kokonaisuuden, joka täydentää kantakaupunkia Suomen merkittävimpänä työpaikka-alueena ja elinkeinoelämän keskuksena. Akselin päissä ankkureina ovat uutta mittakaavaa tarjoavat maamerkit: Pasila ja Kalasatama. Teollisuuskadun akseli tulee muuttumaan keskustamaiseksi ja tiiviimmin osaksi ympäröivää kaupunkirakennetta sekä muita työpaikka-alueita. Alueen elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittäminen, saavutettavuuden parantaminen kaikilla tasoilla sekä nykyiset ja uudet kulttuurin ja vapaa-ajan toiminnot luovat Teollisuuskadun akselille ja Vallilalle erinomaiset edellytykset kehittyä ympärivuorokautisesti aktiiviseksi työnteon, palvelujen, kulttuurin ja vapaa-ajan kokonaisuudeksi. Kävelyn olosuhteiden parantaminen ja katutasoon aukeavat tilat monipuolisine tarjontoineen houkuttelevat ihmisiä työpäivän päätteeksikin.

Eri kaupunginosia yhdistävät kantakaupunkia jäsentävät poikittaiset kulkuyhteydet: Hämeentie, Sturenkatu sekä Nordenskiöldinkadun, Savonkadun ja Kumpulantien muodostama reitti, halkovat Teollisuuskadun akselia ja niiden rooli muuttuu keskeisemmäksi. Kurvi kytkeytyy osaksi kokonaisuutta. Tulevaisuudessa Elimäenkatu on vilkas kulkureitti Konepajan suunnalta Mäkelärinteen ja Vallilanlaakson suuntiin kivijalkoineen ja palveluineen. Työpaikka-alueen koillispuolella Mäkelänrinne täydentyy Urhea kampuksella. Nordenskiöldinkadun läntinen pää Meilahdessa ja Laaksossa muodostuu kansainvälisesti

merkittäväksi terveysalan keskittymäksi innovaatio- ja liiketoimintoinen, jonka tuleviin tilallisiin ja toiminnallisiin tarpeisiin varaudutaan sekä saavutettavuutta parannetaan. Poikittaista joukkoliikenneyhteyttä tuetaan Kalasataman ja Meilahden välillä Pasilan kautta kulkulla maanlaisella raideyhteydellä.

Läntinen tarjoaa tunnelmaa ja laatua

Myös laajenevan keskustan länsiosasta löytyy uutta potentiaalia ja sen elinvoimaa kehitetään. Pisararadan asema parantaa merkittävästi Töölön saavutettavuutta. Myös aluetta halkovat Vihdintien pikaraitiotie ja Länsi-Helsingin raitiotie siirtävät liikkumista raiteille. Uudistuva Töölöntori on kaupunginosansa keskeinen kauppa- ja kokoontumispaikka. Sairaala-alueiden muutosten myötä Taka-Töölöön rakentuu uusia urbaaneja korttelikokonaisuuksia asunnoille sekä toimitiloja yrityksille ja palveluille. Töölön raitiovaunuvarikko voi tulevaisuudessa aktivoida ympäristöään toimitilakorttelina kulttuuri- tai vapaa-ajan palveluineen.

Töölö kehittyä laajojen puistojen ja ranta-alueiden urbaanina kaupunginosana. Rannat tarjoavat paikan ilta-aurinkosta ja sisälahden merellisistä aktiviteeteista nautiskelijoille. Ainutlaatuisen yhtenäisen kaupunkirakenne, urheilu ja kulttuuri ovat sekä Etu- että Taka-Töölössä leimallisia piirteitä tulevaisuudessakin. Matkailijavirta liikkuu Tempeliaukion kirkon ja Sibeliuspuiston lisäksi muualakin Töölössä nauttien uusista monipuolisista palveluista.

kantakaupungin entisistä reuna-alueista tulee entistä keskeisempiä

5. Kaikkien keskusta

5. KAIKKIEN KESKUSTA

Sesonkikaupungin yhteiseksi koettu keskusta tarjoaa puitteet arkeen ja juhlaan kaikkina vuoden- ja vuorokaudenaikoina. Sen moninaiset toiminnot ja avoimet julkiset tilat tapahtumiseen vetävät puoleensa ja saavat liikkumaan ja liikuttamaan, mikä tekee keskustasta elävän, urbaanin ja tasa-arvoisen kaikkien yhteisen perilläolon paikan. Katseen korkeudelta koettu pääkaupungin ydin on fyysisesti ja sosiaalisesti esteetön avoimen yhteiskunnan näyttämö, jossa maailmat kohtaavat. Monipuolinen, turvallinen ja puhdas kantakaupunki houkuttaa niin kävijöitä, asukkaita, yrityksiä kuin matkailijoitakin. Julkiset tilat ovat kaupunkikulttuurin keskiössä. Silakkamarkkinoilla kuhisee ja vappuna Kaivopuiston valtaa iloinen tunnelma. Sambatanssijoiden korot kopisevat mukulakivillä ja välillä koko Suomi saapuu keskustaan osoittamaan mieltä tai juhlimaan menestystä. Erilaiset kaupunginosat tarjoavat kymmeniä tuhansia koteja asukkaille, joiden ilot ja surut, ensiaskelmat ja suudelmat koetaan niin kodeissa kuin kaupungin kivisillä kaduilla ja puistojen rauhassa. Makuelämyksiä koetaan ulkosalla ravintolapäivänä sekä kivijalkojen ravintoloissa. Tulevaisuuden keskusta on Pohjoismaiden johtava kulttuurikeskittymä harrastajatasolta kansainvälisen huippuosaamiseen, saunakulttuurista tanssiin, teatteriin, keikkoihin ja sirkukseen, pienimuotoisista katutapahtumista festivaaleihin ja saaristoon asti yltäviin näyttelyihin, mikä luo dynaamista vaihtelua keskustaan.

Helsingin keskustalla on tärkeä rooli seudullisen sosiaalisen eriytymisen torjumisessa. Tasa-arvo, avoin demokratia ja kaupunkilaisten aktiivinen toiminta ovat keskeinen osa Suomen pääkeskuksen identiteettiä. Keskustassa sijaitsevat koko Suomea palvelevat instituutiot, hallinto ja koulutus. Kadulla voi kävellä vastaan ministeri tai itsenäisesti liikkuvat lapset. Keskusta luo kohtaamisia julkisessa tilassa ja monenlaisten toimintojensa kautta. Keskusta ei ole vain joidenkin ryhmien reviiriä vaan sieltä löytyy tekemistä, paikkoja ja palveluita kaikille. Sen avoin luonne ehkäisee yhteiskunnallista eriytymistä tarjoamalla alustan yhteisesti koetuille muistoille. Keskustassa on tilaa monille rooleille ja toimijoille ja se on tasa-arvoinen. Ihmiset, jotka luovat ja tuottavat uusia ideoita energisoivat kantakaupungin. Siellä nähdään ja näyttäytyään. Erilaisten ihmisten, alakulttuurien, todellisuuksien ja ajatusten koh-

taaminen luo uutta sekä lisää ymmärrystä. Julkiset sisä- ja ulkotilat ovat avoimia yhdessä tekemisen paikkoja.

Yhteinen kokemustaso löytyy silmäkorkeudelta. Kaikkien keskusta on sekä fyysisesti että sosiaalisesti esteetön muuttuvassa monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Seniorikaupunkilaiset ja matkailijat arvostavat Helsingin keskustan esteetöntä, turvallista ja sopivan lämpöistä ympäristöä. Nuorten viihtyvyyteen ja toimintoihin kiinnitetään myös erityistä huomiota. Nuoret ovat tulevaisuuden käyttäjiä ja arvonantajia.

Urbaani monipuolisuus ja helppous kutsuvat viihtymään. Keskusta on kudelma, jossa erilaiset toiminnot risteävät ja tukevat toisiaan. Arki ja työ levittäytyvät kaduille ja kahviloihin. Korkealaatuisen ympäristön vaihtelevuus, elämyksellisyys ja ihmisvilinä luovat mahdollisuuksia yllättäviin elämyksiin. Erityisesti puistot, aukiot ja rannat ovat kaupunkilaisten olohuoneita, jotka houkuttelevat erilaisia ihmisiä laajalta alueelta kohtaamaan toisensa.

Helsinki on tunnettu moninaisista tapahtumistaan. Tapahtumia ja elämyksiä tuottavat tasa-arvoisesti niin julkinen ja yksityinen sektori kuin kaupunkilaiset ja yhteisötkin. Koko seutua palvelevaa julkista tilaa tarvitaan lisää kaupungin ja sen käyttäjämäärien kasvaessa sekä vapaan oileilun että tapahtumien tarpeisiin. Väliaikaiset toiminnot, tilat, laitteet ja palvelut sijoitetaan korttelirakenteeseen, mikä vapauttaa yleiset alueet kaupunkilaisten käyttöön.

Keskustan käyttäjämäärien kasvu mahdollistetaan saavutettavuutta parantamalla, katujen tilankäyttöä tehostamalla ja kulkumuotoja priorisoimalla. Ydinkeskustaan voidaan saapua nopeasti esimerkiksi junalla, metrolla, raitiovau- nulla, pyörällä tai autolla. Itse alueella liikutaan kaupunkiympäristön ehdoilla, oleskellaan ja viihdytään, kestäviä liikku- mismuotoja suosien. Keskusta on perillä olon paikka. Ydinkeskustan liikku- misen, urbaanin oleskelun, asioimisen tai vierailun kokemus edellyttää, että kokija on jalkautunut. Helppokulkuisuus niin maan pinnalla kuin maan alla eri kulkutavoilla, päästöttömyys, haitattomuus ja orientoitavuus ovat keskeisessä asemassa toimivuuden ja laatutason muodostamisessa. Katutilat on jäsennelty niin, että ne mahdollistavat entistä paremmin viihtyvyyden, käveltyvyyden, pyöräilyn ja uudet raideyhteydet.

Kuva: Riku Pihlanto

Tulevaisuudessa keskusta-alueen sisällä liikutaan vähäpäästöisillä kaupunkimittakaavaan soveltuvilla ajoneuvoilla. Katutilassa on riittävästi mahdollisuuksia asiointipysäköinnille verkkokaupan sekä kotiintuotavien julkisten ja kaupallisten palvelujen yleistyessä. Logistiikka ja huolto on järjestetty tiiviiseen kaupunkiympäristöön soveltuvalla tavalla, ja niillä on selkeät yhteiset pelisäännöt. Asukaspysäköinnin tavoitteena on kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen sekä järjestelmän toimivuus. Tilausbussiliikenteen pysäköinnissä korostetaan onnistuneen matkustuskokemuksen ja hyvän palvelutason ohella ympäristönäkökohtia sekä kaupunkitilan toimivuutta.

5.1. ARKI JA JUHLA

Helsingin keskusta elää kaikkina vuoden- ja vuorokaudenaikoina ja tarjoaa puitteet arkeen ja juhlaan. Se on yhteinen kansallinen kohtaamispaikka, joka muodostaa ylpeyden aiheen ja yhteiseksi koetun ympäristön sen moninaisille käyttäjille. Kantakaupungin avoin julkinen kaupunkitila synnyttää näyttämön urbaanille elämälle. Julkisilla tiloilla on erityinen merkitys ja ne palvelevat laajaa käyttäjäjoukkoa. Sieltä löytyy paikkoja, joissa juhlistetaan elämän erityisiä hetkiä. Keskustaa suunnitellaan

**Keskusta on
meidän kaikkien
yhteistä reviiriä**

Kuva: Hgin aineistopankki

aktiiviseksi perilläolon paikaksi, joka energisoi, inspiroi ja luo kohtaamisia. Helposti saavutettavan laajan keskustan alueelta löytyy toimintoja kaikenlaisille ja -ikäisille.

Kantakaupunkia leimaa erikoistuminen sekä vaihtoehtojen runsaus niin palveluissa, liikkumisessa kuin elämäntavoissakin. Kansainvälisen tason monipuolinen tiede- ja yliopistomaailma sekä kulttuuri kaikissa muodoissaan houkuttelevat käymään läheltä ja kaukaa. Keskustan julkiset ulkotilat mahdollistavat osallistumisen urbaanin elämään sekä toimijana että tarkkailijana luoden edellytykset monille vanhoille ja uusille perinteille sekä tapahtumille. Väliaikaisia kaupunkikulttuurielämyksiä on mahdollista järjestää kaikkialla, alueiden ominaispiirteiden ja kaupunkitilan toimivuuden puitteissa.

Keskustassa on monia rytmejä ja se on avoin ympäri vuorokauden. Kantakaupunki on paikka sekä asumiselle että yöelämälle, ääntä tuottaville konserteille ja tapahtumille sekä myöhään auki oleville terasseille. Toiminnallisesta monipuolisuudesta pidetään kiinni. Asumisrauha mahdollistetaan kaupunkirakenteella, jossa herkät toiminnot sijoitetaan etäämmälle häiriöistä. Toimitilavaltaisista kortteleista ja alueilta löytyy synergisesti paikkoja ilt- ja yöelämälle, kulttuurille ja vapaa-ajan toiminnalle. Asuinpainotteisilla alueilla on monipuolisia palveluja ja työpaikkoja. Toimivuus ja viihtyisyys syntyvät toiminnallisesta tasapainosta ja muutostrendien ennakoinnista. Tasapainoisessa rakenteessa keskustaan ei synny vain yhden käyttäjäryhmän ehdoilla toimivia alueita tai jatkuvi- en häiriöiden aiheuttamia konflikteja eri toimintojen välille.

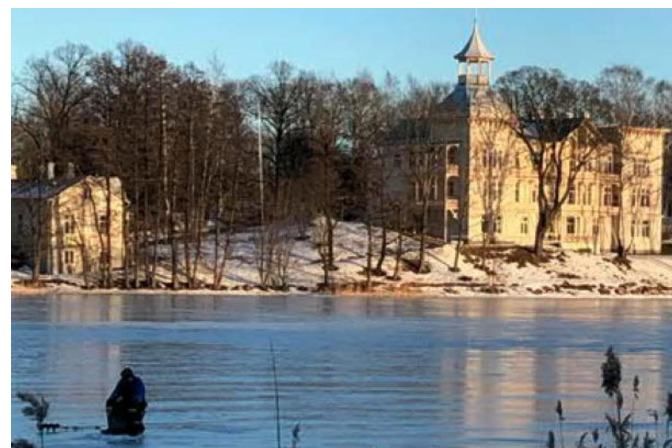
Kuva: Kerttu Kurki-Issakainen

Monipuolinen ja toimiva yöelämä on osa erityisesti ydin-keskustan vetovoimaa - paitsi matkailijoiden ja tapahtumakävijöiden näkökulmasta, myös siksi, että sinne se sopii arkisenakin toimintana. Monet yöelämän toimijat sijoittuvat jo nykyisellään toimintoiltaan runsaaseen keskustaan, jonne niiden yöhön painottuva tai ympärivuotiseksi laajentuva aukioloaika sopii luontevasti lisäämättä häiriöitä asuntovaltaisilla alueilla. Yötoimintaa mahdollistavan julkisen liikenteen yhteydet ovat keskustan alueella valmiiksi hyvät ja yöaikaisen liikkumisen jatkokehittäminen on mahdollista. Ydinkeskustan ulkopuolella suurin yöelämän kehittämisen potentiaali kytkeytyy pääosin tapahtuma- ja työpaikkakortteleihin ja -alueille, joita yöelämä energisoi tuottamatta häiriötä. Valaistuksen ja turvallisuuden lisääminen ovat tärkeässä roolissa mahdollistamassa yöelämää ja siihen liittyvää liikkumista. Elämyksellinen valaistus ja valotapahtumat itsessään lisäävät alueiden houkuttelevuutta.

Koulut ja päiväkodit löytyvät kävelyetäisyydeltä. Alueellinen toiminannallinen muuntojoustavuus edellyttää myös tulevien asukkaiden erilaisten tarpeiden ja lähipalvelujen mahdollistamisen tilarakenteessa. Kaikissa kortteleissa on valmiudet kahviloille tai ravintoloille. Puistot ovat lähellä. Keskustan yleiset alueet eivät ole kenenkään ryhmän yksityistä reviiriä vaan ne ovat luonteeltaan avoimia kaikille.

5.1.1 Sesonkikaupunki

Helsingin keskusta vetoaa omintakeisella aitoudellaan ja eri vuodenaikojen mukaan muuttuvilla kasvoillaan. Helsingillä on maine pohjoisena, kauniina, aitona, puhtaana ja hiljaisena kaupunkina, jossa lämpötila on kohdallaan. Sesongeittain muuttuva ympäristö tekee keskustassa asioinnista toistuvasti vetovoimaisen elämyksen. Vuodenaajoista, valosta ja pimeydestä otetaan kaikki irti. Sesonkijattelu luo uusia toimintoja vuodenaikojen vaihtuessa. Keskusta voi reitittyä ja painottua eri tavoin sesonkien mukaan. Talvella on tarve suunnata jäälle ja laduille ja kesällä rannalle. Saunat lämmittävät ja meri viilentää ympäri vuoden. Joulukatujen ohella keskustasta löytyy rannoille vieviä kesäkatuja ja reittejä. Vesireitit kuljettavat virkistytymään saariin ja luovat oikoreittejä kaupunginosien välille. Keväällä halutaan napata talteen ensimmäiset valonsäteet ulkosalla. Kuumalla tarvitaan puistojen, pihojen ja rantojen viilentäviä keitaita. Pimeällä voidaan nauttia tunnelmallisesta ja elämyksellisestä valaistuksesta ja valoteoksista. Liukkaalla ja sade-säällä voi valita maanalaisista oikoreiteistä.

Kuva: Kerttu Kurki-Issakainen

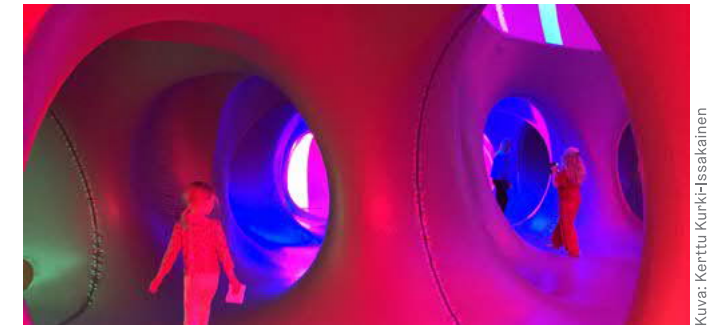
Kuva: Kerttu Kurki-Issakainen

Kuva: Mika Huismen

Kuva: Kerttu Kurki-Issakainen

Kuva: Kerttu Kurki-Issakainen

5.1.2. Katseen korkeudelta koettu

Kaupunki tapahtuu silmänkorkeudella ja rakennusten välissä. Kaupunkielämään kuuluu käyskentely ja oleilu avoimissa ulkotiloissa. Urbaani elämä ja kaupunkikulttuuri kukoistavat kantakaupungin toreilla, puistoissa, kaduilla sekä rannoilla. Keskustan voimavara ovat sen käyttäjät: asukkaat, työntekijät, alueella liikkuvat ja asioivat kaupunkilaiset, tapahtumajärjestäjät ja osallistujat. Keskustalle ominaista on se, että katutasossa on nähtävää ja koettavaa: ihmisiä, yksityiskohtia ja kivijalkaliikkeitä. Tiiviissä kaupunkiympäristössä ja seutua palvelevissa ulkotiloissa laatu on keskiössä. Keskustassa katutaso suunnitteluun kiinnitetään erityistä huomiota. Avaamalla maantasokeroksia lisää voidaan herättää henkiin uusia alueita pienitoimijoita ja kulttuurielämä tukien. Uudet kivijalkatilat ovat luovat eloa niin rannoille kuin työpaikka-alueillekin. Yhteydet kortteleiden läpi keskustassa lähentävät toimintoja ja luovat monipuolisia reittejä. Kävelyn reitit kokonaisuudessaan muodostavat yhtenäisiä, laadukkaita kokonaisuuksia. Kadut eivät ole vain liikkumista varten vaan myös viihtymistä varten. Kävelypainotteinen keskusta laajentuu ja matka jatkuu sujuvasti myös laajenevassa ja laadukkaassa maanalaisessa verkostossa palveluineen. Jalkautumiseen houkutteleva, fyysisesti ja sosiaalisesti esteetön ympäristö, jossa palvelut ja toiminnot löytyvät matkan varrella, on tasa-arvoinen sekä mahdollistaa terveet ja kestävä elämäntavat.

5.2. KESKUSTA KAHLAA ELÄMYKSISSÄ JA KULTTUURISSA

Keskusta tarjoaa merkityksellisiä kokemuksia ja innoittaa luomaan uutta. Korkeatasoinen arkkitehtuuri ja

muotoilu sekä toisaalta Helsingille ominainen paikallinen rouheus lisäävät keskustakokemuksen vetovoimaa. Kulttuuri pystyy tarjoamaan ympäristöystävällisiä kokemuksia ja oivalluksen hetkiä. Se synnyttää elämyksiä, jotka luovat yhteisiä muistoja ja yhteisöllisyyttä elämäntapojen eriytyessä toisistaan. Kulttuuritoimintojen keskittymä tuo myös yrityksille ja kaupungille yhteistyömahdollisuuksia sekä hyötyä elämyksellisen ja vetovoimaisen keskustan käyttöasteen ja profiilin noususta sekä asiakasvirroista.

Kantakaupunki tarjoaa kulttavaa, nähtävää ja maisteltavaa. Se tarjoaa kaikkea urheilusta teatteriin ja runoista saunakulttuuriin. Kulttuuri ja taide levittäytyvät ja imeytyvät uusille alueille keskustassa ja aina sitä ympäröiviin saariin asti. Taide ja design näkyvät osana päivittäistä elinympäristöä esimerkiksi julkisten ulkotilojen, infrastruktuuriin ja maanalaisten tilojen suunnittelussa. Keskustan muutoshankkeissa voidaan myös käyttää prosenttitaidetta. Tekeminen, kokeminen, osallistuminen, oppiminen, kuluttaminen, esilläpitäminen ja tutkiminen ovat läsnä kaikissa muodoissaan ruohojuuritasolta instituutioihin ja niille on tarjolla kattavasti erityyppisiä tiloja. Pohjoismaiden kiinnostavin museoiden ja monipuolisten kulttuuritoimijoiden verkosto vahvistuu ja levittäytyy. Keskustan kulttuurikeskittymä täydentyy kansainvälistä huipputasoa edustavilla museoilla. Kulttuuripolut yhdistävät kantakaupungin eri puolia Suvilahdesta Kaapelitehtaalle ja Oopperalta Vallisaareen. Uudet magneetit palvelevat kaikenlaisia vierailijoita lähimatkailijoihin ja kaukomatkalaisiin.

Helsingin keskusta on myös paikka erilaisia konsertteja, festivaaleja, näyttelyitä, tanssia, sirkusta ja monenlaisia sisä- ja ulkotapahtumia varten, mikä synnyttää oman

Kuva: Kerttu Kurki-Issakainen

Kuva: Mikka Huusman

arkireviirin ulkopuolisia elämyksiä. Kantakaupungista löytyy paljon juhla- ja kokoontumistiloja, estradeita, galleriatiloja, kulttuuripuolen työtiloja ja harjoittelu- sekä harrastusmahdollisuuksia. Vaatimattomistakin harjoittelutiloista voi syntyä uutta tulkintaa maailmasta ja vetovoimaista, laajalle leviävää kulttuuria. Kulttuurin tuotama aineellinen ja henkinen pääoma sekä arvonnäkökulma luovat hyvinvointia ja ymmärrystä. Keskustassa kulttuurin ja vapaa-ajan palveluiden ja tilojen saavutettavuus tavoittaa paikallisesta kansainväliseen yleisöön. Kasvavan seudun lisäksi erityisesti senioreiden ja matkustajien lisääntyminen sekä oppimisen vieminen luokkahuoneiden ulkopuolelle lisää kulttuuripalvelujen käyttäjien määrää ympäri vuorokauden.

5.3. MATKAILU

Helsingin merellinen keskusta on houkutteleva matkailu- ja kongressipaikka. Sen monipuolinen kulttuuriklusteri tuo laatumatkailua. Turvallisuus, vakaat ilmasto-olosuhteet, esteettömyys ja puhtaus ovat Suomen urbaanin ytimen valttikortteja. Elämysten edellytyksenä ovat ainutlaatuiset puitteet. Vanhoja rakennuksia hyödynnetään monipuoliseen, mahdollisimman avoimeen käyttöön, minkä lisäksi osa historiallisista rakennuksista tarjoaa yksilöllisiä majoitusmahdollisuuksia.

Helsinkiin saavutaan tulevaisuudessa entistä vähähiilistemmin, ja matkailua painotetaan tasaisesti sekä ympäri vuoden että alueellisesti. Myös paikalliset lomailevat kotikaupunkinsa virikkeellisessä keskustassa. Turismin lieveilmiöitä ehkäistään pitämällä kiinni aidosta helsinkiläisyydestä ja toiminnallisesta tasapainosta kaikilla alueilla. Se tarkoittaa majoituspaikkojen ja nähtävyyksien sijoittamista laajalle alueelle sekä esimerkiksi toritoiminnan profiloimista niin kaupunkilaisten kuin matkailijoidenkin tarpeisiin. Satamien ja nähtävyyksien välisten korkeatasoisten ja sujuvien reittien sekä joukko- ja vesiliikenteen avulla risteilyvieraita jalkautetaan kaupunkiin.

Kantakaupungin erilaisten kaupunginosien tunnelma vetää puoleensa. Virtuaaliset lisäpalvelut avaavat kaupungin tarinoita kiinnostavalla tavalla. Keskustasta löytyy erilaisia kävellen ja pyöräillen kuljettavia reittejä, joiden varrella pääsee tutustumaan kaupungin historiaan, kulttuuriin, maisemiin tai vaikkapa valaistukseen ja ääniin. Keskustasta löytyy kaikkea ihmisvilinästä hiljaisuuteen. Sekä suurmittakaavainen että itseorganisoitu tapahtumallisuus edellyttää paikkojen varaamista myös melua ja tilaa aiheuttaville tilaisuuksille. Keskustasta, hyvän joukko-liikennesaavutettavuuden alueelta, löytyy ulkoilmatapah-tumapaikkoja, joissa on valmis tapahtumainfrastruktuuri.

Kuva: Roni Rekomaa

Kuva: Jussi Helliö

Kuva: Lauri Rotko

“
Vuodenaikojen
mukaan muuttuva
keskusta tarjoaa
merkityksellisiä koke-
muksia ja inspiroi

6. Kohti tulevaa

6.1 UUTTA POTENTIAALIA MUUTTUVASSA KAUPUNGISSA

Käyttäjä- ja kävijämäärien kasvu

- Laajenevan kantakaupungin alueelle yli 220 000 asukasta ja 300 000 työpaikkaa. Alueella asiovien määrä kasvaa. Matkailijoita ympäri vuoden.

Uudet yhteydet luovat uusia solmukohtia ja laajentavat keskustan vaikutusalueita

- Uudet raideyhteydet, kehittyvät asemaympäristöt, vaihtopaikat, kulkureitit, kävely, pyöräily (mm. pikaraitiotiet, Pisararata, sillat, Tallinnan-tunneli, tunnin ratayhteydet, maanalaiset ratkaisut, poikittaisreitit, vesireitit)

Omaleimaiset alueet ovat enemmän kuin osiensa summa

Liikekeskusta ja Eteläsatama

- Liikekeskusta laajenee ja keskustasta astuu askeleen meren äärelle. Eteläsataman rannat avautuvat osin uuteen käyttöön ja kaupungin merelliset kasvot uudistuvat. Rautatieaseman ja Töölönlahden laaja kokonaisuus muodostaa valtakunnallisen tapahtuma- ja kulttuurikeskittymän avoimine julkisine tiloineen.

Lounaiset ranta-alueet

- Hernesaari, Telakkaranta, Hietalahti, Jätkäsaari, Ruoholahti, Salmisaari -kiinnostavaa merellistä kaupunkitilaa, asumista ja tunnelmaa, uusia toimitiloja yrityksille tiiviimmin keskustaan linkittyen

Itäinen kantakaupunki, Hakaniemi, Kruununhaka

- Teurastamolta Suvilahden ja Kurvin kautta Sörnäistenrantaan ja Hakaniemeen sekä edelleen Kruununhakaan -Uusi luovien alojen keskittymä, kekseliäisyys, tapahtumallisuus, monipuolinen rouheus, yöelämää, palveluja, asumista, toimitiloja

Läntinen kantakaupunki

- Uudistuva Töölöntori, Töölön ja Kivelän sairaala-alueiden uudet asunnot, työpaikat ja palvelut
- Lapinlahti, Taivallahti ja kehittyvien palveluiden rantareitti

Pohjoiset poikittaisyhteydet ja painopisteet

- Meilahden kampukselta Nordenskiöldinkatua Pasilaan ja Vallilaan, Laakso ja Aurora, Savonkatu. Pasila, Teollisuuskatu, Vallilan työpaikka-alue, Sörnäinen, Kalasatama – Työpaikkojen ja palvelujen kasvu. Rahalaitokset ja talous, kulttuuri ja vapaa-aika, terveyden ja hyvinvoinnin keskittymä

Saumakohdat ja sisäinen potentiaali

- Vanhojen ja uusien alueiden väliset saumakohdat säteilevät ympäristöönsä: Hietalahdenranta ja torin ympäristö, Maria Kampuksen Pohjois-Euroopan johtava kasvuyrityskampus

- Käytöstä vapautuneet korttelit ja rakennukset tarjoavat lisää palveluja ja työpaikkoja: oppilaitokset, varikot, Kivelän sairaala-alue yms.

- Olemassa olevat toimitilakorttelit tiivistyvät. Kortteleiden avaaminen ja reitit kortteiden läpi. Voimalaita hyödynnetään uuteen käyttöön

- Maanalainen kävelykeskusta palveluineen

- Satamista luontevat korkeatasoiset kulkureitit

Entistä viihtyisämpi ja toimivampi keskusta

- Kävelykeskusta maan päällä ja alla, maantasokerroksen avoimuus ja huokoisuus kivijalkoineen

- Läpiajon sekä satamien raskaan liikenteen haittojen torjuminen tunnelivaihtoehto tutkien

- Matkailun ja kaupan tasapainoinen ja kestävä kasvu

- Rannat, saaret ja vesireitit mahdollistavat uutta julkista tilaa, toimintoja sekä virkistytymistä

- Kulttuurikeskittymää vahvistetaan kaikilla tasoillaan

- Kestävyys toiminnallisessa rakenteessa, elinkaarissa, hiilineutraalien valintojen, liikkumisen ja elämäntapojen tukemisessa

- Uutta julkista tilaa. Pelisäännöt julkiset tilan laadulle ja käytölle huomioiden eri alueille luontet

“
Tulevat suunnitelmat sijoittuvat kokonaisuuteen johon meneillään olevat hankkeet ovat jo osin toteutuneet

6.2 KEHITTÄMISEN 20 LINJAUSTA

Yleiskaava ja kaupunkistrategia määrittävät suunnan Helsingin tulevaisuudelle, sen kasvulle ja painopisteille. Lisäksi maankäyttöä ohjaa joukko muita jo päätettyjä strategisia linjauksia. Keskustavisio kohdentaa ne keskustaan ja kantakaupunkiin. Ohjeellisina noudatettavat linjaukset sekä tehty vuorovaikutus toimivat maankäytön suunnittelun lähtökohtana, mikä edistää yksittäisten hankkeiden viemistä kokonaisuutta tukevaan tavoitteelliseen suuntaan ja sujuvoittaa prosesseja.

1. Keskustaa kehitetään pitkäjänteisesti valtakunnallisesta erityisroolista käsin (kansainväliset kasvot, valtionhallinto, yliopisto). Maankäytön suunnittelussa priorisoidaan erityisroolin edellyttämät vaatimukset (toiminnot ja laatu) ja hyödynnetään sen mahdollisuudet.

2. Keskustan toiminnallisesta sekoittuneisuudesta pidetään kiinni. Elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä vahvistetaan laajentamalla liikekeskustaa Kaartinkaupunkiin, laajemmalle Kampin ympäristöön, Töölöön, Hakaniemeen ja Sörnäisiin. Tiiviissä rakenteessa varaudutaan muutoksiin ennakoitujen ja varataan riittävästi toiminnallista muuntojoustavuutta yrityksille ja erilaisille toimijoille, tulevien asukkaiden palveluille sekä vapaa-ajan ja matkailun tarpeisiin. Tämä edellyttää monipuolista kaavavarausta. Alueiden ja toimintojen kytkeytyvyyttä lisätään kehittämällä keskeisiä reittejä ja alueiden välisiä saumakohtia.

3. Ominaispiirteet ovat kehittämisen lähtökohtana. Tällaisia lähtökohtia ovat erityisesti omaleimaiset kaupunginosat eri aikakausien rakennuksineen, aukioineen, puistoineen ja katupuineen, niemen tunnistettava matala siluetti, katutaso elävyys kivijalkaliiketoineen, sekä pitkät näkymät maamerkkeineen, meri ja kalliot. Arvokas rakennusperintö ja kulttuuriympäristöt säilytetään.

4. Keskustan vaikutus- ja työssäkäyntialuetta laajennetaan. Kävijöiden, käyttäjien ja osajien määrän kasvu mahdollistetaan varaamalla riittävästi paikkoja ja kaavavarausta erilaisten kohderyhmien monipuolisille palveluille ja toimintoille, kehittämällä keskustaa laadukkaana ja elämyksellisenä perillä olon paikkana sekä parantamalla alueen saavutettavuutta. Keskustalla on merkittävä rooli koulutuksen ja oppimisen paikkana.

5. Keskusta on silmäkorkeudelta elävä, avoin ja monipuolinen. Katutasoon rakennusten kivijalkoihin varataan tilaa ulosavautuville tiloille ja rakenteellisille ravintolavaruuksille. Myös pihan puolen maantasokerroksiin varataan työ- ja muita toimintoja. Tämä luo edellytykset rikkaalle palvelurakenteelle, erilaisille pysyville ja tilapäisille yrityksille ja toimijoille, tieteen ja kulttuurin harjoittajille sekä luo toiminnallista muuntojoustavuutta.

6. Laajeneva kantakaupunki tarjoaa urbaaneja asuin ympäristöjä kymmenille tuhansille uusille asukkaille. Keskusta tarjoaa kodin myös lapsiperheille. Nykyisten ja tulevien asukkaiden arjen toimivuus ja tarpeet turvataan tilallisessa ja toiminnallisessa rakenteessa. Julkisten ja palvelurakennusten korttelialueista pidetään kiinni. Kivijalkarakenteen mahdollistamat monipuoliset palvelut ovat osa sekä perinteistä että uutta kantakaupunkia.

7. Liikekeskusta ja sitä ympäröivä kantakaupunki ovat koko maan elinkeinotoiminnan vahvin alue, jossa tavoitellaan seutua nopeampaa työpaikkojen kasvua vähintään asukasmäärän kasvun tahdissa sekä turvataan kaupan edellytykset. Elinvoiman edellytyksenä on keskustan rakenteen pitkäjänteinen kehittäminen ja erilaisten toimintojen riittävyys kaikilla alueilla. Vakiintuneen ja huippukysynnän alueella nykyinen monipuolinen toimitilavaranto ei saa vähentyä. Lisäksi mahdollistetaan uutta toimitilaa huippukysynnän (mm. liikekeskusta) sekä tulevaisuuden kysynnän alueille myös korttelirakenteen sisällä. Alueen vahvuutena on eri osa-alueiden moninaiset tilalliset ja toiminnalliset profiilit, jotka on tavoitteena säilyttää.

8. Keskustan saavutettavuutta parannetaan lähelle ja kauas. Saavutettavuuden parantamisessa painotetaan kestäviä liikkumismuotoja. Toimivuutta työssäkäyntialueena parannetaan toteuttamalla uusia paikallisia, seudullisia, kansallisia ja kansainvälisiä raideyhteyksiä. Liikenteen sähköistymistä ja älykkyyttä edistetään. Logistiikkaratkaisulla minimoidaan jakelun aiheuttamia haittoja ja ruuhkautumista samalla kun tehostetaan jake-lutoimintoja mm. tiedonjaon avulla.

9. Kaupunkirakenteessa joukkoliikennesaavutettavuuden huippupaikat varataan erityisesti valtakunnallisia erityistarpeita tai käyttäjäintensiivisiä toimintoja sekä kaikille yhteisiä kokoontumistiloja ja -paikkoja varten. Myös uusia toimintoja mahdollistetaan. Liikkumisen solmukohdat suunnitellaan tasokkaiksi ja toimivien vaihtoyhteyksin.

10. Kaikki ovat tervetulleita keskustaan. Keskusta vähentää seudun sosiaalista eriytymistä tarjoamalla yhteisen, hyvin saavutettavan, matalan kynnyksen kohtaamispaikan sekä toimintoja, tapahtumia ja asumista kaikille kohderyhmille. Avoimilla julkisilla ulko- ja sisätiloilla on erityinen merkitys erilaisia ihmisiä kokoavina paikkoina ja ne palvelevat sekä paikallisia että laajaa seudullista käyttäjäjoukkoa ja valtakunnallisia tapahtumia. Erityisesti nuorten viihtyvyyteen kiinnitetään huomioita.

11. Keskustassa on elämää 24/7/12. Keskusta hyödyntää vuodenaikoja ja muuntuu niiden mukaan. Toimintojen sijoittamisessa ja tilavarauksissa priorisoidaan monipuolista toiminnallista tilarakennetta, joka mahdollistaa eriytymisten toimintojen rinnakkaiselon. Työpaikat tuovat päivä-aikaan asiakaskuntaa liikkeille ja ravintoloille. Toimitilojen yhteydessä ja läheisyydessä on luontevia tiloja yöelämän ja vapaa-ajan toimintoille, mitä asuminen ympäristöhäiriöille herkkänä toimintona ei mahdollista.

12. Laaja käveltävä keskusta lisää sosiaalista kanssakäymistä, kannustaa liikkumiseen, ulko-oleskeluun ja kohtaamisiin. Korkealaatuinen maanalaisten reitistö ja paikkojen verkosto integroituu joukkoliikenteen asemiin ja palveluineen täydentää maanpäällistä maankäyttöä. Suunnittelussa otetaan huomioon esteettömyys, orientoitavuus ja erilaiset käyttäjät. Kävelyreitit suunnitellaan sujuvasti jatkuvina ja poikittaisia kulkuyhteyksiä parannetaan. Rantareittien, puistokatuja ja kaupunkipuistojen reittien epäjatkuvuuskohtia poistetaan.

13. Katutilan käyttöä priorisoidaan kestävien kulkumuotojen näkökulmasta. Katualueita suunnitellaan myös oleskelun ja pysähtymisen, ympäristön viihtyvyyttä ja ekologista tasapainoa edistävien ratkaisujen, lyhytaikaisen asiointipysäköinnin sekä liikenteen sähköistymisen tarpeisiin. Autoliikenteen määrä katutilassa ei kasva ja liikenteen haitat, kuten pienhiukkaset, rengasmelu ja autojen viemä tila vähenevät.

14. Kasvavan pääkaupungin keskustan julkiset ulkoalueet palvelevat laajaa käyttäjäkuntaa, ovat korkeatasoisia ja kuuluvat lähtökohtaisesti yleiseen avoimeen käyttöön. Julkisten ulkoalueiden (puistot, aukiot, torit) määrää ei vähennetä eikä niiden käyttöä yksityistetä ilman painavia syitä. Erilaiset hankkeet, tilat, toiminnot ja laitteet sijoituvat ensisijaisesti korttelirakenteeseen ja sen kivijalkoihin. Alueiden kehittämisen tavoitteita tukevia kokeiluja ja väliaikaistoimintoja osoitetaan niille soveltuville alueille. Laaditaan periaatteet keskustan erilaisten yleisten alueiden käytölle.

15. Rannat avautuvat kaupunkilaisille muodostaen yhtenäisen, eri luonteisista osista muodostuvan kulkureitin oleskelupaikkoineen. Rantareitin suunnitteluun panostetaan. Rakentaminen luo keskustalle uusia merellisiä julkisivuja, jotka ovat korkealaatuisia ja ympäristöön sopivia.

16. Keskustasta löytyy tapahtumapaikkoja ja sekä sisä- että ulkotiloja monenlaiseen pysyvään ja hetkelliseen tapahtuma-, juhla-, konsertti-, kokous- ja kongressi-, urheilu- sekä vapaa-ajankäyttöön. Olemassa olevat sali-, juhla-, auditorio- ja kokoontumistilat säilytetään. Suunnittelulla varmistetaan, että keskustan alueelta löytyy riittävästi yleisötapahtumapaikkoja, joissa on tarvittava tapahtumainfrastruktuuri.

17. Keskustan kulttuurikeskittymää täydennetään ja vahvistetaan. Maankäytön suunnittelulla mahdollistetaan taiteen, muotoilun ja arkkitehtuurin nivoutuminen arkiympäristöön. Kulttuuri näkyy kaupunkikuvassa sekä teoksien, museoiden verkostojen vahvistuminen mahdollistetaan maankäytön suunnittelun keinoin sekä tarjotaan kokemisen, työskentelyn, harrastamisen sekä oppimisen paikkoja kulttuurille ja urheilulle.

18. Matkailun painopistettä (majoitus, nähtävyydet) levitetään ajallisen ja alueellisen tasapainon ylläpitämiseksi. Eritasoista ja elämyksellistä majoituskapasiteettia mahdollistetaan riittävästi niihin tarkoitetuissa kiinteistöissä. Matkailijat kokevat kaupunkia kävellen ja joukkoliikenteellä toimivien ja korkeatasoisten reittien ansiosta. Matkailun vaatima infrastruktuuri sovitetaan ja integroidaan kaupunkirakenteeseen.

19. Keskustassa edistetään kestäviä elämäntapoja, kiertotaloutta sekä panostetaan ympäristö- ja ilmastoperäisiä riskejä ennakolta torjuviin toimiin. Laatu on kestävyyttä ja uudet digitaaliset palvelut mahdollistavat keskustan tilojen ja toimintojen tehokkaan käytön. Toiminnallinen rakenne vähentää liikkumisen tarvetta ja edistää kestäviä liikkumismuotoja. Rakennukset ovat muuntojoustavia, rakenteet pitkäikäisiä, korjattavissa ja kierrätävissä. Olemassa olevaa hyödynnetään tehokkaasti, ensisijaisesti vanhaa jalostaen. Uusiutuvan energian käyttöä edistetään uusilla alueilla kaavoituksen keinoin. Keskustassa varmistetaan riittävästi kasvillisuutta ja puistoja, jotka tasapainottavat lämpötiloja ja tuulisuutta sekä edistävät hulevesien hallintaa ja kaupunkiluonnon monimuotoisuutta. Kestävyyttä edistävät toimenpiteet sovitetaan kaupunkikuvaan ja muihin arvokkaisiin ominaispiirteisiin

20. Tiedon avoimuus ja saavutettavuus yhteistyökumppanien kesken edesauttaa kokonaisuuden suunnittelua ja prosessien sujuvuutta. Tietoa kerätään ja hyödynnetään suunnittelun pohjaksi. Keskustan hankkeisiin liittyviä tavoitteita, lähtötietoja ja reunaehdoja tulee olla avoimesti saatavilla.

Lähdeluettelo ja visiotyön tarkentavaa tausta-aineistoa

Helsingin kaupungin päätökset ja linjaukset jotka ohjaavat visiota

Helsingin yleiskaava. (2016).

Yleiskaavan toteuttamisohjelma.

Helsingin kaupunkistrategia: Maailman toimivin kaupunki. (2016).

Helsingin merellinen strategia 2030. (2019).

Matkailun tiekartta 2018-2021. (2018).

Hiilineutraali Helsinki 2035 –toimenpideohjelma. (2018).

Helsingin viher- ja virkistysverkon kehittämissuunnitelma: Vistra osa II. (2016).

Helsingin liikkumisen kehittämisohjelma. (2015).

Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma SUMP. (2018).

Alueellisten linjausten ja ohjelmien valmisteluaineistot:

Uusimaa-kaava

MAL-sopimus

Kestävän matkailun ohjelma

Rinnakkaisia strategisia töitä jotka ovat valmis-teilla samanaikaisesti keskustavision kanssa 2018 ja 2019:

Helsingin liikenteen tulevaisuusanalyysi, kulttuurivisio, Helsingin Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma APOLI, kiinteistöpoliittinen strategia, Helsingin kävelyn edistämisohjelma

Keskustavision vuorovaikutus

Hämäläinen, Anu & al. (2019). Keskustavision vuorovaikutusraportti.

Demos Helsinki. (2018). Raportti Helsingin keskustavision vuorovaikutuksesta.

Bilendi. (2018). Eurooppalaisten korkeakoulutettujen muuttopreferenssejä ja kaupunkimielikuvia Helsingistä. Verkkokysely, N=2000.

European Metrolitan Cultures. (2018). Maisterivaiheen kurssi, yhteistyö Helsingin yliopiston kanssa. Harjoitustyön ja luentojen aiheena Keskustavisio.

Euramaa, Anne. (2019). Töölönlahti - syksyllä 2018 toteutetun verkkokyselyn kooste.

Lahtinen, Jatta. (2017). Helsingin helmet – missä sijaitsevat Helsingin urbaanit ilot? Verkkokysely, N=580. <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/aineistot/aineistoja-03-17.pdf>

Rossi, Saana. (2019.) Kaupunkilaisten ääni Helsingin kantakaupungin kehittämisessä – toimin-tatutkimus Helsingin keskustavision vuorovaikutusprosessista. Diplomityö, Aalto-yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:aalto-201912086418>

Lähteitä ja taustamateriaalia

Catella. (2016, 2018, 2019). Toimistojen markkina-lähtöinen kysyntä ja sijoittuminen Helsingissä.

Catella. (2017-2019). Markkinakatsaus, kevät 2017 – kevät 2019.

KTI Kiinteistötieto Oy. (2017-2019). KTI Markkinakatsaus, kevät 2017 – syksy 2019.

Newsec. (2017-2019). Newsec Kiinteistömarkkinakatsaus, kevät 2017 – syksy 2019.

Helsingin kaupunki. (2018). Toimitilamarkkinat Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla 2017. Kaupunginkanslia -kaupunkitutkimus ja –tilastot.

Kautto, Matti. (2013).Tulevaisuuden kauppa? Luento, Aalto-yliopiston Kauppakorkeakoulu.

Korhonen, Ida-Maria. (2019). Kansainvälinen vertailu toimitilojen käyttötarkoituksen muu-toksia koskevista periaatteista. Diplomityö, Aalto-yliopisto.

Loikkanen, Heikki; Laakso, Seppo. (2016). Tiivistyvä kaupunki- kehitys –Tuottavuuden ja hyvinvoinnin kasvun perusta. http://www.kaupun-kitutkimusta.fi/wp-content/uploads/2016/02/Tiivistyv%C3%A4-kaupunkikehitys-TTTS_5.pdf

MDI. (2018). Selvitys Helsingin seudun kansainvä-lisen kilpailukyvn vahvistamisesta Kaupunkien mestarien liigaan, Kaupunkipoliitiikan tiekartta IV. <http://www.mdi.fi/content/uploads/2018/01/kaupunkienmestarienliigaan.pdf>

Elinkeinot ja työmarkkinat Helsingissä <https://www.elinkeinothelsingissa.fi/fi/tilastotkuviot>

Helsingin kaupunki; Ramboll Oy. (2019). Helsingin keskustan asiointiselvitys 2019. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:22. <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/jul-kaisut/julkaisut/julkaisu-22-19.pdf>

Helsingin kaupunki. (2019).Tarkennetut laskelmat Kantakaupungin väestö- ja työpaikkaennusteista.

Helsingin väestö, työpaikat ja työlliset vuosina 2010-2019. tilastotietoa Helsingistä 2018

Työpaikat Helsingissä toimialoitain 2007-2017, lähde: Tilastokeskus, Työssäkäyntitilasto

Työpaikat Helsingissä, pääkaupunkiseudulla, Helsingin seudulla ja koko maassa 2000-2018 (vuosikeskiarvo), lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus

Työpaikat Helsingissä peruspiireittäin v.1988-2016, lähde: Tilastokeskus, Työssäkäyntitilasto

Työpaikat Helsingissä peruspiireittäin v.1988-2016, lähde: Tilastokeskus,

Työlliset toimialan mukaan 2007-2017

Helsingissä työssäkäyvät helsinkiläiset ja muualta pendelöivät koulutustaustan ja iän mukaan 2017, lähde: Tilastokeskus, Työssäkäyntitilasto

Toimitilamarkkinat Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla syksyllä 2018 (Anu Henriksson)

Niska, Ari. (2017). Lasten määrän kasvu keskitty nyt kantakaupunkiin. Kaupunkitiedon verkkolehti Kvartti 3/2017. <https://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/lasten-maaran-kasvu-keskittyy-nyt-kantakaupunkiin>

Mäki, Netta; Vuori, Pekka. (2019.) Helsingin väkilu-ku vuodenvaihteessa 2018/2019. Tilastoja 2019:7. https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/19_06_06_Tilastoja_7_Maki_Vuori.pdf

Mäki, Netta; Vuori, Pekka. (2019.) Helsingin väki-luku vuodenvaihteessa 2018/2019 ja väestönmuu-tokset vuonna 2018. Tilastoja 2019:9. https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/19_09_23_Tilastoja_9_Maki_Vuori.pdf

Vuori, Pekka; Kaasila, Marjo. (2019). Helsingin ja Helsingin seudun väestöennuste 2019-2050. Ennuste alueittain 2019-2034. Tilastoja 2019:14. https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/19_10_25_Tilastoja_14_Vuori_Kaasila.pdf

Vuori, Pekka. (2019). Helsingin seudun vieras-kiellisen väestön ennuste 2018–2035. Helsingin kaupunginkanslian tilastojulkaisuja 2019:3. https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/19_03_14_Tilastoja_3_Vuori.pdf

Kuusisto, Leena. (2019). Keskuksaselvitys. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, Nuorisopalvelukokonaisuus.

Helsingin kaupunki. (2019). Kaupunkiympäristön toimialan ympäristöohjelma 2019–2021. <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2018-013040/>

Helsingin kaupunki. (2014). Kaupunkipuulinjaus. Helsingin kaupungin rakennusvirasto. https://www.hel.fi/static/hkr/julkaisut/2014/kaupunkipuu/kaupunkipuulinjaus_a4_su_web.pdf

Helsingin kaupunki. (2015). STADIN KATOT ELÄVÄT - Helsingin kaupungin viherkattolinjaus. https://www.luomus.fi/sites/default/files/files/sta-din_katot_elavat_helsingin_viherkattolinjaus.pdf

Helsingin kaupunki. (2013). Vihreä ja merellinen Helsinki 2050, VISTRA osa 1: Lähtökohdat ja visio. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakaa-vaosaston selvityksiä 2013:4. https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/aos_2013-4.pdf

Helsingin kaupunki. (2016). Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma, VISTRA osa 2. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakavaosaston selvityksiä 2016:2. http://www.yleiskaava.fi/wp-content/uploads/2016/10/VISTRAI_10102016.pdf

Drebs, Achim. (2011). Helsingin lämpösaareke ajal-lisena ja paikallisena ilmiönä. Pro Gradu, Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201201121058>

Kiertotalouskaupunkia suunnittelemassa (2019). Venla Salomaa Kaupunkiympäristön aineistoja 2019:14

Rakennusmateriaalien ympäristövaikutukset -Taustaraportti (xx). Antti Ruuska, Tarja Häkkinen VTT <https://www.vtt.fi/inf/julkaisut/muut/2013/YM-Taustaraportti.pdf>

Kestävyyden Benchmarking kohteita koottu: Hiilineutraalin Malmin lentokentän energiaselvitys (2019) Ramboll

Puhdas kuin lumi? Lumi mikromuovien ja muun roskan reittinä kaupunkialueelta mereen, K. Pikkarainen, pro gradu -työ, Helsingin yliopisto, lokakuu 2017

Haapala, Auni ja Järvelä, Elina 11_2014_Helsingin ilmastomuutokseen sopeutumisen toimenpiteiden priorisointi, Helsingin ympäristökeksuksen julkaisuja

Punntila, E. Cost-bene t analysis of municipal water protection measures. Environmental bene ts versus costs of implementation

Sitowise. (2019). Hulevesitulvariskialueiden ja hule-vesitulvaherkkien alueiden selvittäminen Helsingin kaupungissa 2018. https://www.hel.fi/static/liit-teet/kaupunkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/suunnitelmat/hulevedet/Helsinki_hule-vesitulvariskit_loppuraportti.pdf

Ruuska, Antti; Häkkinen, Tarja. (2013). Rakennusmateriaalien ympäristövaikutukset. <https://www.vtt.fi/inf/julkaisut/muut/2013/YM-Taustaraportti.pdf>

Kuittinen, Matti; le Roux, Simon. (2017). Vähähiilisen Rakentamisen hankintakriteerit. Ympäristöministeriö. http://julkaisut.valtioneuvos-to.fi/bitstream/handle/10024/80654/YO_2017_Vahahiilisen_rakentamisen_hankintakriteerit.pdf

Säynäjoki, Antti. (2014). How Does the Construction of a Residential Area Contribute to Climate Change? Timing Reveals New Perspectives to Climate Change Mitigation. Väitöskirja, Aalto-yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-60-5952-5>

Selvitys yllätti: Vanhojen kaupunkitalojen energia-tehokkuus on erinomainen (2019). Jaakkola Heikki. <https://rakennusmaailma.fi/selvitys-yllatti-vanhojen-kaupunkitalojen-ernegiatehokkuus-on-erinomainen/>

Sitra: Suomen kiertotalouden tiekartta 2.0

IPCC raportti 2018, 2019

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

EU:n Itämeri-strategia- Itämerihaaste (2018) Helsingin ja Turun kaupunkien yhteinen Itämeri-toimenpideohjelma 2019-2023 http://www.itamerihaaste.net/tietoa_meista/helsinki/helsingin_raportteja_ja_selvityksia

Terveys/kuolleisuustutkimus ilmatieteenlaitos

Lämpösaarekeselvitykset ilmatieteenlaitos

Hulevesien käsittelyn mahdollisuuksia kantakaupungin alueella: Case Kallio (2017) Temgblom/Pöyry

Helsingin kaupungin hulevesiohjelma, 2018

HSYn vuosittaiset sekaviemäriverkon ylivuotojen kuormitustarkastelut

Global Megatrends: https://ec.europa.eu/knowledge4policy/foresight_en

<https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2013/10/what-are-the-global-megatrends.html>

<https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2013/10/what-are-the-global-megatrends.html>

Map of Global Magatrends 2017-2050 toptrens. nowandnext.com

The Sharing Economy; What's in it for Cities (2014) Kneeshaw Sally

<https://www.harvard.co.uk/future-tech-trends-2020-beyond/>

Artificial Intelligence / Machine Learning : Training a single AI model can emit as much carbon as five cars in their lifetimes, Hao Karen, MIT technology review. <https://www.technologyreview.com/s/613630/training-a-single-ai-model-can-emit-as-much-carbon-as-five-cars-in-their-lifetimes/>

Urban Digitization and the Pulse of Cities (xx). Fine, David www.newcities.org

Kaupungistumisen käännekohdat –skenaarioita Suomen kaupungistumisen tulevaisuudesta 2039 (2018) Demos Helsinki

Winden, Willem & De, Luís & Carvalho, Luis. (2017). How digitalization changes cities: innovation for the urban economy of tomorrow. (tiivis pohdinta kaupunkien digitaalisesta ulottuvuudeta ja jotain konkreettisia esimerkkejä myös)

Suomen sata uutta mahdollisuutta 2018-2037 – yhteiskunnan toimintamallitu uudistava radikaali teknologia (2018) Tulevaisuusvaliokunta, Linturi risto, Osmo Kuusi

Digitaalinen Helsinki –ohjelma 2016-2017 ja sivusto digi.hel.fi

Fiksu Kalasatama Tiekartta 2018-2020

Augmented Urbans EU hanke

Virtuaali Vehreä

Hyödynnetty seuraavien tulevaisuusasiantunti-joiden ajatuksia: Risto Linturi, MArkku Wilenius, Ilkka HALava, Aleksi Neuvonen, Mika Pantzar, Arto O. Salonen (esim. Kuinka tehdään tulevaisuutta –luento 2019)

Spin unit (201). tutkimusaineistoa kantakaupungin sosiaalisesta ja toiminnallisesta rakenteesta

Traficom. (2018a). Valtakunnallinen henkilöliiken-netutkimus 2016, HLT16 Helsingin seutu, seutu-julkaisu. <https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/Seutujulkaisu-HLT2016-Helsingin-seutu.pdf>

Traficom. (2018b). Valtakunnallinen henkilöliiken-netutkimus 2016, HLT16 Helsinki, kaupunkijulkaisu. https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparis-to/liikenne-ja-kartat/kadut/liikennetilastot/julkai-sut/20180604_Helsingin_kaupunki.pdf

HSL. (2017a). MAL 2019 Ilmiöt ja skenaariot. https://www.hsl.fi/sites/default/files/uploads/mal2019_ilmiot_ja_skenaariot_raportti_19122017.pdf

HSL. (2017b). MAL 2019. Liikenteen uudet teknolo-giat ja palvelut. https://www.hsl.fi/sites/default/files/uploads/mal_tepa_loppuraportti_061017.pdf

Haapamäki T., Falkenbach H., Harjunen O., Laakso S. & Väänänen T (2019). Esiselvitys liikennehank-keiden kiinteistömarkkinavaikutuksista. <https://www.flou.io/kiinto/kiinto.pdf>

OECD/ITF. (2017). Shared Mobility Simulations for Helsinki. <https://www.itf-oecd.org/sites/default/fi-les/docs/shared-mobility-simulations-helsinki.pdf>

Helsingin kaupunki. (2019). Liikenteen kehitys Helsingissä 2018. Kaupungin kaupunkiympäris-tön julkaisuja 2019:12. <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-12-19.pdf>

Helsingin kaupunki. (2019). Henkilöliikenne kulkutavoittain – Helsingin kaupunkiym-päristön toimialan verkkosivusto. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kartat-ja-liikenne/kadut-ja-liikennesuunnittelu/tutkimus-ja-tilastot/henkilöliikenne-kulkutavoittain/>

Helsingin kaupunki. (2019). Helsingin älyliikenteen kehittämisohjelma 2030. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:15. <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/6f/6fc1dd80054c8cdc56ae8e973858d-f19c6bc6383.pdf>

Helsingin kaupunki. (2019). Maanalainen kävely-ym-päristö osana viihtyisää kaupunkia -loppuraportti. Kaupunkiympäristön aineistoja 2019:13. https://www.hel.fi/hel2/ksv/liitteet/2019_kaava/5066_9_Maanalainen_kavely_ymparisto_LOPPURAPORTTI.pdf

Helsingin kaupunki. (2019). Helsingin keskustan asiointiselvitys 2019 –loppuraportti 16.9.2019. Kaupunkiympäristön julkaisuja. 2019:22. <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/jul-kaisut/julkaisut/julkaisu-22-19.pdf>

Helsingin kaupunki. (2015). Helsingin liikkumisen kehittämisohjelma. Helsingin kaupunkisuunnitte-luviraston liikennesuunnitteluosaston selvityksiä 2015:4. http://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/los_2015-4.pdf

Helsingin kaupunki. (2017). Kestävä kaupunki-liikkuminen Helsingissä -tilannekatsaus 2017 ja toimenpidetaulukko. <https://dev.hel.fi/paatok-set/media/att/c6/c6e93b6a4377fae8aa79a-05d4f194a7c438bc835.pdf> ja <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/58/589f35accd-3639d920e68854e39e12091311034b.pdf>

Helsingin kaupunki. (2017). Raitoliikenteen kehittä-misohjelma. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2017:9. <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparis-to/julkaisut/julkaisut/julkaisu-09-17.pdf>

Helsingin kaupunki. (2017). Kantakaupungin joukkoliikennejärjestelmän kehittämisselvitys. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2017:14. <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/jul-kaisut/julkaisut/julkaisu-14-17.pdf>

Helsingin kaupunki. (2017). Autoliikenteen verk-koselvitys –raportti. <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/5b/5b4d4b299a485096230eb6d-97f192363c8d145cb.pdf>

Helsingin kaupunki. (2017). Nopeusrajoitusten määrittämisen periaatteet Helsingissä. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2017:10. <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/jul-kaisut/julkaisut/julkaisu-10-17.pdf>

Helsingin kaupunki. (2018). Helsingin melun-torjunnan toimintasuunnitelma 2018–2022. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:18. <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/jul-kaisut/julkaisut/julkaisu-18-18.pdf>

Helsingin kaupunki. (2016). Helsingin kaupungin sähköisen liikenteen työryhmän raportti 2015–2016. <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/6f/6fce79144ea6a782b29778bfa4c6b1f02e9e8149.pdf>

Helsingin kaupunki. (2016). Helsingin kaupungin ilmansuojelusuunnitelma 2017–2024 <https://www.hel.fi/static/ymk/ilmansuojelu/ilman-suojelusuunnitelma.pdf>

Helsingin kaupunki. (2015). Helsingin liikennetur-vallisuuden kehittämisohjelma. Helsingin kaupun-kisuunnitteluvirasto. <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/e4/e48d5594966bf244c6fbabcaac85d-7df2d3894ed6.pdf>

Helsingin kaupunki. (2014). Pyöräilyn edistämisoh-jelma. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosaston selvity

Keskustavision Makan liikenneryhmän keskusteluihin osallistuivat seuraavat henkilöt:

Likestä: Anna Pätynen, Markku Granholm, Juha Hietanen, Teppo Pasanen, Kaisa Reunanen-Krause, Niko Setälä, Juuso Helander, Pekka Nikulainen, Tiia Numminen, Jari Tikkanen, Mikko Lehtonen ja Marek Salerno sekä Citylogistiikka:Kaupunginkanslias Ulla Tapanisen

Jalan kaupungilla –kävelyreittitutkimus 2018

Pysäköintipolitiikka (2013) <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2013-004099/>

Helsingin älyliikenteen kehittämissuunnitelma 2030 (2019)

Älyliikenne Helsingissä –suunnitelma (2013) <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2013-007916/>

Pyöräilyn edistämissuunnitelma (2014) https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2013-001995/paivittaminen_alkaa_2019

Autoliikenteen verkkoselvitys (2017) <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2017-005296/>

Kantakaupungin joukkoliikennejärjestelmän kehittämisselvitys (2017) <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2017-012191/>

Liikennehankkeiden 10-vuotinen investointiohjelma

Citylogistiikka, toimenpideohjelma (2014) <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2014-011170/>

Päivittäminen alkaa 2019 <https://www.hel.fi/static/kanslia/elo/Elinkeinopolitiikan-painopisteet-2018-2021.pdf>

HELSINGIN KAUPUNKI -YRITYSHAASTATTELUT 2018. TUTKIMUSRAPORTTI Taloustutkimus Oy (2019)

kävelykeskusta ja maanalainen kokoojakatu:

- Markkinavuoropuhelu, Rakli, 2018
- Ideakartoitus, 2018
- Keskusta-alueen yritysjohdon haastattelututkimus 2018
- Helsingin kävelykeskustan laajentaminen sekä maanalainen kokoojakatu – yrityshaastattelut
- Vaihtoehtotarkastelut ja alustava vaikutusten arviointi
- Kesäkokeilut (esim. Senaatintorilla koskien matkailubussien pysäköintiä)

Helsingin maanalaiset tilat, Kaupallinen selvitys, Colliers International Finland, 2018

Maanalainen kävely-ympäristö osana viihtyisää kaupunkia, FCG Finnish Consulting Group Oy, 2019

Citylogistiikan toimenpideohjelman tavoitteena on kuljetusten tehostaminen Helsingin kantakaupungin alueella niin, että liikenteen ruuhkautuminen ja sen aiheuttamat haitat vähenevät.

Helsingin liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelma (2015) <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2013-011803/>

Liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelma on yksi liikkumisen kehittämissuunnitelman osastrategia, joka pyrkii osaltaan toteuttamaan liikkumisen kehittämissuunnitelmassa asetettuja tavoitteita ja toimintalinjauksia. Sen osana tehdään mm. Nopeusrajoitusjärjestelmän kehittämistyötä, jonka tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta ja yhtenäistää nopeusrajoitusten asettamisen periaatteet koko kaupungissa (2018) <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2017-009829/khs-2018-15/>

Raitioliikenteen kehittämissuunnitelma (2017) <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2017-010566/>

Tavoitteena parantaa raitioliikenteen nopeutta ja luotettavuutta, sekä valmistaa kantakaupungin raitiotieverkkoa pikaraitioteiden rakentamista varten.

Helsingin kaupungin sähköisen liikenteen työryhmä (Raportti) <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/6f/6fce79144ea6a782b29778bfa4c6b1f02e9e8149.pdf>

Työryhmän tehtävänä on ollut sähköistyvän autoliikenteen edistäminen ja ensivaiheen kehitystoimien koordinointi. Työssä on määritetty sähköautojen julkisen latausinfrastruktuurin suunnittelun ja toteutuksen periaatteet Helsingissä

Ilmansuojelusuunnitelma <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2015-005732/jyk-2016-16/> ja <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2015-005732/>

Sisältää toimenpiteitä liikenteen päästöjen vähentämiseksi niin, että ilmanlaatuasetuksen (38/2011) raja-arvon alle päästään mahdollisimman nopeasti.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelma <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2018-000445/vlja-2018-7/>

Sisältää toimenpiteitä meluhaittojen vähentämiseksi Helsingissä.

Tapahtumallisuus Helsingissä -tapahtumien tiekartta

Matkailun tiekartta 2018-2021 <https://www.hel.fi/static/kanslia/elo/matkailun-tiekartta.pdf>

Matkailun kehitys Helsingissä: <https://visiittori.fi/helsinki>

https://infogram.com/pekka_september_2019-1hdw2jz0gmj4l0?live

<https://www.portofhelsinki.fi/helsingin-satama/ajankohtaista/luutiset/helsingin-kansainvaliset-risteilykaynnit-uusiin>

Hotellit Helsingissä <https://www.hel.fi/static/kanslia/elo/hotel-projects-in-helsinki.pdf>

Union of International Associations UIA:n tilastot kongressimatkailusta

Kantakaupungin hotellit ja majoituskapasiteetti, airbnb- lähde

Visio maailman toimivimmasta satamasta <https://www.portofhelsinki.fi/verkkolehti/visio-maailman-toimivimmasta-satamasta>

- Lisbon Declaration on Cities for all: building cities for citizens and visitors (5.4.2019) <https://www.hel.fi/static/kanslia/elo/lisbon-declaration-unwto-mayorsforum.pdf>

- Nur-Sultan Declaration on 'Smart Cities, Smart Destinations' (10.10.2019) <https://www.hel.fi/static/kanslia/elo/nursultan-declaration-unwto-urban.pdf>

Augmented Urbans EU-hanke

Helsinki ja Tukholma kasvavat alakeskustojen kautta. (2018). Anu Henriksen <https://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/helsinki-ja-tukholma-kasvavat-alakeskustojen-kautta>

Söderström, Schulman ja Ristimäki (toim.)(2014): Pohjoiset suurkaupungit. Suomen ympäristökeskuksen julkaisuja 2.

Ihmisten kaupunki (2018) Gehl Jan

Urbaani Onni tutkimus TEKES-hanke 2009-2010 Kytä marketta

Middle-class parents as urban figures – Parenting practices, families and the inner city (2017). Johanna Lilius väitös Aalto YO

Alueet

Space syntax kantakaupungin katuverkon integraatiotarkastelu 2017

Kivijalkainventointi (vuosi), alueellinen poikkeaminen -linkki

Korkean rakentamisen Helsingissä https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/aos_2011-4.pdf

Periaatteet käyttötarkoituksen muutoksille toimitiloista asumiseen kantakaupungissa <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/bf/bf-9fa1000a6410c91bcf4f7d824726c15a9e3004.pdf>

Helsingin arvoympäristöluokitukset HKR

Yleiskaavan arvotihentymäkartta/ selvitys

Helsingin kantakaupungin kehittyminen 1550–2018 – historialliset kaupunkiroolit, kaupunkisuunnittelu ja arkkitehtuuri. (2019). Norppa, Miika

Kaupunginosien ja alueiden ominaispiirreselvityksiä:

Kamppi, Kallio, Vallila, Alppiharju, Hermannin, Taka-Töölö. (2017-18). useita tekijöitä

Kauppatori ja eteläsataman kehittäminen

- Kauppatori, sidosryhmätyöpajan tulokset, Ramboll Finland Oy, 2018
- Kauppatorin toiminnallinen tarkastelu 2018, Takkunen, 2019
- Kauppatorin toriyrittäjien kuuleminen, Helsingin kaupunki 2019
- Kauppatori ja Makasiinirannan alue, Liikenteellinen ja kaupallinen selvitys, Ramboll Finland Oy 2019
- Kauppatorin yleissuunnitelmaluonnos, Ramboll Finland Oy, 2019
- Kokeilut pysäköintipaikkojen määrää koskien Keisarinielä- ja Lyypekinlaitureilla kesinä 2017 ja 2018

Eteläsataman alustava luonnostelu ja maankäytölliset lähtökohdat

- Kauppatorin rakennehistorian selvitys 2016
- Design museon selvitys, kilpailu
- Kirjvasatama kilpailu
- Esplanadi, Ympäristöhistoriallinen selvitys ja kehittämissuunnitelmat 2017
- Bulevardi, Ympäristöhistoriallinen selvitys 2019
- Rautatieaseman ympäristön ympäristöhistoriallinen selvitys ja rakennehistoriaselvitys, tekeillä

Marian kasvuyrityskampus:

- (Asemakaavan muutosehdotus liitteineen kylk 26.11.2019)
- Maankäytölliset ja lähtökohdat ja tavoitteet, Helsingin kaupunki 30.10.2019
- Yritys- ja taloudellisten vaikutusten arviointi, Helsingin kaupunki 26.11.2019
- Marian sairaalan ympäristöhistoriallinen selvitys, 13.3.2012, Loci maisema-arkkitehdit Oy
- Rakennushistorian selvitys ja inventointi, 2011, Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy
- Taustaa: Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma, Helsingin kaupunki 10.12.2018, päivitetty 30.1.2019

Vallila ja Teollisuuskatu:

- Teollisuuskadun akselin kiinteistönomistajien aamiaisseminaari 2018, yhteenveto videomuodossa www.hel.fi/teollisuuskatu
- Teollisuuskadun akselin kaavarungon periaatteet, Kylk 4.12.2018
- Teollisuuskadun akseli nyt ja tulevaisuudessa –verkkokysely 2019 (analyysin pitäisi valmistua 22.11. mennessä)
- Teollisuuskadun akseli –kysely kiinteistönomistajille 2019 (analyysi ei vielä valmis)
- Vallilan teollisuusalueen suojelutavoiteselvitys, Kaupunginmuseo, 2000

Töölöntori:

- Töölöntorin ominaispiirteet, Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy, Arkkitehtitoimisto Kristina Karlsson Oy

Suvilahti:

- RKY- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt: Suvilahden voimala-alue, Museovirasto 2009
- Suvilahden mahdollisuus: Arkkitehtitoimisto Schulman Oy 1999
- Suvilahti – Rakennushistoriaselvitys: Arkkitehtitoimisto Schulman Oy 2009
- Suvilahden vanha sähkövoimala ja kaasulaitos, Yleissuunnitelma: Arkkitehtitoimisto Freese Oy 2010
- Suvilahden vanha sähkövoimala ja kaasulaitos, Rakennusten suojelu- ja kehittämissuunnitelmat: Arkkitehtitoimisto Freese Oy 2011

Kaasua ja kulttuuria: Sami Kulju, Suvilahden kulttuuriyhteisö 2018

Nordenskiöldinkadun ympäristö

- Pääkaupunkiseudun sairaala-aluevisio 2020, 30.9.2009, päivitetty 31.5.2016
- Eläintarhan alueen ympäristöhistoriallinen selvitys, 2019
- Eläintarhan luoteisosan ympäristöhistoriallinen selvitys, 2017
- Laakson sairaala-alueen ympäristöhistoriallinen selvitys, 29.5.2018
- Auroran sairaala-alueen ympäristöhistoriallinen selvitys
- Nordenskiöldinkadun ja laajemman alueen liikenneselvityksiä Laakson sairaala-alueeseen ja Helsinki Gardenin asemakaavan muutokseen liittyen 2017-2019
- Helsinki Garden laaja-alaisten taloudellisten vaikutusten arviointi, 15.10.2019

BENCHMARKING

Työn alussa tehty vertailevaa taustatutkimusta kotimaisista ja kansainvälisistä keskustakehittämisen esimerkeistä > ovat erityyppisiä keskenään (strategisia, meneillään olevia hankkeita kokovia, uusia painopisteitä haavevia, ideapankkityyppisiä jne)

Kotimaiset keskustavisiot

Suuri osa suomalaisista suuremmista kaupungeista on tehnyt keskustavision. Niissä tuodaan esiin keskustan roolia, nykytilaa ja viimeaikaista kehitystä, muutostrendejä, vahvuuksia ja vetovoimatekijöitä. Osassa kuvataan jo meneillään olevien kehityshankkeiden kokonaisuutta, osassa ideoidaan uutta tavoitetta, osassa esimerkein, mutta sitoutumatta siihen miten asioita edistetään -tavoitteena on yleensä korostaa keskustan merkitystä ja tuoda sen kehittämisen kokonaisuus näkyviin. Visio on usein kokonaisnäkemys keskustan ja kaupunginrakenteen kehittämisestä sisältäen linjaukset myös liikenteen, yritystoiminnan ja kulttuurin kehittämisestä.

Turku- Keskustavisiot -Kaupunkistrategia 2029

Tampere: VIIDEN TÄHDEN KESKUSTA 2018-2030

Myös mm. Oulu, Jyväskylä, Kouvola +ja nyt Hämeenlinna ovat tehneet oman keskustavisiona. Myös monet pienemmät kaupungit ovat hakeneet nostetta keskustalleen visiotyön avulla

Kansainvälisesti

Kööpenhamina (Copenhagen's vision for 2025, Co-Create Copenhagen, Liveable, Responsible City with an edge (2015)

Tukholma -Vision 2040 - A Stockholm for everyone (2015), Promenadstaden, THE WALKABLE CITY Stockholm City Plan (2010)

Oslo, Oslo European Green Capital 2019, Oslo Smart City Strategy

Barcelona (Barcelona Smart City Strategy, Barcelona Tourism Management Strategy)

Glasgow (Glasgow City Centre Strategy)

Haag, Skyline-Eyeline strategy

Lontoon toimitilat ja kaupunkikuva - London View Management Framework (2012), City of London Office Use Supplementary Planning Document (2015), Analyysi Lontoon ytimen kaupunkikavallista ja toiminnallisesta kehityksestä -London City ent. kaupunkisuunnittelupäällikkö Peter Reese

Wien Urban Development Plan STEP 2025 <https://www.wien.gv.at/stadtentwicklung/studien/pdf/b008379d.pdf>

Portland Central City 2035 <https://www.portlandoregon.gov/bps/47907>

Göteborg: Så här ska staden växa under 2019–2050 <https://stadsutveckling.goteborg.se/tidslinje/>

Helsinki